

**KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS**

Daiva Čechovaitė

**APSKAITOS KOKYBĖS VERTINIMAS AFRIKOJE
MAGISTRO DARBAS**

Vadovas
Doc. dr. Alfreda Šapkauskienė

KAUNAS, 2016

**KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS**

**APSKAITOS KOKYBĖS VERTINIMAS AFRIKOJE
MAGISTRO DARBAS**

Apskaita ir Auditas (kodas 621N40002)

Darbą atliko
Daiva Čechovaitė

Vadovas
Doc. dr. Alfreda Šapkauskienė

Recenzentas
Prof. Lina Dagilienė

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

Ekonomikos ir Verslo

(Fakultetas)

Daiva Čechovaitė

(Studento vardas, pavardė)

Apskaita ir Auditas 621N40002

(Studijų programos pavadinimas, kodas)

„Apskaitos kokybės vertinimas Afrikoje“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

2016 m. 05 05 d.

Kaunas

Patvirtinu, kad mano, **Daivos Čechovaitės**, baigiamasis projektas tema „Apskaitos kokybės vertinimas Afrikoje“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Čechovaite, Daiva. Evaluation of Accounting Quality in Africa: Master's thesis in Accounting and Audit / supervisor assoc. prof. Alfreda Šapkauskienė. Department of Accounting, the School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

Social Sciences: Management and Administration.

Key words: Accounting, Accounting quality, IFRS, Africa.

Kaunas, 2016. 106 p.

SUMMARY

Relevance of the topic: Globalization, economic development, natural resources, investments in the countries with low institutional performance requiring better look at accounting quality. African countries are on verge of development. To attract investors you need to have legal system of high performance and good economic climate for business.

Problem: Accounting quality assessment model for the developing countries.

Research object: Factors which are influencing accounting quality in African countries.

Research objective / purpose: Evaluate accounting quality in Africa.

Tasks: 1. Perform literature analysis on accounting quality theme.

2. Accounting quality assessment theoretical solutions.

3. To create the accounting quality assessment methodology.

4. To evaluate the quality of accounting in African countries, to provide the aggregated results.

The methods used in the research: Systematic scientific literature on the African continent accounting quality assessment analysis and generalization of professionals and practitioners in the study of publications, regulations related to the accounting quality assessment analysis. The data were processed using statistical software SPSS 20. For the purposes of factor analysis analysed factors materiality and weight averages. Correlation analysis was performed to determine factors dependencies.

The main research results and their application areas: To describe the accounting quality is very difficult. There is no single definition of accounting quality. There is no system designed to estimate the quality of a country-wide accounting. Institutional quality is influencing accounting quality. Low quality of institutions leads to low quality of accounting. Also accounting quality is influenced by country's culture, political system, religion and history. In 97 % of African country's accounting quality is low. This study could be the basis for further accounting quality evaluation studies in the developing region.

TURINYS

ĮVADAS	8
1. TEORINIS APSKAITOS KOKYBĖS TYRIMAS	9
1.1 Apskaitos kokybės samprata	9
1.2 Apskaitos kokybės vertinimo problemos analizė	13
1.3 Geopolitinė situacija Afrikoje	15
2. APSKAITOS KOKYBĖS VERTINIMO TEORINIAI SPRENDIMAI	21
2.1. Apskaitos sistemos raida Afrikoje	21
2.2. Tarptautinių Apskaitos standartų nauda Afrikos šalims	22
2.3. Institucijų kokybės įtaka apskaitos kokybei	27
2.4. Veiksnių įtakojančių šalies apskaitos kokybę analizė	29
3. APSKAITOS KOKYBĖS VERTINIMAS	35
3.1. Apskaitos kokybės vertinimo prielaidos	35
3.2. Apskaitos kokybės vertinimo metodika	35
4. AFRIKOS ŠALIŲ APSKAITOS KOKYBĖS VERTINIMAS	41
4.1. Imties atranka ir duomenų šaltinis	41
4.2. Faktorinės analizės rezultatai	41
4.3. Faktorinės analizės rezultatų interpretacija	47
4.3.1. Teisinės sistemos rezultatų analizė	48
4.3.2. Ekonominės sistemos rezultatų analizė	53
4.3.3. Pramonės sistemos rezultatų analizė	56
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	59
LITERATŪRA	61
PRIEDAI	65

Paveikslų sąrašas

- 1 pav. Pasaulinis korupcijos suvokimo žemėlapis
- 2 pav. Amžiaus grupių raštingumo lygis Afrikoje
- 3 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis skurdo lygį
- 4 pav. Afrikos žemėlapis atspindintis natūralių išteklių pasiskirstymą
- 5 pav. Afrikos žemėlapis atspindintis religinį pasiskirstymą ir kolonizaciją
- 6 pav. Afrikos patrauklumo investuotojams apžvalga
- 7 pav. Tikėtinų apskaitos klaidų priežastys
- 8 pav. Veiksniai įtakoiantys apskaitos kokybę
- 9 pav. Apskaitos kokybės vertinimo prielaidos
- 10 pav. Faktorinės analizės veiksmiai
- 11 pav. Veiksniai įtakoiantys šalies apskaitos kokybę
- 12 pav. Pasaulio žemėlapis parodantis žmogaus socialinės raidos lygmenį
- 13 pav. Pasaulio žemėlapis parodantis korupcijos kontrolės lygmenį
- 14 pav. Pasaulio žemėlapis parodantis reguliavimo kokybės lygmenį
- 15 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis vyriausybės veiksmingumo lygmenį
- 16 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis teisinės valstybės rodiklio lygmenį
- 17 pav. Pasaulinio žemėlapis atspindintis BVP augimą
- 18 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis infliacijos lygmenį
- 19 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis pridėtosios pramonės vertės lygmenį
- 20 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis tiesioginių užsienio investicijų lygmenį

Lentelių sąrašas

- 1 lentelė. Apskaitos kokybės apibrėžimas
- 2 lentelė. Problemos su kuriomis susiduriama nagrinėjant apskaitos kokybę
- 3 lentelė. Šalių pasiskirstymas atsižvelgiant į TFRS standartų priėmimą
- 4 lentelė. Apskaitos kokybę įtakojantys veiksniai
- 5 lentelė. Rodikliai
- 6 lentelė. Koreliacijos koeficiento reikšmių skalė
- 7 lentelė. KMO reikšmių interpretacija
- 8 lentelė. Rodiklių koreliacijos matrica
- 9 lentelė. Kaizerio-Mejerio-Olkinio mato reikšmė ir Bartleto sferiškumo kriterijaus reikšmė
- 10 lentelė. Bendrumų įverčių reikšmės
- 11 lentelė. Bendrųjų veiksnių paaiškinta sklaida
- 12 lentelė. Pasuktų veiksnių svorių matrica
- 13 lentelė. Veiksnių koreliacijos matrica
- 14 lentelė. Afrikos šalių rodiklių vidurkiai
- 15 lentelė. Didžiausi Afrikos šalių teisinės sistemos rodikliai
- 16 lentelė. Išsivysčiusių šalių rodikliai
- 17 lentelė. Korupcijos kontrolės rodikliai
- 18 lentelė. Reguliavimo kokybės rodikliai
- 19 lentelė. Vyriausybės veiksmingumo rodikliai
- 20 lentelė. Teisinės valstybės rodikliai
- 21 lentelė. Bendrojo vidaus produkto rodikliai
- 22 lentelė. Infliacijos rodikliai
- 23 lentelė. Pridėtosios pramonės vertės rodikliai
- 24 lentelė. Tiesioginių užsienio investicijų rodikliai

IVADAS

Temos aktualumas: Apskaita įmonės lygmeniu apima šiuos procesus: ūkinių operacijų registravimas ir analizė, finansinių ataskaitų parengimas. Apskaitos paskirtis yra teikti reikalingą, tikslią teisingą ir savalaikę informaciją jos vartotojams. Apskaitos informacija apdorojama laikantis bendrųjų apskaitos principų. Įmonės apskaitos politika remiasi klaidų prevencijos vykdymu, tiksliu mokesčių apskaičiavimu, savalaiku deklaracijų pateikimu. Kokybiška apskaita yra reikalinga akcininkams, investuotojams. Apskaitos kokybės apibrėžimas gali būti siejamas su tiksliu finansinės atskaitomybės informacijos pateikimu privatiems investuotojams apie ateities pinigų srautus. Taip pat, apskaitos kokybė priklauso nuo teisingo duomenų įvedimo į elektronines laikmenas. Dauguma valstybių nori pritraukti užsienio investicijas. Dėl šios priežasties daugelis šalių priėmė TFAS standartus. Didėjant pasaulio globalizacijai didėja poreikis harmonizuoti apskaitos standartus. Valstybės mastu apskaitos kokybė yra veikiama teisinių, politinių, socialinių ir ekonominių veiksnių. Pasaulio Banko duomenimis Afrikos regione 2015 – 2019 BVP paaugs 5 %. Subsaharinėje Afrikos dalyje praeitais metais tesioginių investicijų indeksas (TUI) išaugo 4.7 %. Taip pat TUI išaugo šiose besivystančiose šalyse : Ganoje, Mozambike, Zambijoje, Ugandoje ir regioniniuose centruose: Pietų Afrikoje, Nigerijoje ir Kenijoje.

Mokslinė problema: Apskaitos kokybės vertinimo modelio sukūrimas besivystančio regiono šalims.

Tyrimo tikslas – Atlikti apskaitos kokybės vertinimą Afrikos žemyne.

Tyrimo objektas: Afrikos šalių apskaitos kokybę veikiantys veiksniai.

Tyrimo uždaviniai :

1. Atlikti literatūros analizę apskaitos kokybės tema.
2. Apskaitos kokybės vertinimo teoriniai sprendimai.
3. Sudaryti apskaitos kokybės vertinimo metodiką.
4. Įvertinti apskaitos kokybę Afrikos šalyse, pateikti apibendrintus rezultatus.

Tyrimo metodai: Mokslinės literatūros apskaitos kokybės tema analizė ir apibendrinimas, šios srities specialistų ir praktikų publikacijų studijavimas. Tyrimo duomenys statistiškai apdoroti naudojant programinę įrangą SPSS 20. Taikant faktorinę analizę išanalizuotas faktorių reikšmingumas, svoris ir vidurkiai. Atlikta koreliacinė analizė norint nustatyti faktorių priklausomybę

1. TEORINIS APSKAITOS KOKYBĖS TYRIMAS

1.1 Apskaitos kokybės samprata

Modernios visuomenės evoliucija reikalauja nuolatinio apskaitos informacijos ir ekonominės informacijos tobulinimo. Apskaitos informacija turi būti sudaryta taip, kad atitiktų įmonės keliamus reikalavimus sprendimam priimti ir jos partnerių poreikiams tenkinti. Apskaitos informacijos kokybė turėtų sukurti pridėtają vertę finansinėms ataskaitoms, tokiu būdu paremdama finansinę sistemą ir ekonominį augimą. Apskaitos informacija pateikta per finansines ataskaitas padeda jos vartotojams suprasti įmonės realybę ir priimti tinkamus sprendimus. Apskaitos kokybę lemia finansinių ataskaitų sudedamosios dalys: balansas, pelno (nuostolio) ataskaita ir paaiškinamasis raštas. Apskaitos informacijos naudingumas gali būti apibrėžtas tik per apskaitos kokybę. Sprendimų priėmimui reikalinga kokybiška apskaitos informacija. Norint detalizuoti apskaitos kokybės matavimo instrumentus reikia nusistatyti apskaitos kokybės charakteristikas ir instrumentus:

1. Apskaitos normų doktrinoje apskaitos informacijos kokybės samprata yra nevienoda. Amerikiečių normos išdėstytos „¹Finansinės apskaitos sąvokose Nr. 2“, išskiria šias charakteristikas: suprantamumas, aktualumas, įgyvendinamumas ir palyginamumas.
2. Globaliu mastu apskaitos normos yra paveldėtos iš Amerikiečių normų. Jos turi tas pačias charakteristikas: Suprantamumas, aktualumas, palyginamumas. ²Vienintelis apribojimas - informacijos gavimo ir analizės kaštai negali būti didesni už jų panaudojimo kaštus.
3. Didžiosios Britanijos požiūris į apskaitos charakteristikas yra kitoks nei Amerikos. ³Informacijos tinkamumas ir pagrįstumas svarbesnės apskaitos informacijos charakteristikos nei palyginamumas ir suprantumas.
4. ⁴Prancūzų normos teigia, kad apskaitos informacija turėtų suteikti vartotojams tinkamą, aiškų, tikslų, išsamų įvykių ir situacijų aprašymą.

Norint sumažinti versle netikrumą būtina turėti kokybišką apskaitos informaciją (Miculescu, Miculescu, Dumitru 2012). Nėra vieno apibrėžimo kuriuo būtų galima apibrėžti apskaitos kokybę. Praktikoje apskaitos kokybės reikšmė varijuoja tarp individų, projektų ir organizacijų. Apskaitos kokybė apibrėžiama kaip mastas kuriuo pajamos matuoja ekonominį našumą. Apskaitos informacijos kokybės sudedamosios dalys - pajamos ir įsipareigojimai yra labiausiai ištirtos sritys apskaitos literatūroje. Konservatyvi agregacija apskaitoje dažnai pagerina bendrą kokybę, taip pagerindama informacijos vartotojų gerovę. Apskaitos sistema įtakoja apskaitos informacijos kokybę. Apskaitos politika gali pagerinti apskaitos kokybę (Fan, Zhang, 2012). Finansinių

ataskaitų kokybė padidėja esant stipriems kontrolės mechanizms: nuosavybės koncentracija, analitinis tikrinimas, veiksmingas auditas ir išorinio kapitalo poreikis. Apskaitos informacijos kokybę neigiamai veikia: verslo operacijų nestabilumas, nuostolių buvimas ir skaidrumo trūkumas (Isidro, Raonic, 2012). Visuomenės pasitikėjimas valstybe veikia ekonominį augimą ir plėtrą, kapitalo rinkos plėtrą, įstatymų leidybą ir tarptautinę prekybą. Finansinės ataskaitos yra svarbus informacijos šaltinis kapitalo rinkos dalyviams stebint vadovų veiksmus kurie įtakoja jų investicijų vertę. Kokios yra sąsajos tarp visuomenės pasitikėjimo ir įmonės apskaitos kokybės skirtingose šalyse? Įmonės finansinių ataskaitų informatyvumas yra paveiktas įstatymų, investuotojų ir suinteresuotojų šalių. Atsižvelgdami į tai, mes atskiriam apskaitos kokybę, kuri yra paveikta atskaitomybę reguliuojančių įstatymų, ir tą, kuri yra paveikta vadovų sprendimų atsižvelgiant į institucinę šalies santvarką. Visuomenės pasitikėjimas yra neigiamai susijęs su įmonės ataskaitų ir informacijos atskleidimo kokybe. Šalies teisinė sistema veikia įmonių ataskaitų praktiką. Jei visuomenės požiūris į įstatymus yra nepalankus, atsiranda tikimybė, kad įmonių vadovai nesilaikys apskaitą reglamentuojančių įstatymų. Aukšto pasitikėjimo ekonomikose, nenutolę nuo įmonių investuotojai pasirenks supaprastintą informacijos atskleidimo formą dėl mažos įmonių vadovų tikimybės būti apgautiems. Aukšto pasitikėjimo ekonomika sumažina poreikį reguliuoti finansinių ataskaitų atskleidimą. Visuomenės pasitikėjimas yra neigiamai susijęs su privaloma ir neprivaloma apskaitos kokybe. Jei kapitalo rinkos dalyviai manytu, kad vadovai yra patikimi, visuomenės pasitikėjimas būtų susietas su apskaitos kokybe. Didelio pasitikėjimo ekonomikose vadovai yra labiau linkę atskleisti informaciją, todėl kad akcininkai apsvarstys savo prioritetus dėl finansinių ataskaitų patikimumo. Aukštesnės kokybės finansinės ataskaitos padidina investuotojų pasitikėjimą. Yra tvirtas ryšys tarp visuomenės pasitikėjimo ir pajamų skaidrumo, savalaikio nuostolių pripažinimo ir metinio pranešimo. Nėra ryšio tarp privalomo finansinių ataskaitų teikimo dažnio ir jų privalomo atskleidimo su visuotiniu pasitikėjimu. Apskaitos kokybę veikia šalies teisinė kultūra. Žema apskaitos kokybė yra susijusi su įmonių socialine atsakomybe. Įmonės investuoja į socialinę atsakomybę norėdamos paslėpti savo žemos kokybės pajamas. Svarbu žinoti, kad pajamų kokybę įtakančių veiksnių žinojimas daro įtaką įmonės valdymui. Informacijos pateikimas investuotojams įtakoja pinigų srautų paskirstymą. Apskaitos kokybę lemiantys teisiniai faktoriai: investuotojų apsaugos įstatymas, istorinė teisinė santvarka. Investuotojų apsaugos įstatymas negali turėti jokios įtakos apskaitos kokybei. Poveikį apskaitos kokybei daro šalies civilinis kodeksas (Nanda, Wysocky, 2011, Lindahl, Schadewitz, 2014, Salewski, 2013). Tarptautinė apskaitos standartų taryba 1973 pradėjo leisti Tarptautinius Apskaitos Standartus (TAS). Pirminė šių standartų sukūrimo priežastis buvo suvienodinti Europos įmonių finansinių ataskaitų reikalavimus. Tarptautinė apskaitos standartų taryba 2001.04 priėmė jau egzistuojančius standartus ir išleido papildomus standartus

⁷(Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS)). Laikui bėgant dauguma išsivysčiusių šalių priėmė TFAS standartus kaip apskaitos standartizavimo priemonę tarptautiniu lygmeniu (PricewaterhouseCoopers (PWC), 2011). Pagrindinis stabdis tarp išsivysčiusių šalių yra JAV, ji vis dar naudoja savo ⁸GAAP. Pagrindinė teorinė TFAS nauda - stipriai padidėjęs apskaitos palyginamumas finansinių ataskaitų vartotojams, taip pat pagerėjo kapitalo paskirstymas. Apskaitos standartų adaptavimas pasauliniu mastu yra sudėtingas dėl skirtingų teisinių, ekonominių, kultūrinių ir politinių sistemų. Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų priėmimas pagerina tik tam tikrus finansinių ataskaitų elementus (Ames, Ahmed, Neel, Wang, 2013). Jei įmonės naudosis vieną aukštos kokybės standartų rinkinį visame pasaulyje tai padidins finansinių ataskaitų skaidrumą ir sumažins finansinių ataskaitų rengimo kaštus. Jei standartai bus naudojami griežtai ir nuosekliai – kapitalo rinkos dalyviai gaus aukštesnės kokybės informaciją, kuri padės priimti geresnius sprendimus. Efektyvesnis rinkos dalyvių lėšų paskirstymas sumažins kapitalo kaštus. Šiais argumentais buvo remtasi priimant TFAS standartus Europos Sąjungoje (EC1606/2002). Aukštos kokybės standartų priėmimas skatina vietinės rinkos plėtrą ir kapitalo rinkų integraciją pasauliniu mastu. Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų priėmimas skatina investicijas į kitas šalis. Standartų priėmimo nauda besivystančiose rinkose yra diskutuotina. Standartų priėmimo nauda pasauliniu mastu yra matoma tik esant tvirtai infrastruktūrai. Priimant investicinius sprendimus didžiausią įtaką daro apskaitos informacija. Apskaitos informacija pateikta naudojant skirtingus apskaitos standartus sukuria papildomus informacijos apdorojimo kaštus. Atsiranda tiesioginiai ir netiesioginiai informacijos apdorojimo kaštai. Tiesioginiai – reikia išmokti skirtingų šalių apskaitos standartus. Netiesioginiai – reikia interpretuoti finansines atskaitas atsižvelgiant į vietinę apskaitos praktiką. Investuotojų akimis apskaitos informacija parengta remiantis tais pačiais standartais yra patikimesnė. Investicijos padidėjo tose šalyse kuriose priėmus TFAS standartus suvienodėjo vietinės apskaitos standartai. Apskaitos standartų harmonizacija mažina kitus informacinius barjierus: geografiniai, ekonominiai, kultūriniai atstumai. Apskaitos standartai labiau skiriasi tose šalyse kurios yra labiau nutolę viena nuo kitos. Apskaitos standartų harmonizavimas turi didesnę įtaką kapitalo srautams tarp labiau nutolusių šalių. Mažesnis triukšmas apskaitos informacijoje esant skirtingiems apskaitos standartams tampa pagrindiniu suvaržymu investicijoms, kai investuotojų žinios apie vietinius standartus yra menkos. Efektyvus apskaitos standartų harmonizavimas neįmanomas izoliacijoje. Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų harmonizavimas atneša ekonominę naudą. Apskaitos informacija pateikiama investuotojams pažįstama forma (Tarca. 2012, Yu, 2010, Salewski, 2013). Daugelis pasaulio ekonomikų yra besivystančios. Institucijų kokybė yra pagrindas tvariam vystymuisi. Tokiu būdu yra sukuriamos ūkinės operacijos ir ryšiai kurie apsaugo nuo savanaudiškos elgsenos. Ekonominį augimą sąlygoja aukštesnės kokybės

ekonominės institucijos. Aukštesnė institucijų kokybė sukuria geresnias prekybos sąlygas. Žema institucijų kokybė didina skurdą. Neturtingos šalys negali įsisavinti plėtros siūlomų galimybių. Šalių institucijų savybės yra suformuotos šių faktorių: išsilavinimas, pajamos, kolonijinis paveldas, naturalūs išteklių ir globalizacija. Korupcija yra pagrindinė institucijų klaida stabdanti Afrikos šalių progresą. Korupcija griaua valstybės galimybes suteikti efektyvias paslaugas su turimais išteklių. Korupcija sukuria nepalankias sąlygas verslui, atitraukia užsienio investuotojus, kelia skurdo lygi. Transparency International teigia, kad 80 proc. Afrikos šalių yra labai korumpuotos. World bank teigia, kad Afrikos šalių institucijų indeksas yra labai žemas (World governance indicator -2.5 , (labai žemas) $+2.5$ (labai aukštas), Afrikos šalių 0.02). Daugelyje Afrikos šalių nėra įstatyminės bazės apsaugančios nuo savanaudiškų poelgių. United Nations teigia, kad Afrikos regionas vystosi greičiau nei Azijos. Dėl tvarios ekonomikos Afrikos regionas atlaikė pasaulinę ekonominę krizę. Afrikos regiono ekonomika apibūdinama kaip tolygiai auganti, žemos infliacijos, didėjančio fiskalinio balanso, didėjančio užsienio valiutos rezervo ir mažėjančio biudžeto deficito. G20 teigia, kad svarbiausias Apskaitos standartų tarybos uždavinys yra pagerinti finansinių ataskaitų kokybę besivystančiose šalyse. Afrikos regione nauji apskaitos standartai yra reikalingi norint sumažinti atotrūkį kurį sukūrė naujos pramonės šakos ir sandoriai. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų priėmimas labai įtakoja besivystančių ekonomikų finansinių ataskaitų kokybę. Palyginamumas ir patikimumas sužaidė savo rolę didinant ekonominį augimą. Standartų priėmimas daro didelę įtaką nuosavo kapitalo sąskaitoms. Daugelyje besivystančių ekonomikų apskaitos principai, audito standartai, tarptautiniai standartai, tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai, tikroji vertė, apskaitos mokymas buvo adaptuoti neatsižvelgiant į vietos aplinkos veiksnius. Augančiose ekonomikose nerekomenduojama įgyvendinti vakarų apskaitos sistemas neatsižvelgiant į unikalų tų šalių politinę, kultūrinę, ekonominę, socialinę ir religinę varomąją jėgą. Pagrindinė TFAS standartų priėmimo problema yra laikas. Daugelyje šalių skirtumas tarp vietinių ir TFAS standartų yra labai didelis. Kliūtys TFAS standartų priėmimui: techninių įgūdžių trūkumas, silpnas šalies apskaitos sistemos žinojimas, sunku plėtoti egzistuojančią apskaitos sistemą. TFAS standartų opozicija teigia, kad besivystančiose šalyse vietinio verslo aplinka ir charakteristikos, institucijų sistema apsprendžia apskaitos standartų turinį. Daugelis augančių ekonomikų apibūdinamos kaip turinčios silpną institucijų sistemą, nestabilią ekonomiką ir nepalankią politinę sistemą TFAS standartų įgyvendinimui. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų kritikai (Barth ir Bartov) teigia, kad TFAS standartų priėmimas nepagerina apskaitos kokybės. Vietiniai apskaitos standartai gali būti aukštesnės kokybės nei TFAS standartai. Įgyvendinant TFAS standartus šalyse kurias sieja panaši teisinė sistema, Tarptautinė apskaitos standartų tarybos struktūra panaši į vietinę, įgyvendinimas ir institucinė struktūra yra silpna, pokyčiai apskaitos kokybėje nepastebimi (Masoud, 2014, Terzi,

2013, Outa, 2011, Efobi, 2014, Bruce, 2011). Auditoriaus nustatyta žema apskaitos kokybė yra tiesiogiai susijusi su prasta vidaus kontrole. Auditoriai prašo didesnio užmokesčio iš tų įmonių kurių apskaitos kokybė yra žemesnė. Auditoriams reikia daugiau audito valandų ir pastangų norint įvertinti tokią įmonę. Padidėjusios audito pastangos turėtų padidinti apskaitos kokybę. Mažai tikėtina, kad padidėjusios audito pastangos ir procedūros pakeis žemos apskaitos kokybės įmonę į aukštos apskaitos kokybės įmonę. Audito kaina parodo visapusišką finansinių ataskaitų kokybę pasauliniu mastu kuri labiau susitelkia į specifinį apskaitos kokybės aspektą: kaip įmonės įsipareigojimai įsilieja į pinigų srautus. Ar auditoriaus atskleista žema apskaitos kokybė veda į apgaulių atskleidimą? Auditoriaus apskaitos kokybės vertinimas atskleidžia tą informacijos aspektą kuris nebūna atskleistas kitais būdais. Mažos audito išlaidos rodo aukštą apskaitos kokybę, tai padeda geriau investuotojams suprognozuoti ateities pajamas (Hribar, Wilson, 2011). Pirmoje lentelėje pateikti apibendrinti apskaitos kokybės apibrėžimai.

1 lentelė. Apskaitos kokybės apibrėžimas

Autorius	Apskaitos kokybės apibrėžimas
Miculescu, Miculescu, Dumitru 2012	Apskaitos kokybę nulemia finansinių ataskaitų sudedamosios dalys: balansas, pelno (nuostolio) ataskaita ir paaiškinamasis raštas.
Isidro, Raonic, 2012	Apskaitos kokybė apibrėžiama kaip mastas kuriuo pajamos matuoja ekonominį našumą.
Fan, Zhang, 2012	Apskaitos sistema įtakoja apskaitos informacijos kokybę.
Nanda, Wysocky, 2011, Lindahl, Schadewitz, 2014, Salewski, 2013	Apskaitos kokybę veikia šalies teisinė kultūra.
Hribar, Wilson, 2011	Padidėjusios audito pastangos turėtų padidinti apskaitos kokybę
Achim, CHIȘ, 2014	Apskaitos kokybė gali būti apibrėžiama kaip tikslumas, kuriuo pateikiama informacija investuotojams apie jų nuosavybę ir būsimus pinigų srautus.

Vieningo apskaitos kokybės apibrėžimo nebuvimas apsunkina apskaitos kokybės vertinimo procesą.

1.2 Apskaitos kokybės vertinimo problemos analizė

Nuo tų laikų kai buvo sukurti apskaitos kokybės matavimo modeliai (Jones, 1991, Dechow ir Dishev, 2002), didelio šios srities progreso neįvyko. Egzistuojantiems pajamų kokybės modeliams trūksta identifikavimo, kuris leistų tyrėjams diferencijuoti tarp „triukšmo“ įtraukto į pajamas per įsipareigojimų apskaitą dėl ekonominio našumo. Kitas egzistuojančių apskaitos modelių trūkumas yra tas, kad jie priskiria neaiškius įsipareigojimus prastai apskaitos kokybei. Taip pat nėra teikiamas

dėmesys tam, kad būsimos išlaidos palengvina veiklos matavimą. Pagrindinė įsipareigojimų apskaitos rolė yra pagerinti veiklos vertinimą, perkeliant pinigų srautų pripažinimą laikui bėgant taip kad sumažintų pinigų srautų laiko problemą. Egzistuojanti literatūra nesiūlo būdų kuriais remiantis būtų įmanoma iširti tuos įsipareigojimų komponentus kurie palengvintų veiklos rezultatų vertinimą. Tokių komponentų nustatymas įsipareigojimuose būtinas norint suprasti ekonominį pagrindą įsipareigojimų apskaitai. Egzistuojantys įsipareigojimų modeliai tinkamai nekontroliuoja ekonominės veiklos ir aukštos kokybės įsipareigojimų (Nikolaev, 2014, Powner, 2013). Apskaitos kokybės vertinimas dažniausiai atliekamas naudojantis viešai prieinamais informacijos šaltiniais. Kaip nustatyti ar viešai prieinama informacija yra tiksli ir teisinga? Apskaitos kokybė yra tiesiogiai siejama su TFAS standartų įgyvendinimu. Daugelis atliktų studijų teigia, kad apskaitos kokybė pagerėja įsivedus TFAS standartus. Pasitikėjimas yra tvirtai susijęs su apskaitos kokybės matavimu. Privalomas ir laisvas apskaitos informacijos atskleidimas yra susijęs su pasitikėjimu ir įvairiais apskaitos kokybės matavimo būdais (Tarca, 2012, Yu, 2010, Salewski, 2013). Apskaitos kokybė matuojama pajamų valdymo, savalaikio nuostolių pripažinimo bei vertės tikrumo matais. Pajamų valdymui vertinti skaičiuojami tokie rodikliai: grynujų pajamų pokyčių nuokrypis, santykis tarp grynujų pajamų ir pinigų srautų pokyčių nuokrypio, koreliacija tarp pinigų srautų ir padidėjimo, nedidelių teigiamų grynujų pajamų dažnis. Aukštesnė kokybė bus tuomet, kai bus reikalingas mažesnis pajamų valdymas, t.y. kuo aukštesnis nuokrypis ir santykis, mažesnė neigiama koreliacija bei retesnis nedidelių teigiamų pajamų dažnis. Savalaikio nuostolių pripažinimo matas yra didelių neigiamų grynujų pajamų dažnis po potencialiai svarbių aplinkybių valdymo. Teigiama, jog kuo šis dažnis didesnis, tuo pajamų kokybė yra aukštesnė. Vertės tikrumo vertinimui naudojami pajamų ir akcijų buhalterinės vertės, kapitalo grąžos rodikliai. Apskaitos kokybei matuoti taip pat gali būti pasirenkami pajamų kokybės bei vertės tikrumo matai. Taip pat apskaitos kokybę galima vertinti bendrojo prieaugio bei apyvartinio kapitalo prieaugio rodikliais. Dideli svyravimai rodo nenumatytus pajamų ir einamųjų pinigų srautų nukrypimus, tuomet kreditoriams tampa sunku patikimai įvertinti būsimuosius pinigų srautus. Apskaitos kokybė taip pat gali būti matuojama pajamų agresivumu, nuostolių vengimu, pajamų sulyginimu, savalaikiškumu. Apskaitos kokybės vertinimo modeliai gali remtis ir kita informacija: mokesčiai kuriuos įmonė sumoka savo vidaus auditoriams. Audito ataskaitų informacija gali būti panaudota kaip alternatyvus apskaitos kokybės matas. Menka, nepilna, pavėluota ar trūkstama informacija yra suvokiama kaip rimčiausia kokybės problema. Auditorius sukaupia daugiau įvairios informacijos apie įmonės apskaitos sistemą ir jos kokybę nei apskaitos kokybės vertinimo būdai paremti finansinių ataskaitų informacija. Dažniausiai apskaitos kokybės vertinimo modeliai remiasi finansine informacija: Beneich modelis „M-Score“, pajamų kokybės modelis. Esamuose pajamų kokybės modeliuose trūksta galimybės indentifikuoti triukšmą atsirandantį apskaitos informacijoje. Jis atsiranda dėl ekonominių veiklos svyravimų registruojant apskaitą kaupimo būdu. Šiam modeliui

būdingi du apribojimai: 1) abejotinos skolos yra priskiriamos žemai apskaitos kokybei, nors ir įeina į įmonės veiklos rodiklių apskaičiavimą. 2) apskaitos kokybės nustatymas remiantis įmonės įsipareigojimų kintamaisiais jungiamas su pajamų dispersija, šitaip yra paaiškinamos apskaitos klaidos, kurios yra įvedamos matuojant ekonominį efektyvumą. Pajamų dispersija paaiškina pagrindinę veiklą, jos svyravimus ir rizikas (Salewski, 2013, Yu, 2010, Nikolaev, 2014, Hribar, Wilson, 2011). Apskaitos kokybės vertinimas remiantis realiomis pajamomis, įtraukia ir kitas įmonės charakteristikas: veiklos rizika. Tokiu būdu yra sukuriamos kliūtys tiriant ryšį tarp apskaitos kokybės ir ekonomikos (turto kaina, investicijų efektyvumas). Tiriant apskaitos kokybę reikia atskirti įgimtas įmonės charakteristikas. Apskaitos kokybei įvertinti yra naudojami apskaitos kokybės matai. Taip pat Dechov ir Dishev's (2002) modelis įmonės įsipareigojimų kokybę ir įmonės pajamų tolygumas. Sunkiau nustatyti priežastinį ryšį tarp apskaitos kokybės ir kapitalo kaštų jei apskaitos kokybės matai yra stipriai susieti su tokiais įmonės charakteristikomis kaip įmonės dydis ir veiklos kintamumas. Apskaitos kokybę gali būti vertinama remiantis vertybinių popierių analitikų prognozėmis. Taip pat apskaitos kokybės modeliu (AQM) (Hribar, Wilson, 2011, Pownder, 2013). Antroje lentelėje pateikiamos apibendrintos problemos su kuriomis susiduriama vertinant apskaitos kokybę.

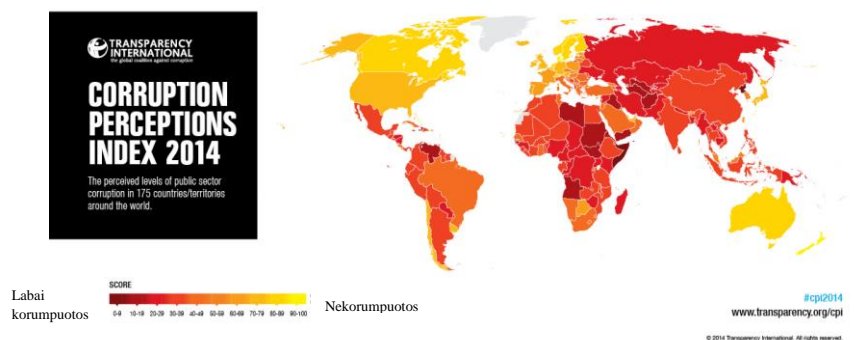
2 lentelė. Problemos sus kuriomis susiduriama nagrinėjant apskaitos kokybę

Autorius	Problemos
Gheorghe, 2012.	Apskaitos informacija negali būti naudojama kaip įrankis sprendimų priėmimo procese, jei ji nekokybiška.
Nikolaev, 2014.	Esamiems apskaitos kokybės modeliams trūksta galimybės įvertinti pajamų kokybę. Trūksta galimybės įvertinti apskaitos triukšmą atsirandantį dėl netikslios ateities pajamų ir išlaidų apskaitos.
Černe, 2009.	Kiekvienos šalies apskaitos sistemą veikia skirtingi veiksniai.
Ames, 2013.	Arhajiniai tyrimo metodai.
Masoud, 2014.	Nebuvo ankščiau atliktų studijų, mažai informacijos, trūksta matavimo būdų ir sistemų.
Yu, 2010.	Pagrindinis informacijos asimetrijos šaltinis tarp investuotojų yra skirtingi apskaitos šaltiniai.
Salewski, 2013	Pajamų valdymo laipsnis atsižvelgiant į ateities pajamų ir išlaidų tikrumo laipsnį. Apskaitos kokybę veikia šalių specifinės savybės.
Moussa, 2010.	Afrikos šalių specifika, Anglo –saksų ir tarptautinės mokyklos įtaka.
Zehri, Abdelbaki, 2013.	Esamų modelių aiškinamoji geba kukli.
Mayegle, 2014.	Afrika besivystantis regionas, informacijos patikimumas.
Outa, 2011.	Informacijos trūkumas.

Vertinti apskaitos kokybę šalies mastu kai nėra vieningo apskaitos kokybės apibrėžimo, metodikos ir matavimo sistemos yra labai sunku. Dar sunkiau vertinti apskaitos kokybę besivystančiame regione.

1.3 Geopolitinė situacija Afrikoje

Afrikos valstybių tranzicija, skirtingai nei Pietų, Rytų Europos ar Lotynų Amerikos šalių, nepasižymi staigiu rinkiminiu perversmu, aiškiai užbaigiančiu autoritarinio valdymo periodą. Dėl užsitęsios tranzicijos, laikomos elektoratinės demokratijos ir politinio liberalizmo mišiniu, turinčios autoritarinio valdymo elementų, dauguma šalių yra patekusios į pilkąją zoną, kuriai priklausančios valstybės vadinamos pusiau demokratinėmis, virtualiomis, ribotomis ar elektoratinėmis demokratijomis (E.Vysockytė, 2009). Institucijų kokybė yra pagrindas tvariam išsivystymui. Tokiu būdu ekonominiai santykiai apsaugomi nuo bet kokių savanaudiškų poelgių. Ekonominiuose santykiuose atviros ar numanomos taisyklės socialinėje aplinkoje gali apsiriboti ūkio subjektus ir apsaugoti juos nuo bet kokių ekonominių nuostolių. Įstaigos egzistuoja, kad būtų užtikrintas socialinių ir ekonominių sąveikų formos, skatinančios ar apribojančios asmenų veiksmų reguliavimą. Ekonomikos augimą sąlygos aukštesnės kokybės institucijos. Prasta institucijų kokybė gali paveikti ekonomikos augimą didinant skurdą, nes ji daro poveikį neturtingos visuomenės gebėjimams pasinaudoti plėtros galimybėmis. Tyrimai nustatė, kad šalių institucijų savybės susidaro iš šių persipynusių veiksnių: švietimo, pajamų, kolonijinio paveldo, gamtos išteklių ir globalizacijos. Korupcija yra pagrindinė institucijų nesėkmė daugelyje Afrikos šalių. Ji kalta dėl lėto šių šalių vystymosi. Dėl didėjančio skurdo atsiranda nepalanki aplinka investicijoms (Efobi, 2014). Afrikos regione korupcijos lygmuo yra labai aukštas, palyginti su kitomis pasaulio šalimis. Vidutinis Afrikos regiono korupcijos lygmuo yra 33 iš 100. Devyniadešimtyje procentų šalių pastebėtas korupcijos lygio indeksas viešajame sektoriuje yra žemesnis nei 50 proc. Transparency International teigimu šalys kurių korupcijos indeksas yra žemesnis nei 50 proc. yra korumpuotos. Ten kur korupcijos lygmuo yra aukštas yra labai maža tikimybė, kad apskaita bus vedama prisilaikant Tarptautinių Apskaitos standartų.

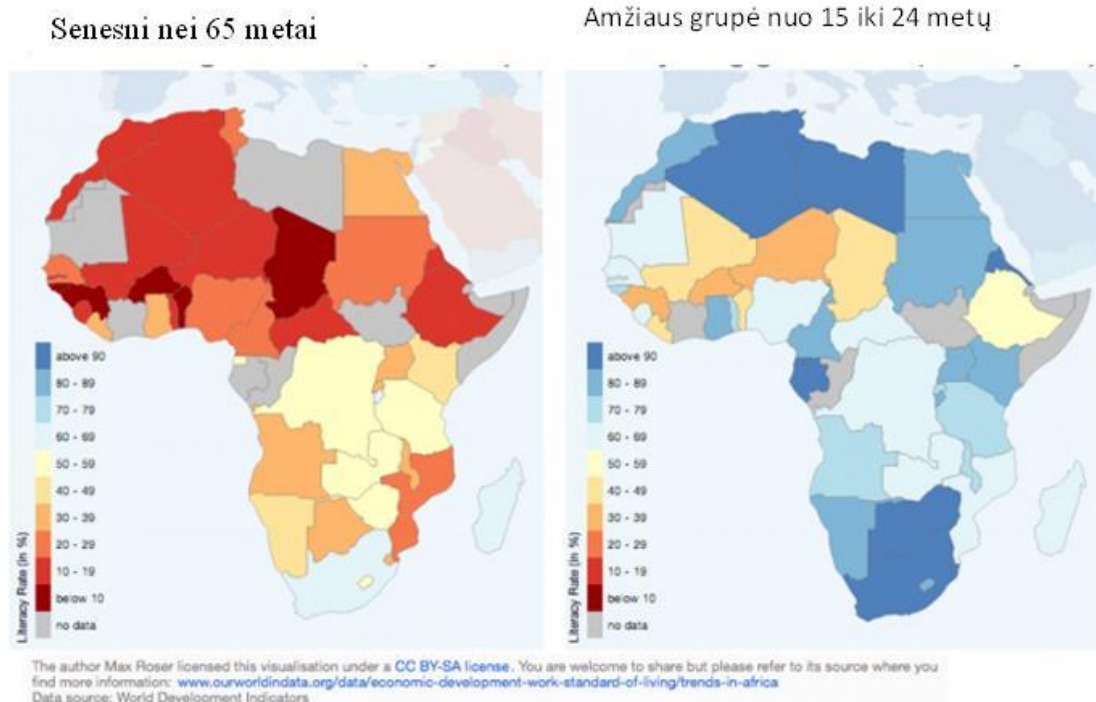
1 pav. Pasaulinis korupcijos suvokimo žemėlapis

Šaltinis : <https://www.transparency.org/cpi2014/results>

Afrikoje yra 620 valstybinių universitetų. Europoje 6000. Pasaulio raštingumo statistika teigia, kad Afrikos žemyne yra daugiausia neraštingų žmonių. Neraštingumo lygis siekia net 60 proc. („World Bank“ duomenų bazė). Žiūrėti 2 pav. Nors Afrikos žemynas yra labai turtingas natūraliais ištekliais, jis yra vienas neturtingiausių ir mažiausiai išsivysčiusių. Absoliučiam skurde gyvena 40 proc. žmonių (absolūtus skurdas – pajamos per dieną siekia 1.06 – 2.11 dolerio, (Worldbank duomenimis)). Žiūrėti 3 pav. Afrikoje yra 75 proc. neturtingiausių pasaulio šalių. Badauja 30 proc. žmonių. Afrikoje gyvena 38 proc. pasaulio pabėgėlių („United Nations“ duomenimis). Tą lemia daugelis priežasčių: vyriausybės korupcija, neefektyvus valdymas, aukštas neraštingumo lygis, politinis nestabilumas, užsienio investicijų trūkumas. Afrikos žemyne gyvena 1.1 bilijono žmonių. Tai sudaro 15 proc. visų pasaulio gyventojų. Afrikos žemyno plotas yra 30.2 mln². Afrika yra antras didžiausias žemynas. Bendrasis vidaus produktas sudaro 2,6 trilijono, Šiaurės Amerikoje 20.3 trilijono, Europoje 19.92 trilijono. Devyniasdešimt penki procentai Afrikos įmonių yra mikro, mažos arba vidutinio dydžio (dvidešimties įmonių pelnas viršijo 3 mlrd. dolerių). Listinguojamos įmonės: Vidurkis 80.75. Didžiausią listinguojamų įmonių skaičių turi Pietų Afrikos respublika 348, mažiausią Namibija 7. Mažų ir vidutinių įmonių pelnas sudaro 40 proc. bendrojo vidaus produkto. Įmonės sukuria 50 proc. kontinento darbo vietų.

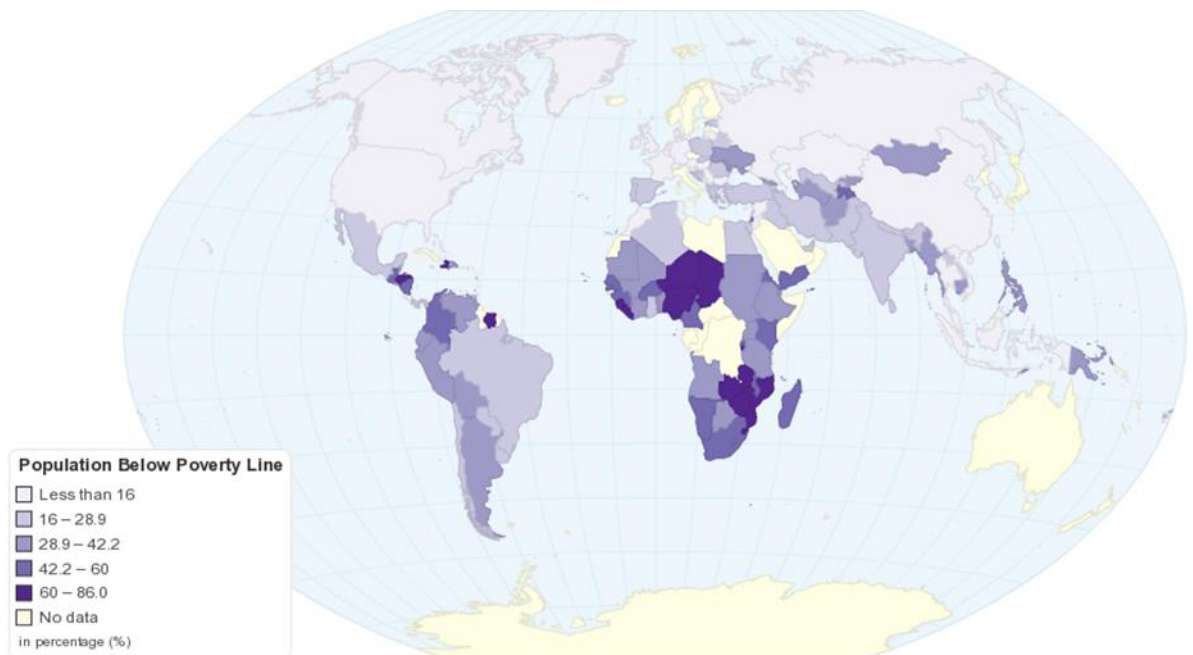

Amžiaus grupių raštingumo lygis Afrikos žemyne

2 pav. Amžiaus grupių raštingumo lygis Afrikos žemyne

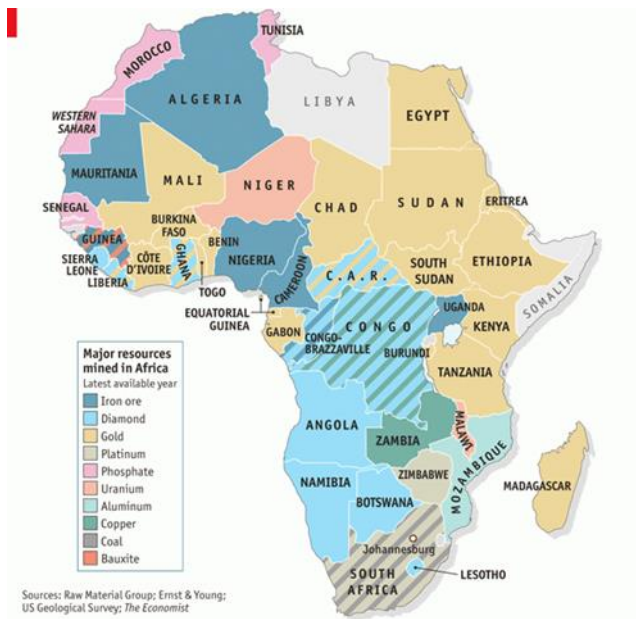
Šaltinis : Max Roser (2015) – ‘Trends in Africa’. Published online at OurWorldInData.org.

3 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis skurdo lygį

Šaltinis: <http://www.indexmundi.com/g/r.aspx?v=69>

Afrikos natūralių išteklių sandara: platina 62 proc., deimantai 46 proc., auksas 21proc., uranas 16 proc., buksitas 9 proc., aliuminis 5 proc., varis 5 proc., anglis 5 proc., plienas 2 proc. pasaulio išteklių. Žiūrėti 5 pav. Mineralų eksportas sudaro 90 proc. Alžyro, Ekvatorinės Gvinėjos, Libijos ir Nigerijos pajamų, 80 proc. Botswanos, Kongo, Gabono, Gvinėjos, Siera Leonės ir Sudaro pajamų, 50 proc. Malio, Maurititanijos, Mozambiko, Namibijos ir Zambijos pajamų. 10 turtingiausių Afrikos šalių mineralų atžvilgiu: Nigerija, Namibija, Demokratinė Kongo respublika, Zambija, Pietų Afrikos respublika, Mozambikas, Gvinėja, Tanzanija, Gana, Botsvana. Dvidešimt didžiausių ekonomikų Afrikos žemyne yra: Nigerija, Pietų afrikos respublika, Egiptas, Alžyras, Angola, Marokas, Libija, Sudanas, Kenija, Etiopija, Gana, Tunisija, Tanzanija, Demokratinė Kongo respublika, Dramblio kaulo krantas, Kamerūnas, Uganda, Zambija, Gabonas, Ekvadorinė Gvinėja.

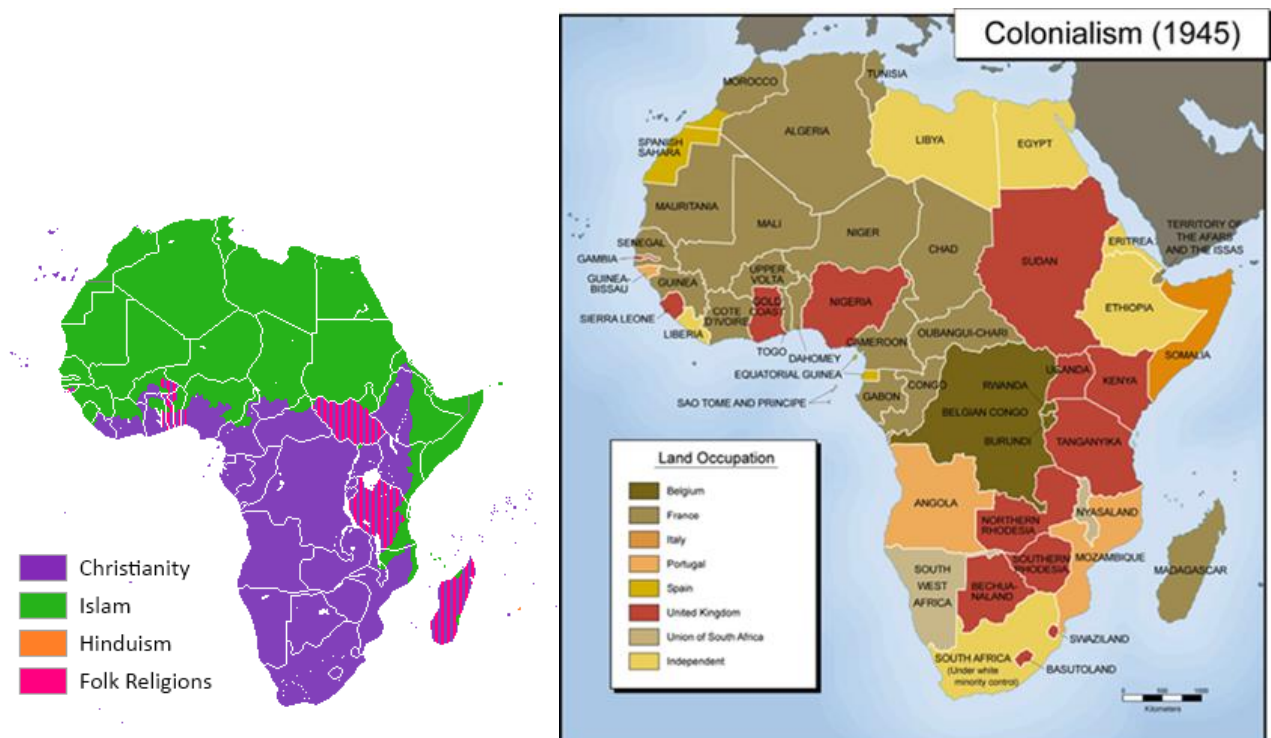

	2013	2014	2013	2014
	Naftos gamyba	Naftos gamyba	% Pasaulio dalis	% Pasaulio dalis
Nigeria	2,367	2,423	3	3
Angola	1,843	1,757	2	2
Algeria	1,762	1,720	2	2
Libya	985	517	1	1
Egypt	694	663	1	1
Equatorial Guinea	291	269	0	0
Congo (Brazzaville)	279	267	0	0
Sudan and South Sudan	247	259	0	0
Gabon	239	240	0	0
Chad	98	103	0	0
Ghana	98	105	0	0
Cameroon	63	61	0	0
Tunisia	64	59	0	0
Cote d'Ivoire (Ivory Coast)	57	56	0	0
Congo (Kinshasa)	20	20	0	0
Niger	20	20	0	0
Mauritania	7	6	0	0
South Africa	169	148	0	0
Morocco	6	6	0	0
Ethiopia	0	0	0	0

4 pav. Afrikos žemėlapis atspindintis natūralių išteklių pasiskirstymą

Šaltinis : The economist : US geological survey : Ernst & Young.

19 amžiuje įvyko Afrikos kolonizacija. Liko tik dvi laisvos šalys; Etiopija ir Liberija. Dabartinės Afrikos šalys atsirado dekolonizacijos metu, kuri prasidėjo 20 amžiuje. Enciklopedia Britannica duomenimis 45 proc. Afrikos gyventojų yra krikščionys, 40 proc. musulmonai, 10 proc. tradicinės religijos (žiūrėti 5 pav.).

5 pav. Afrikos žemėlapis atspindintis religinį pasiskirstymą ir kolonizaciją

Šaltinis: <http://blog.oup.com/2014/05/15-facts-on-african-religions/>

<http://exploringafrica.matrix.msu.edu/colonial-exploration-and-conquest-in-africa-explore/>

Afrikoje yra 48 valstybės pačiame žemyne ir 6 salose prie Afrikos krantų, taigi iš viso 54. Dauguma jų yra unitarinės prezidentinės respublikos. Tik trys šalys (Marokas, Lesotas, Svazilandas) yra konstitucinės monarchijos. Dėl Afrikos didumo ji skirstoma į regionus: šiaurės, rytų, vakarų, vidurio / centrinė, pietų ir salose esančios valstybės. **Šiaurės Afrika:** Alžyras, Egiptas, Libija, Marokas, Sudanas, Tunisas, Vakarų Sachara. **Rytų Afrika:** Burundis, Džibutis, Eritrėja, Etiopija, Kenija, Malavis, Mozambikas, Ruanda, Somalis, Tanzanija, Uganda. **Vakarų Afrika:** Beninas, Burkina Fosas, Kamerūnas, Chadas, Gambija, Gana, Gvinėja, Gvinėja Bisau, Dramblio Kaulo Krantas (Cote D'ivore), Liberija, Malis, Mauritanija, Nigeris, Nigerija, Senegalas, Siera Leone, Togas. **Centrinė Afrika:** Angola, Centrinė— Afrikos Respublika (CAR), Kongo Demokratinė Respublika, Kongo Respublika, Gabonas, Pusiaujo Gvinėja, Zambija. **Pietų Afrika:** Botsvana, Pietų Afrikos Respublika (PAR), Svazilandas, Zimbabvė. **Salose prie Afrikos krantų esančios valstybės:** Atlanto vandenyne – Žaliasis iškyšulys (Cabo Verde), San Tome ir Prinsipė, Indijos vandenyne - Komorai, Madagaskaras, Mauricijus, Seišeliai.

Atlikta mokslinių straipsnių analizė parodė, kad apskaitos kokybės apibrėžimas ir įvertinimas yra problema. Mokslininkai neturi vieno apskaitos kokybės apibrėžimo, vieno apskaitos kokybės vertinimo metodo, modelio. Tolimesnė analizė atskleis kokie veiksniai veikia apskaitos kokybę

2. APSKAITOS KOKYBĖS VERTINIMO TEORINIAI SPRENDIMAI.

2.1 Apskaitos sistemos raida Afrikos žemyne

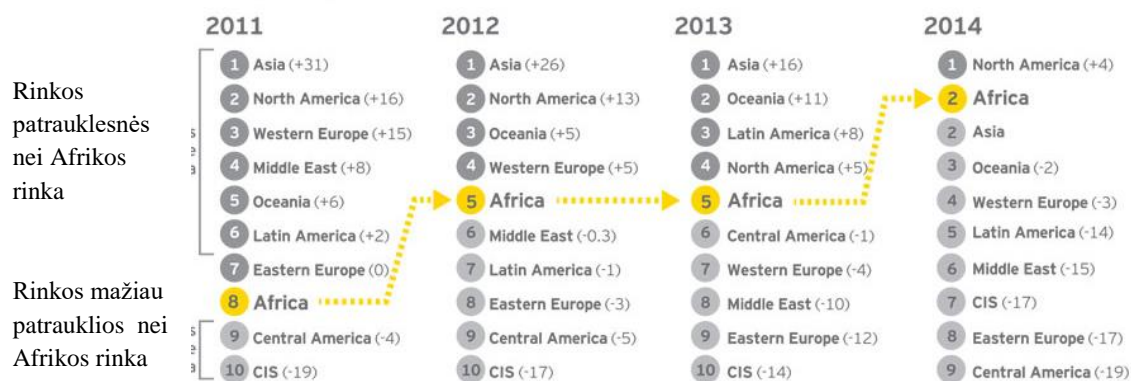
20 amžiaus pabaigoje buvo sukurta nauja apskaitos sistema Afrikoje („Afrikos verslo teisių derinimo organizacija“ (OHADA)) – 1993.10.13 Port – Louis sutartis). Ji funkcionuoja 16 Vakarų „Afrikos ekonominės ir pinigų sąjungos“ (UEMOA) ir „Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos“ (CEMAC) šalių. Ji pakeitė iki šiol naudotą „Organisation commune Africaine“ (OCAM) apskaitos planą. Nauja sistema buvo sukurta norint harmonizuoti Afrikos apskaitos praktiką ir Tarptautinius finansinės apskaitos standartus (TFAS). Pagrindinei OHADA sistemos trūkumai: a) neatskiria konsoliduotojų ataskaitų nuo kombinuotojų ataskaitų, (kombinuotosios ataskaitos sudaromos remiantis geografinę padėtimi), b) nereikalauja ilgalaikio turto registravimo, c) neiški mokesčių apskaita. Vakarų Afrikos Ekonominės ir Pinigų sąjungos administracija (UEMOA) pilnai supranta, kad apskaita yra labai svarbi ekonomikos išsivystimo procese ir regioninėje integracijoje. Buvo nuspręsta sukurti naują, bendrą apskaitos sistemą. Ji buvo pavadinta „Vakarų Afrikos apskaitos sistema“ (SYSCOA). Apskaitos sistema buvo sukurta „Vakarų Afrikos“ banko (BCEAO) iniciatyva. Vakarų Afrikos apskaitos sistema integruoja ir užbaigia apskaitos įstatymų harmonizavimo aktą sukurtą OHADA. Užtikrindama ankstesnių apskaitos sistemų tęstinumą, SYSCOA taip pat integruoja tarptautinius finansinės apskaitos standartus, siekiant pritraukti užsienio investicijas. Vakarų Afrikos apskaitos sistema labai skiriasi nuo TFAS savo samprata ir struktūra. SYSCOA apima ne tik informaciją pateiktą finansinėse ataskaitose bet ir apskaitos tvarkymo politiką (apskaitos tvarkymo procedūros ir dokumentacija). Vakarų Afrikos apskaitos sistema yra pritaikyta bet kokio dydžio įmonei. Vakarų Afrikos apskaitos sistema yra ganėtinai trumpas dokumentas kuris palieka didesnią interpretavimo laisvę. Didžiausi TAS ir SYSCOA skirtumai: 1. Pinigų srautų ataskaita (Darbo vietų kūrimo ir išteklių finansinė lentelė (TAFIRE)) sudaro balansas ir pajamų ataskaita. Pajamų ataskaita yra privaloma. Darbo vietų kūrimo ir išteklių finansinė lentelė skiriasi nuo pinigų srautų ataskaitos (TAS7). Pagrindinis skirtumas yra tas, kad TAFIRE susideda iš daugybės lentelių, kurios yra sukurtos kaip įrankiai nustatyti įvairių paskirčių Kreditus ir Debetus. Šios ataskaitos parengimas yra sunkesnis ir kompleksiškesnis. Šioje ataskaitoje pinigų srautai neparodomi taip aiškiai kaip TAS7 rekomenduotoje formoje. Akcinio kapitalo pokyčio ataskaita yra privaloma. Paaškiname rašte yra pateikiame mažiau informacijos. Tipinės ir netipinės veiklos išskyrimas yra draudžiamas pajamų ataskaitoje (TAS8). 2 Turto, įsipareigojimų, pajamų ir išlaidų pripažinimui svarbūs tokie esminiai požymiai: 1) Istorinių kainų pripažinimas leidžiamas tik ilgalaikiame turte ir tik leidus įgaliotam valdžios organui; 2) Tyrimų išlaidos ir formavimo išlaidos (TAS38) nepriskiriamos turtui pagal SYSCOA sistemą. Atidėjimai priskiriami turtui. Tarptautinių apskaitos standartų 38 skirsnis rekomenduoja juos priskirti periodo išlaidoms.; 3) Pagal SYSCOA sistema ataskaitose nėra parodomi

neapibrėžtieji įsipareigojimai ir mokesčiai taip reikalauja TAS 37 standartas. Tai suteikia įmonėms galimybę manipuluoti finansiniais rezultatais; 4) Ilgalaikiai statybų kontraktai yra apskaitomi tik tada kai jie yra užbaigti pagal SYSCOA sistema (TAS 11); 5) pagal SYSCOA sistemą į balansą yra įtraukiama tikrai pirkimo sutartys (TAS 17). Taip atsiranda galimybė manipuluoti finansinėmis skolomis; 6) mokesčių atidėjimai taikomi tik konsoliduotoms sąskaitoms pagal SYSCOA (TAS 12). Pagal SYSCOA sistemą parengtos finansinės ataskaitos yra žemesnės kokybės nei ataskaitos parengtos pagal TFAS. Dėl Afrikos apskaitos praktikos doktrinos silpnumo yra kalta „Vakarų Afrikos Apskaitos tarybos“ (CCOA) ir „Nacionalinės Apskaitos tarybos“ (CNC) neveiksnumas iki šiol. Visos Afrikos Buhalterių federacija (PAFA) pradėjo savo veiklą 2011 metų gegužės mėnesį. Jos tikslas paspartinti apskaitos profesijos vystymąsi Afrikos žemyne ir visame pasaulyje. Visos Afrikos Buhalterių federaciją sudaro 37 profesionalios apskaitos organizacijos iš 34 šalių. Visos Afrikos Buhalterių federacija bendradarbiauja su Tarptautine apskaitininkų federacija (IFAC). Šiuo metu PAFA narės yra šios šalys: Beninas, Botsvana, Burundis, Kamerūnas, Kongo, Demokratinė Kongo respublika, Etiopija, Gambija, Gana, Gvinėja-Bisau, Dramblio Kaulo krantas, Kenija, Lesotas, Liberija, Libija, Malavis, Malis, Mauricijus, Marokas, Namibija, Nigeris, Nigerija, Ruanda, Senegalas, Siera Leonė, Sudanas, Pietų Afrikos respublika, Svazilendas, Tanzanija, Uganda, Zambija, Zimbabvė. PAFA generalinės asamblėjos metu buvo nuspręsta priimti TFAS standartus, taip pat buvo nuspręsta priimti TFAS standartus mažoms ir vidutinėms įmonėms. Rytų, Centrinės ir Pietų Afrikos buhalterių federacija (ECSAFA) yra regioninis organas kurio tikslas koordinuoti apskaitos profesijos tobulėjimą, profesinės kompetencijos skatinimą TFRS standartų atžvilgiu. Pristačius atvirų durų politiką, apskaitininkų profesija sužidėjo. Užsienio ir vietinės privačios įmonės pareikalavo nepriklausomo audito vietoje valstybinio audito (Moussa, 2010, Efobi, 2014, Mayegle, 2014). Apskaitos sistemą veikia šalies politinė sistema, ekonominis išsivystymas, įmonių dydis, kompleksškumas, infliacijos dydis, finansų sistema, vadovų išprusimas, buhalterių darbo prestižas, kapitalo rinkos išsivystymas, globalizacija, teisinė sistema, šalių tarpusavio santykiai, kultūra (Černe, 2012). Norint pritraukti užsienio šalių investicijas buvo pakeista apskaitos sistema. Perėjimas nuo vietinių apskaitos standartų iki Tarptautinių apskaitos standartų yra ilgas ir sudėtingas procesas.

2.2 Tarptautinių apskaitos standartų nauda Afrikos žemynui

Pastovus augimas, žema infliacija, tvarus fiskalinis balansas, augantis užsienio valiutos keitimo rezervas, mažėjanti valstybės skola. Pasaulio Banko duomenimis Afrikos regione 2015 - 2019 BVP paaugs 5 proc. Subsaharinėje Afrikos dalyje praeitais metais tiesioginių užsienio investicijų indeksas

(TUI) išaugo 4.7 proc. Taip pat TUI išaugo šiose besivystančiose šalyse: Ganoje, Mozambike, Zambijoje, Ugandoje ir regionuose centuose: Pietų Afrikoje, Nigerijoje ir Kenijoje.

Source: EY's 2014 Africa attractiveness survey (total respondents: 503).

6 pav. Afrikos patrauklumo investuotojams apžvalga

Šaltinis: EY's 2014 Afrikos patrauklumo apžvalga

Afrika orientuoja savo prekybą link greičiausiai besivystančių pasaulio ekonomikų tokių kaip Azijos ir Lotynų Amerikos. Sparčiai besivystančiam Afrikos regionui atsirado didelis apskaitos specialistų poreikis, kurie sugebėtų tvarkyti apskaitą tarptautiniu lygiu. Dėl atsiradusių didelių investicijų atsirado poreikis įvertinti apskaitos kokybę. Apskaitos informaciją yra viena iš pagrindinių žaliavų investicijų portfelio sprendimų priėmimo. Apskaitos informacija pateikta naudojant skirtingus apskaitos standartus sukuria papildomas apdorojimo išlaidas. Tokios procesinės išlaidos susidaro iš tiesioginių išlaidų, reikia išmokti skirtingus apskaitos standartus ir netiesioginių išlaidų kylančių iš poreikio interpretuoti atsižvelgiant į vietos praktiką. Ar apskaitos standartai svarbūs? Šis klausimas gali būti sprendžiamas tik tada kai kiti institucijų veiksniai yra pastovūs. Tokie kaip valdymo paskatos ir verslo aplinka. Apskaitos standartai prisideda prie apskaitos kokybės gerinimo. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų priėmimas nesukurs tokios pačios apskaitos kokybės tarp skirtingų šalių, dėl kitų veiksnių įtakos (Chen, Tang, Jiang, Lin, 2010). Apskaitos informacijos pateikimas naudojant tuos pačius apskaitos standartus palengvina informacijos apdorojimą investuotojams, tokiomis finansinėmis ataskaitomis jie yra labiau linkę pasitikėti. Skirtingų šalių naudojami skirtingi apskaitos standartai sukuria informacijos asimetriją tarp investuotojų. Apskaitos standartų harmonizavimas (TFRS standartų priėmimas) padidina užsienio investicijas. Apskaitos standartų harmonizavimas padidina užsienyje laikomos valiutos kiekį: 1) automatiškai sumažėja informacijos apdorojimo išlaidos investuotojams, 2) taip pat sumažėja kitų kliučių tarpvalstybinėms investicijoms, pvz: geografiniai atstumai. Tai skatina investuotojų didesnę pasitikėjimą viešomis finansinėmis ataskaitomis nei privačiais informacijos šaltiniais. Užsienio investiciniai fondai padidino

savo investicijas į įmones priėmusias TFAS standartus 2,7 proc., palyginti su įmonėmis ne priėmusiomis šių standartų. Įmonėse kurioms nebuvo privaloma priimti TFAS standartų vietinės investicijos išaugo 2,5 proc, o užsienio investicijos išaugo 0,1 proc. Tai rodo kad, investicinių fondų valdytojai padidino valdomų užsienio akcijų kiekį dėl sumažėjusių informacijos apdorojimo išlaidų, priėmus TFAS standartus, taip pat jie sumažino vietinių akcijų valdomą kiekį. Apskaitos standartų skirtumai tarp finansines ataskaitas rengiančios įmonės ir investicinio fondo (apskaitos atstumas) gali paaiškinti investicijų rinkos pokyčius. Įmonės mažina savo investicijas šalyse kuriose apskaitos atstumas yra didelis. Taip pat investicijų kiekis padidėjo tose šalyse kuriose TFAS standartų priėmimas suvienodino apskaitos standartus tarp investuojančios šalies ir priimančios šalies. Apskaitos standartai labiau skiriasi tarp labai nutolusių šalių kurios nesikeičia informacija. Apskaitos standartų harmonizavimas turi didesnę efektą kapitalo srautams tarp labai nutolusių šalių. Apskaitos atstumų sumažinimas turi įtakos kitų informacijos barjerų sumažėjimui, apskaitos standartų žinojimas sumažina privačios informacijos reikalingumą. Apskaitos standartų harmonizavimas skatina investuotojus ieškoti galimybių investuoti užsienyje, tai nebūtų pasiekama jei informacija būtų pristatoma naudojant kitus apskaitos standartus. Apskaitos triukšmas yra finansinėse ataskaitose atsirandantis informacijos iškraipymas dėl apskaitos taisyklių ir reglamentų, kurių turi būti laikomasi. Dėl apskaitos triukšmo investuotojams yra sunku nustatyti įmonės tikrąją finansinę būklę. Apskaitos triukšmas, informaciją finansinėse ataskaitose gali parodyti geriau arba blogiau. Kai yra mažiau bendro triukšmo* apskaitos informacijoje skirtumai apskaitos standartuose tampa privalomais apribojimais užsienio investuotojams kurie mažiau žino apie vietinius apskaitos standartus. Užsienio investuotojų ribotas vietinių apskaitos standartų supratimas gali pagilinti informacijos trūkumą. Yra geriau harmonizuoti apskaitos standartus skirtinguose politinėse sistemose norint sumažinti investicijų trūkumą atsiradusį dėl apskaitos atstumų nei gerinti šalies apskaitos standartus. Šalies mastu yra labai svarbu pažaboti naudos siekimą priimant tam tikrus apskaitos standartus. Apskaitos standartų suderinimo maksimali nauda atsiranda tada kai apskaitos standartai pradedami energingai vykdyti. Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų priėmimo ekonominė nauda: Tarptautiniai finansinės apskaitos standartai yra aukštesnės kokybės ir jie yra pristatyti investuotojams labiau suprantama forma. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų priėmimas pakels finansinių ataskaitų kokybę. Taip pat pateiks patikimesnę, tikslesnę, skaidresnę ir aktualesnę akcijų kainos nustatymą finansinėje apskaitos informacijoje. Tarptautinių apskaitos standartų / Tarptautinių finansinės apskaitos standartų priėmimas besivystančiose ekonomiose sumažins apskaitos standartų kūrimo išlaidas. Taip pat sumažins finansinių ataskaitų parengimo kainą ir laiką. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų įvedimas Libijoje teigiamai paveikė šias sritis: apskaitos informacijos aktualumas, apskaitos kokybė, skaidrumas, tikrosios vertės apskaičiavimo praktika, buhalterinė nuosavo kapitalo ir pelno vertė, informacijos palyginamumas, analitinės prognozės, finansinių rodiklių kokybė. Vien tik

TFAS standartų priėmimas neduoda norimų apskaitos kokybės pakitimų. Egzistuoja kitos problemos susijusios su TFAS įvedimu. Trūksta profesionalių apskaitos įstaigų, mokymo institucijų, auditorių. Afrikos žemyną sudaro labai daug skirtingų šalių kuriose apskaitos pajėgumai varijuoja nuo 0 iki aukšto standarto. Kvalifikuotų apskaitininkų skaičius prancūziškai kalbančiose šalyse yra toks žemas kad jie nesugebėtų laikytis net ir supaprastintų TFAS standartų 2020 metais. Kenya, Uganda, Zambija greitai treniruoja apskaitos specialistus. Pagrindinė problema yra apskaitos standartų įgyvendinimo kokybė. Dažnai trūksta išteklių. Bet jeigu verslas ir vyriausybė pritaria jie būna greitai priimami. Afrikoje dauguma įmonių yra smulkaus ir vidutinio dydžio. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų įvedimas smulkiom ir vidutinėm įmonėm buvo didelis žingsnis. Šie standartai yra skirti toms šalims kurios neturi pakankamų techninių galimybių. Yra du skatinimo būdai: įtaka iš įšorės ir mokymai viduje. Afrikos plėtrai labai trūksta investicijų. Afrika turi daug natūralių išteklių ir žmonių išteklių. Investuotojams reikia patikimos informacijos. Jeigu jie mato pagal TFAS standartus parengtas finansines ataskaitas jie žino ką perka. Prireiks 10 metų norint pamatyti rezultatus. Viskas priklauso nuo žmonių ir įstatymų bazės. Reikia pakeisti įstatymus iš vietinių apskaitos standartų į TFAS standartus. Tarptautiniai finansinės apskaitos standartai yra sukurti pateikti vertingą informaciją finansinių ataskaitų vartotojams – suteikti tokią informaciją potencialiems vartotojams ir kreditoriams kuri yra svarbi priimant investicinius sprendimus į įmonę. Todėl tikimasi, kad priėmus TFAS standartus, finansinių ataskaitų vartotojai labiau pasitikės šiose ataskaitose pateikta informacija priimant sprendimus. Tarptautiniai finansinės apskaitos standartai kelia aukštus reikalavimus pajamų kokybei. Tokiu būdu tikimasi užkirsti kelią vadovų nesąžaningumui pateikiant finansines ataskaitas. Pagrindinis iššūkis priimant TFAS standartus yra sureguliuoti akcijų rinkų veikimą, apsaugant investuotojų interesus įvairiose pasaulio valiutų rinkose. Tarptautinius finansinės apskaitos standartus priims tos šalys kurios yra atidariusios savo akcijų rinkas užsienio investuotojams. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų priėmimas sumažina išorinį spaudimą įmonėms ir palengvina priėjimą prie globalios rinkos. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų įgyvendinimas skiriasi kiekvienoje šalyje ir regione. Prancūziškai kalbančios šiaurės saharos šalys linkę laikytis prancūziškų apskaitos taisyklių. Pietų Afrika yra TFAS standartų įgyvendinimo varomoji jėga. Rytų Afrikos šalys juda nuolat link TFAS standartų įgyvendinimo. Nei viena šalis daugiau nebesipriešina TFAS įgyvendinimui. Afrikoje TFAS standartai buvo adaptuoti remiantis Europos patirtimi. Europa šiame kontinente turėjo daugiausia kolonijų. Yra užsilikę kolonijinio valdymo modeliai. Buvo adaptuoti apskaitos principai, audito standartai, apskaitos tikrosios vertės nustatymo metodika, apskaitos mokyklos, tarptautiniai apskaitos standartai ir tarptautiniai finansinių ataskaitų standartai neatsižvelgiant į to regiono kultūrinius, politinius, religinius ir ekonominius faktorius. Tunisia buvo viena iš pirmųjų šalių kuri prisijungė prie apskaitos harmonizavimo proceso 1996 metais. Ji pusiau adaptavo tarptautinius apskaitos standartus. Aldžerija priėmė apskaitos sistemą kuri buvo įkvėpta

*Bendru triukšmu apskaitos informacijoje yra vadinamas – apskaitos informacijos

signalas turintis bendra dispersiją užsienio ir vidaus investuotojams.

Tarptautinių apskaitos standartų. Ši sistema remiasi pagrindiniais TFAS principais ir sąvokomis, dalis kuri neatitiko vietos ekonominių sąlygų buvo pakeista. Pietų Afrikos respublika yra labai svarbi šalis Afrikoje. Ji pilnai adaptavo Tarptautinius finansinės apskaitos standartus 2005 metais. Pietų Afrikos respublika turi didžiausią ekonomiką kontinente (World Bank, 2010). Šios šalies išsivystymo lygis palyginus su kitomis šio kontinento šalimis yra ganėtinai įspūdingas. Nuo 2005 metų visos įmonės listinguojamos Johannesburgo, Pietų Afrikos respublika, akcijų biržoje turi laikytis TFAS standartų. Tarptautinių finansinių ataskaitų standartų įgyvendinimas turėtų pagerinti apskaitos kokybę. Tarptautiniai apskaitos standartai tapo reikšmingu įrankiu palengvinusiu pereinamąjį laikotarpį nuo socializmo iki kapitalizmo, Egipte ir Libijoje. Nepasaint teisinio vykdymo ir profesinių reikalavimų, pilna adaptacija nebuvo padaryta nes organizacijoms trūksta būtinų dalykų pakeisti esamą sistemą į sistemą kuri atitinka Tarptautinius apskaitos standartus. Kadangi TAS akcentuoja apskaitos skaidrumą ir naudojimą skirtingas alternatyvas išmatuoti ir klasifikuoti pirkimus, jie prisideda prie platesnių socialinių pokyčių įtraukiant daugiau skaidrumo, demokratijos ir lankstumo. Pritaikius naujus ataskaitų reglamentus, tokius kaip TAS naujai privatizuotom įmonėm (valstybinėm įmonėm) padidintų organizacijos darbuotojų ištikimybę liberalizacijos ir privatizacijos procesams. Naujos taisyklės pagerino apskaitos praktiką ir tuo pačiu metu padidino apskaitos skaidrumą. Tarptautinių apskaitos standartų įgyvendinimas pagerina santykius su tarptautinėmis kapitalo rinkomis, palengvina dalyvavimą pasaulinėje ekonomikoje, užtikrina nenutrūkstamą užsienio investicijų atėjimą (Yu, 2010, Bruce, 2011, Ames, 2013, Ahmed, Neel, Wang, 2013, Masoud, 2014, Salewski, 2013, Terzi, Oktem, Sen, 2013). Ketvirtoje lentelėje padalinau Afrikos valstybes į tris grupes. Pirmai grupei priklauso valstybės kurios priėmė TFAS standartus, antrai grupei priklauso valstybės kurios nepriėmė TFAS standartų, paskutinei grupei priklauso valstybės apie kurias nėra informacijos.

3 lentelė. Šalių pasiskirstymas atsižvelgiant į TFAS standartų priėmimą

Afrikos valstybės priėmusios TFAS standartus	Afrikos valstybės nepriėmusios TFAS standartų	Nėra informacijos
Alžyras	Angola	Beninas
Botsvana	Kamerūnas	Burkina Faso
Gana	Čadas	Burundis
Kenija	Dramblio Kaulo krantas	Žaliasis Iškišulys (Cabo Verde)
Libija	Demokratinė Kongo respublika	Centrinė Afrikos respublika
Malavis	Egiptas	Komorai
Mauricijus	Ekvatorinė Gvinėja	Džibutis
Marokas	Gabonas	Eritrėja
Mozambikas	Gvinėja	Etiopija
Namibija	Madagaskaras	Gambija
Nigerija	Kongas	Lesotas
Ruanda	Senegalas	Liberija
Pietų Afrikos respublika	Tunisas	Malis
Svazilendas		Mauritanija
Tanzanija		Nigeris

Uganda		San Tomė ir Principė
Zambija		Seišeliai
Zimbabvė		Siera Leonė
		Somalis
		Pietų Sudanas
		Sudanas
		Togas

Šaltinis: www.pwc.com

Tarptautinių finansinių apskaitos standartų priėmimas prisideda prie apskaitos kokybės gerinimo proceso. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų priėmimas nesukurs tokios pačios apskaitos kokybės tarp skirtingų šalių, dėl kitų veiksnių įtakos. Vien tik TFAS standartų priėmimas neduoda norimų apskaitos kokybės pakeitimų.

2.3 Institucijų kokybės įtaka Afrikos žemynui

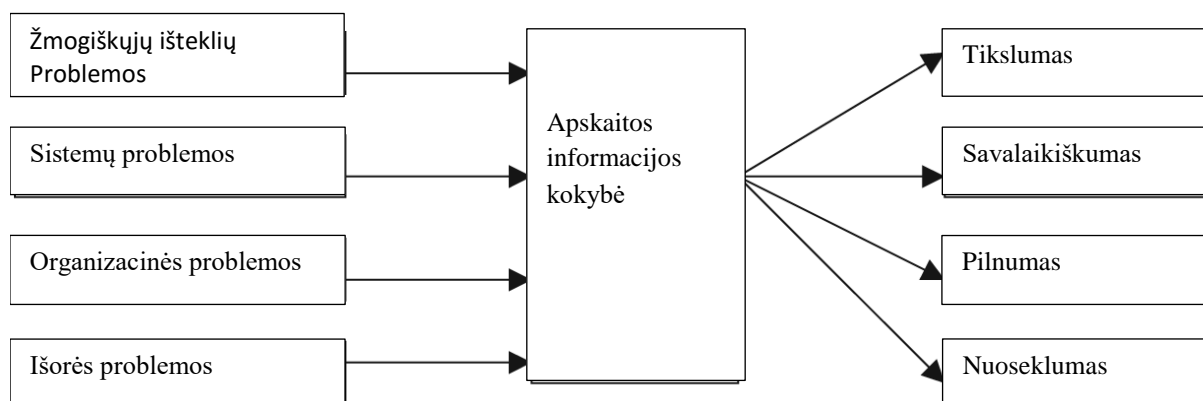
Daugelis empirinių tyrimų kurie remiasi šalių duomenimis nustatė aukštą koreliaciją tarp institucijų kokybės ir ekonominio išsivystymo lygio. Teorija teigia, kad institucijos svarbios ekonominio išsivystymo lygmeniui, dėl jų poveikio politinės jėgos pasiskirstymui, ekonominių galimybių kūrimui, inovacijoms, žmogiškajam kapitalui. Tik neseniai kilo idėja, kad šalies institucinė sistema yra svarbus elementas siekiant skatinti jos raidą (Nakabashi, Perreira, Sachida, 2013). Tinkamos institucijos užtrinama nuosavybės teisių apsauga, žemą korupcijos ir biurokratijos lygį, teisės viršenybės principo įgyvendinimą, formuoja palankią institucinę aplinką ekonomikos augimui ir plėtrai. Efektyvi institucinė struktūra valstybėje sukuria paskatas rinkos dalyviams investuoti į fizinį ir žmogiškąjį kapitalą ir kurti novatoriškus produktus, kurie ilgalaikėje perspektyvoje turi tiesioginį bei teigiamą poveikį šalies ekonomikai (Eremenaitė, 2014). Nauji tyrimai atskleidė, kad užsienio investuotojams yra svarbios šalies savybės. Valdymo kokybė įtakoja investuotojų pasirinkimus (Abdioglu, Khurshed, Stathopoulos, 2013). Institucinių rodiklių tyrimas leido institucijoms tapti pagrindiniu ekonominio augimo analizės akcentu. Ekonominė laisvė, socialinis kapitalas ir politinis stabilumas įtakoja ekonominį augimą. Mokslininkai negali vienareikšmiškai teigti, kad korupcijos kontrolė ir politinė laisvė daro įtaką ekonominiam augimui. Institucijų infrastruktūra yra pagrindinis kriterijus vertinant ekonominę plėtrą. Šis kriterijus yra svarbesnis nei institucijos ir žmogiškasis kapitalas. Kalbant apie instucijų kokybės lygtį, įrodymai patvirtina, kad neturtingos šalys, kurių teisinės sistemos pagrindas yra socialistinis, išpažįsta islamo religiją, vyrauja didelė socialinė neligybė pasižymi žema institucijų kokybe. Negalima teigti, kad socialiniai ir politiniai veiksniai geriau paaiškina institucijų kokybę nei kultūriniai. Institucijų kokybės įtaka ekonominiam augimui priklauso

nuo šalies išsivystymo. Neįmanoma vienareikšmiškai apibrėžti institucijų kokybę įtakojančius veiksnius. Pelnų lygtyje, institucijų kokybė nėra tvirtas kintamasis neturtingose šalyse. Reikšmingiausias poveikis pastebimas vidutinės pajamas gaunančiose šalyse. Mažiausią įtaką daro turtingose šalyse. Institucijų kokybė veikia tik vidutinės ir aukštas pajamas gaunančių šalių ekonomikos augimą. Islamo religija visose šalyse įtakoja institucijų kokybę. Krikščionybė ir kitos religijos įtakoja institucijų kokybę tik turtingose šalyse. Kalbos skirtumai yra svarbūs tik vidutinės pajamas ir žemas pajamas gaunančiose šalyse. Prekybos atvirumas yra svarbus tik vidutinės pajamas gaunančiose šalyse. Socialistinė teisinė sistema daro įtaką institucijų kokybei vargingose šalyse. Kultūriniai faktoriai daro įtaką institucijų kokybei. Šalies išsivystymas yra svarbiausias kriterijus apsprendžiantis institucijų kokybę ir jų įtaką ekonomikai (Fabro, Aixala, 2009). Institucijų kokybė apibrėžiama šiais rodikliais: teisinės valstybės indeksas, reguliavimo kokybė, vyriausybės efektyvumas. Afrikos kontinente investicijų pritraukimą įtakoja institucijų kokybė ir finansų sistema. Institucijų sistemos patikimumas ir gyvybingo finansų sektoriaus buvimas pritrauks daug pinigų Afrikos regionui. Institucijų kokybė daro tiesioginį ir reikšmingą poveikį investicijoms. Stiprios institucijos yra pagrindinis veiksnys pritraukiant užsienio investicijas (Efobi, Osabuohien, 2013). Institucijų kokybė įtakoja akcininkų elgesį. Aukštesnė institucijų kokybė atneša ekonominę naudą (Barry, Tacneng, 2014). Žema institucijų kokybė lema žemą audito kokybę (Ke, Lennox, Xin, 2015). Šalies lygmeniu aukštesnė apskaitos kokybė yra pastebima šalyse su stipresnėmis institucijomis, aukštu ekonominio išsivystymo lygmeniu, aukštu verslo rafinuotumu ir rinkos globalizacija. Konkrečių įmonių paskatos vaidina didesnę vaidmenį aiškinant apskaitos kokybę, nei šalies veiksniai. Instituciniai veiksniai formuoja įmonės paskatas, kurios daro įtaką atskaitomybės kokybei. Finansinė atskaitomybė yra įtakoje teisinių, ekonominių ir įgyvendinimo elementų, nėra aišku ar šie veiksniai įtakoja apskaitos kokybę tiesiogiai ar jie formuoja tam tikras įmonių paskatas, kaip antai tarptautinė diversifikacija ir nuosavybės struktūra, kuri savo ruožtu įtakos ataskaitų kokybę. Šalies lygmens faktoriai atsispindi įmonės būklėje. Įstatymų leidėjai gali pagerinti apskaitos kokybę įgyvendindami reformas institucinėje sistemoje, kuri gali pakeisti verslo sąlygas įmonės lygmenyje. Įmonių vadovai gali pakeisti institucinių veiksmų įtaką finansinėms ataskaitoms pakeisdami tam tikras įmonių sąlygas. Priėmus vieningus standartus išliks skirtinga apskaitos kokybė tarp įmonių, nes įmonės yra veikiamos skirtingų rinkos jėgų, institucinių paskatų ir verslo suvaržymų (Isidro, Raonic, 2012). Kadangi institucijos nekuria prekių ir paslaugų, jų poveikis gamybos apimčiai yra netiesioginis. Daugelis autorių institucijų veiksmus laiko pagrindine šalių ekonomikos augimo ar pajamų apimtį skirtingai lemiančia priežastimi. Geresnė institucijų kokybė pasižymi šalis yra vidutiniškai turtingesnės nei blogesnės institucijų kokybės šalys. Silpnas institucijų aplinkos ir ekonominių rodiklių ryšys gali būti paaiškintas taip : šalies pajamų apimtį priklauso nuo to, ar institucijų aplinka yra gera ar bloga, tačiau „blogumo“ laipsnis neturi didelės reikšmės (Šeputienė, Norkuvienė, Rimkevičienė, 2010). Pajamų

paskirstymo sąlygos veikia institucinę kokybę. Tvirta mokesčių sistema yra teigiamai susijusi su institucijų kokybės gerinimu. Išsilavinomo lygis gerina institucijų kokybę. Institucijų kokybę lemiantys veiksniai: šalies istorija, kolonijinė kilmė, geografinė padėtis, teisinė sistema. Aukštos kokybės institucijos išsivysto šalyse su lygiateise visuomene, stipriu fiskaliniu biudžetu ir išsilavinusiais gyventojais. Istorijos veiksnys turi netiesioginį poveikį institucijų kokybei per kitus faktorius arba jos visai neveikia (Alonso, Garcimartin, 2013). Veiksniai lemiantys ekonominių institucijų kokybę: teisinės valstybės indeksas ir korupcijos kontrolės indeksas. Geresnėmis ekonominėmis institucijomis pasižymi tos šalys kurios yra atviresnės prekybos, investicijų ir finansiniams srautams ir neturi didelių gamtinių išteklių. Ekonominiam institucijų išsivystymui daro įtaką istorijos ir geografinės padėties veiksniai. Ekonominis atvirumas ir prekyba gali nedemokratinėms valstybėms padėti pagerinti ekonomines institucijas. Nors gamtiniai ištekliai gali padėti šalims pagerinti valdymo veiksmingumą, reguliavimo kokybę ir kitus institucinius veiksnius, ekonomikai augant, gilesnės ekonominės institucijos tokios kaip : teisinės valstybės indeksas ir korupcijos kontrolės indeksas silpnės išteklių turinčiose šalyse (Lehne, Mo, Plekhanov, 2014). Institucijos yra ekonominės ir socialinės veiklos pagrindas. Institucijų rodikliai gali būti suskirstyti į tris grupes: teisinė, politinė ir ekonominė. Jie parodo formalią institucinę aplinką šalyje (Kunčič, 2014). Aukštesnė mokesčių moralė ir aukštesnė institucijų kokybė lemia mažesnę šešėlinę ekonomiką. Socialinių institucijų gerinimas (geresnė mokesčių moralė, teisinės valstybės indeksas, valdžios veiksmingumas, reguliavimo kokybė, korupcijos kontrolė) padeda sumažinti šešėlį. Šešėlinės ekonomikos dydžiui įtaką daro teisinė struktūra ir nuosavybės teisių apsauga. Socialinės normos yra pagrindinis veiksnys norint suprasti, kodėl žmonės nusižengia. Socialinis kapitalas daro įtaką makroekonomikai. Institucijų struktūra yra svarbiausias veiksnys norint suprasti šešėlinę ekonomiką. Gerai veikianči teisinė sistema yra pagrindas mažesniai šešėliniai ekonomikai (Togler, Schneider, 2009). Apskaitos kokybę šalies lygmeniu veikia institucijų kokybė, šalies istorija, religija, kultūra.

2.4 Veiksnių įtakojančių apskaitos kokybę analizė

Skirtingi mokslininkai apskaitos kokybę apibrėžia skirtingai. Vieni jų teigia, kad apskaitos kokybė gali būti įvertinta per pajamų ir išpareigojimų prizmę. Ar teisingai buvo apskaičiuotos įmonės pajamos? Ar būtų galima atmesti tikėtinų apskaitos klaidų tikimybę? Tikėtinos apskaitos klaidos gali susidaryti dėl šių priežasčių: žmogiškasis faktorius (tyčinės, netyčinės klaidos), sisteminės klaidos, išoriniai faktoriai.

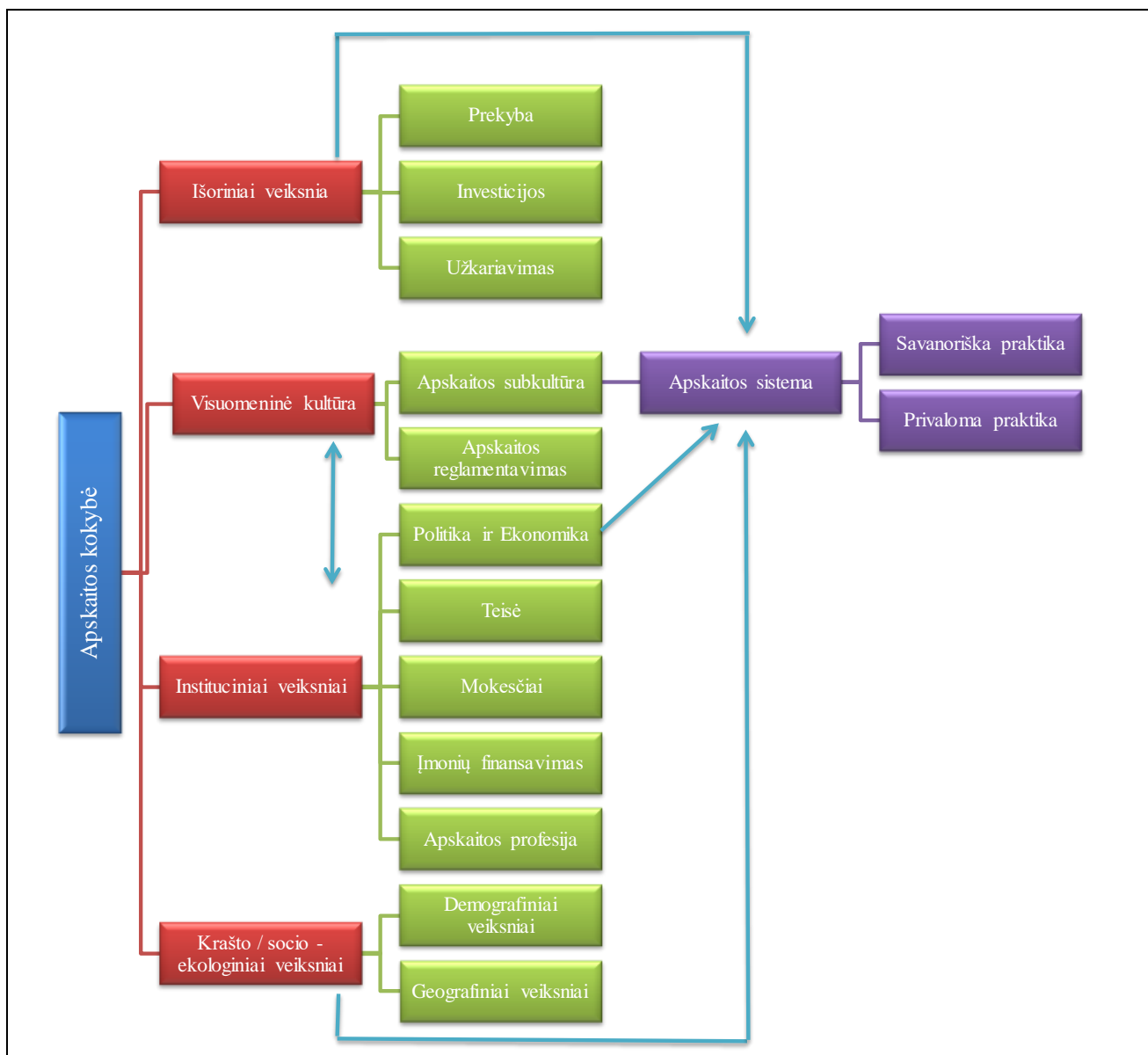

7 pav. Tikėtinų apskaitos klaidų priežastys

Šaltinis: <http://www.education-institutes.info/2014/03/importance-of-timeliness-of-accounting.html>

Taip pat šis terminas gali būti nagrinėjamas akcininkų interesų požiūriu ir apskaitos informacijos naudingumo jiems požiūriu. Vienas iš apskaitos kokybės komponentų yra grynojo pelno kokybė. Pajamų kokybė yra apimtis kuri parodo finansinės apskaitos įtaką ateities pinigų srautams. Antrasis apskaitos kokybės komponentas yra tikrosios vertės teisingas apskaitymas. Apskaitos kokybė galėtų pagerėti jeigu būtų apribota vadovų laisvė nustatant apskaitos sumas, pvz, valdant pajamas. Apskaitos kokybė taip pat galėtų pakilti dėl pasikeitusios finansinių ataskaitų sistemos priėmus Tarptautinius apskaitos standartus: pvz, griežtesnis vykdymas. Neigiami TAS priėmimo aspektai: 1) IAS gali būti žemesnės kokybės nei vietiniai standartai, pvz: sumažinta apskaitos valdymo laisvė sumažintų įmonės galimybę pateikti ataskaitas kurios geriau atspindėtų įmonės ekonominę poziciją ir veiklą, taip pat principais paremtų standartų lankstumas galėtų suteikti galimybę įmonėms tvarkyti pajamas, sumažinant apskaitos kokybę, 2) Kitoks finansinių ataskaitų teikimo būdas nei nurodytas standartuose ištrintų bet kokį apskaitos kokybės pasikeitimą kilantį iš aukštesnės kokybės standartų. Apskaita kuri reikalauja mažesnio pelno valdymo yra laikoma aukštesnės kokybės. Pelnas kuris atspindi nuostolius esamu laiku yra laikomas aukštesnės kokybės. Taip pat apskaitos kokybę veikia ekonominės veiklos kitimas ir informacinė aplinka. Apskaitos kokybė yra nagrinėjama per pajamų apskaitos, savalaikio nuostolių pripažinimo ir tikrosios vertės pripažinimo prizmę. Per šią prizmę yra nagrinėjama apskaitos kokybė todėl kad ji gali būti paveikta tyčinių vadovų veiksmų ir netyčinių ūkinių operacijų registravimo klaidų. Apskaitos kokybės skirtumai išliks net ir priėmus TFAS standartus, todėl kad apskaitos kokybė apibrėžiama kaip bendra šalies institucijų kurioje įmonė įsikūrusi struktūra. Tarptautinė apskaitos literatūra pateikia įrodymų, kad apskaitos kokybė sukuria ekonomines pasekmes, pvz : kapitalo sąnaudos, efektyvus kapitalo paskirstymas, tarptautinis kapitalo mobilumas. Kiekvienoje šalyje ekonomikos našumas skiriasi, todėl ir apskaitos kokybė skiriasi.

Tarptautinės apskaitos sistemos suteikia galimybę ištirti kokias ekonomines pasekmes sukelia pasikeitusi finansinė atskaitomybė. Veiksniai siejami su finansinių ataskaitų kokybe šalies mastu; 1 mokesčių sistema, 2 nuosavybės struktūra, 3 politinė sistema, 4 akcijų rinkos struktūra, 5 akcijų rinkos raida. Apskaitos kokybė susijusi su savalaiku ir teisingu mokesčių ataskaitų pateikimu. Tarptautiniai apskaitos standartai reikalauja didesnio skaidrumo apskaitos įvykių pripažinimo ir išmatavimo taisyklėse kurios tiesiogiai įtakoja apskaitos skaičius. Dėl šios priežasties pakiltų apskaitos kokybė. Priėmus TAS / TFAS apskaitos kokybė atsiremia į šiuos veiksnius: 1 standartų kokybė, 2 šalies teisinė ir verslo aplinka, 3 skaidrumo politika, 4 finansinių ataskaitų paskatos. Norint įgyvendinti TFAS standartus Afrikos žemyne reikia pakeisti visą šalių vidinę infrastruktūrą. Toks uždavinys yra sunkiai įgyvendinamas. Todėl apskaitos kokybės veiksmingas pakėlimas priėmus TFAS standartus būtų įmanomas išsikėlus šiuos uždavinius: 1 apskaitininkų darbo sąlygų pagerinimas, 2 apskaitininkų darbo etikos standartų pakėlimas, 3 auditorių profesionalumo kėlimas, 4 dalyvavimas seminaruose ir konferencijose apskaitos tematika. Keičiantis ekonominei aplinkai, finansinės apskaitos poreikis ir naudojimas keičiasi, tai veda prie naujų finansinės apskaitos nuostatų išplėtojimo. Tokiu būdu yra dalinai paaiškinama kaip ir kodėl finansinės apskaitos sistemos ir skaidrumo praktika skiriasi tarp šalių. Norint išsamiau paaiškinti ir suprasti kokius pokyčius sąlygoja naujų finansinių taisyklių atsiradimas atsižvelgiant į socialinę ir istorinę aplinką besivystančių šalių pereinamuoju periodu. Iškyla klausimas kaip ir kodėl besivystančios šalies vietiniai apskaitos standartai tampa panašūs į Tarptautinius apskaitos standartus. Nors besivystančios šalys turi panašias charakteristikas, bet jos nėra panašios ekonomikos, apskaitos, profesiniu ir institucijų išsivystymu. Kiekviena besivystanti šalis turi savo specifiką: teisinėje, ekonominėje, politinėje ir socialinėje srityse. Apskaitos literatūroje, teorinėje ir empirinėje, atkakliai parodoma aplinkos veiksnių įtaka apskaitos raidai.

8 pav. Veiksniai įtakoiantys apskaitos kokybę

Yra išskiriami septyni veiksniai: kultūrinis, ekonomikos augimo, kapitalo rinkos prieinamumo, mokslo sistemos lygmens, atvirumo išoriniam pasauliui, teisinės sistemos ir politinės aplinkos.

Kultūrinis veiksnys. Kultūra yra pagrindinis lemiamas veiksnys aiškinant kodėl skirtingos tautos pasirinko skirtingas apskaitos sistemas. Kultūros normos ir vertybės gali skirtis atsižvelgiant į svarbius pokyčius atsiradusius dėl išorinės aplinkos pokyčių. Šalys paveiktos anglo saksų kultūros vertina sudėtingesnę apskaitos sistemą. Tos pačios kultūros paveiktos šalys tikėta priims tą pačią apskaitos sistemą. Tarptautinius finansinės apskaitos standartus adaptuoti bus lengviausia šalims kurios yra paveiktos anglo-saksų kultūros.

Ekonomikos augimo veiksnys. Apskaitos raida eina koja kojon su šalies ekonomine raida. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų priėmimas yra labiau toleruotinas šalyse su didesniu ekonominiu augimu.

Akcijų rinkų prieinamumo veiksnys. Finansinės apskaitos kokybė yra pagrindinis įrankis akcijų rinkų plėtrai ir efektyvumui. Didinant informacijos palyginamumą, TFAS standartų priėmimas yra įrankis integruojant vietines finansų rinkas į globalią rinką.

Išsilavinimo veiksnys. Tarptautiniai finansinės apskaitos standartai yra gana kompleksiški, jiems suprasti reikia gilių ir detalių žinių ne tik apskaitoje, bet ir kitose srityse (finansų ir kt.) Norint suprasti, taikyti ir interpretuoti šiuos standartus yra būtinas universitetinis išsilavinimas.

Atvirumo išoriniam pasauliui veiksnys. Išorės aplinkos veiksnių apibrėžimas yra būtinas elementas norint suprasti atskirų šalių apskaitos sistemas. Vienas iš šių veiksnių yra ekonominės informacijos prieinamumas išoriniam pasauliui. Kuo aukštesnis ekonomikos atvirumo lygmuo išoriniam pasauliui, tuo didesnis išorinis spaudimas.

Teisinės sistemos veiksnys. Teisinė sistema yra svarbi prognozuojant apskaitos standartų skirtumus tarp šalių. Labiau tikėtina, kad šalis turinčios panašią teisinę sistemą priims TFAS standartus. Reikalingos funkcinės įstaigos, reglamentai, paskatos ir vykdymas, siekiant finansinės atskaitomybės kokybės. Tokiu būdu yra atmetama tikimybė, kad apskaitos kokybė skiriasi dėl skirtingų apskaitos taisyklių. Bet tai neatmeta pajamų valdymo galimybes. Skirtingas teisinis klimatas gali būti susietas su skirtingu teisingumo lygmeniu teikiant ataskaitas investuotojams. Teisinė kokybė yra susijusi su apskaitos kokybe. Pajamų kokybė yra susijusi su įmonės valdymu. Nuo pateiktų akcininkams ataskaitų teisingumo priklauso išteklių paskirstymas. Teisinė kultūra tiesiogiai veikia apskaitos kokybę.

Politinės sistemos veiksnys. Apskaitos standartai yra politinės veiklos produktas ir palaiko pusiausvyrą tarp mokslo logikos ir praktikos. Pagrindinis apskaitos sistemos raidos veiksnys yra ekonominės ir pilietinės laisvės lygis. Žemas politinės laisvės lygis sumažins piliečių galimybę pasirinkti vyriausybę, atsiradus demokratijos stoka. Apskaitos politikos įgyvendinimas nedomins žmonių jei jų pasirinkimo laisvė bus apribota. Daugelis mokslininkų pripažįsta kad politinės ir ekonominės sistemos stabilumas teigiamai paveiktų apskaitos sistemos raidą. Politiniai lyderiai daro įtaką šalių institucijų išsivystymui.

Afrikos žemyne nėra stiprių institucinių sistemų kurios apribotų lyderių oportunistines savybes. Taip pat yra išskiriami šie veiksniai : 1 finansinių ataskaitų ir audito standartų silpnumas, 2 trūkumas nacionalinių apskaitos sistemų, 3 profesionalių apskaitos darbuotojų trūkumas (Zehri, Abdelbaki, 2013, Ahmed, Neel ir kt., 2013, Nikolaev, 2014). Tyrimai rodo, kad aukštos kokybės standartai pagerina apskaitos kokybę. Taip pat yra įrodymų, kad standartai turi ribotą poveikį finansinių ataskaitų kokybei. Vidinės įmonės sąlygos daro įtaką įmonės finansinių ataskaitų kokybei,

pvz : tyrimai nustatė, kad savininkų struktūra ir įmonės tarptautiniškumas daro didelę įtaką finansinių ataskaitų kokybei. Įtaką apskaitos kokybei šalies lygmeniu daro teisinė sistema, įgyvendinimo mechanizmai, kapitalo rinkų išsivystymas. Tarptautinių finansinės apskaitos standartų įvedimas gali neduoti norimo rezultato, nes šalių institucijų veiksniai skiriasi. Standartų įvedimas šalyje gali neturėti vienodo poveikio visoms šalies įmonėms. Apskaitos skaičius įtakoja vadovų sprendimai, tai leidžia TFAS standartų spragos. Vadovų sprendimai yra veikiami šių jėgų: įmonės veiklos sąlygos ir institucijų sąlygos, tokios kaip ; kapitalo rinkos jėgos, savininkų struktūra, kontrolės mechanizmai, auditorių pastangos. Norint apibrėžti finansinių ataskaitų kokybę tarptautiniu mastu, reikia atsižvelgti į įmonės lygio faktorius. Norint suprasti šiuos du faktorius reikia išeliminuoti skirtingų apskaitos standartų efektą. Specifinės įmonių paskatos turi svarbų vaidmenį apsprendžiant apskaitos kokybę šalyse su stipria institucijų aplinka. Šalyse kur dominuoja žemo lygio teisinė ir informacinė aplinka įmonių specifinės paskatos yra labai svarbios finansinių ataskaitų kokybei (Isidroa , Raonich, 2012). Ketvirtoje lentelėje pateikti apskaitos kokybę įtakoiantys veiksniai. Mokslininkų nuomone labiausiai apskaitos kokybę veikia teisinės sistemos veiksnys.

4 lentelė. Apskaitos kokybę įtakoiantys veiksniai

Autorius	Veiksniai			
	Teisinė sistema	Politinė sistema	Ekonominė Sistema	Socialinė sistema
Isidroa, Raonich, 2012.	1		1	
Černe, 2009.	1	1	1	1
Bruce, 2011	1		1	
Masoud, 2014.	1	1	1	1
Yu, 2010.	1			
Moussa, 2010.	1			
Zehri, Abdelbaki, 2013.	1	1	1	1
Tarca, 2012.	1	1	1	1
Outa, 2011.		1	1	
Alonso, Garcimartín, 2013.	1	1	1	1
Kunčič, 2014.	1	1	1	
Šeputienė, Norkuvienė, Rimkevičienė, 2010.	1	1	1	
Lehne, Mo, Plekhanov, 2014.	1	1	1	
Nanda, Wysocki, 2011.	1		1	1
Viso:	13	9	12	6

Atlikus literatūros analizę, galima išskirti 4 pagrindines veiksmų grupes, kurios įtakoja apskaitos kokybę šalies mastu: teisinė, politinė, ekonominė ir socialinė sistemos. Norint įvertinti apskaitos kokybę reikia sudaryti apskaitos kokybės vertinimo modelį.

3. APSKAITOS KOKYBĖS VERTINIMAS

3.1 Apskaitos kokybės vertinimo prielaidos

Apskaitos kokybė vertinama remiantis institucijų kokybę parodančiais rodikliais. Rodikliai pateikti 5 lentelėje. Analizuojant institucijų kokybę parodančių rodiklių poveikį ekonomikai, siūloma pasirinkti kuo ilgesnį laikotarpį, kad būtų minimizuota verslo ciklo, įvairių išorinių šokų įtaka ekonominiams rodikliams. Kita priežastis – institucijų pokyčiai paveikia ekonomiką tik po tam tikro laiko, kai verslininkai patiki, kad šie pokyčiai nėra trumpalaikiai (Šeputienė, Norkuvienė, Rimkevičienė, 2010). Mokslininkai teigia, kad institucijų kokybė veikia apskaitos kokybę. Kuo aukštesni institucijų kokybę parodantys rodikliai tuo aukštesnė apskaitos kokybė. Institucijų kokybė vertinama remiantis šiais rodikliais : korupcijos kontrolė, vyriausybės efektyvumas, reguliavimo kokybė, teisinės valstybės indeksas, bendrasis vidaus produktas, infliacija, pramonės pridėtoji vertė. Esant žemai institucijų kokybei apskaitos kokybė bus žema. Žiūrėti 9 pav.

3.2 Apskaitos kokybės vertinimo metodika

Faktorinės analizės užduotis – atsižvelgiant į tarpusavio koreliaciją, suskirstyti stebimus kintamuosius į grupes, kurias vienija koks nors tiesiogiai nepastebimas faktorius. Veiksmai pateikti 10 pav. Taikant faktorinę analizę išanalizuotas faktorių reikšmingumas, svoris ir vidurkiai. Atlikta koreliacinė analizė norint nustatyti faktorių priklausomybę. Koreliacinėje analizėje nustatomas statistinio ryšio stiprumas tarp stebėtų kintamųjų. Koreliacija parodo ryšio kryptį – vieno kintamojo reikšmei didėjant, kito kintamojo reikšmė gali didėti arba mažėti. Todėl koreliacijos koeficientai įgyja reikšmes nuo -1 iki 1 . Teigiamas koreliacijos koeficientas rodo, kad vienam kintamajam didėjant, didėja ir kitas kintamasis. Neigiama koreliacija rodo, kad vienam didėjant, kitas kintamasis mažėja. Kuo reikšmė arčiau -1 arba 1 , tuo priklausomybė tarp kintamųjų yra stipresnė (Čekanavičius, Murauskas, 2002). Žiūrėti 10 pav.

6 lentelė. Koreliacijos koeficiento reikšmių skalė

Koreliacijos koeficiento reikšmių skalė										
Labai stipri	Stipri	Vidutinė	Silpna	Labai silpna	Nėra ryšio	Labai silpna	Silpna	Vidutinė	Stipri	Labai stipri
-1	nuo -1 iki -0,7	nuo -0,7 iki -0,5	nuo -0,5 iki -0,2	nuo -0,2 iki 0	0	nuo 0 iki 0,2	nuo 0,2 iki 0,5	nuo 0,5 iki 0,7	nuo 0,7 iki 1	+1

Tyrimo duomenys statistiškai apdoroti naudojant programinę įrangą SPSS 20. Norėdami nustatyti, ar tarp stebimų kintamųjų yra statistiškai reikšmingai koreliuojančių, pasitelkiame Bartleto sferiškumo kriterijų. Žiūrėti 7 lentelę.

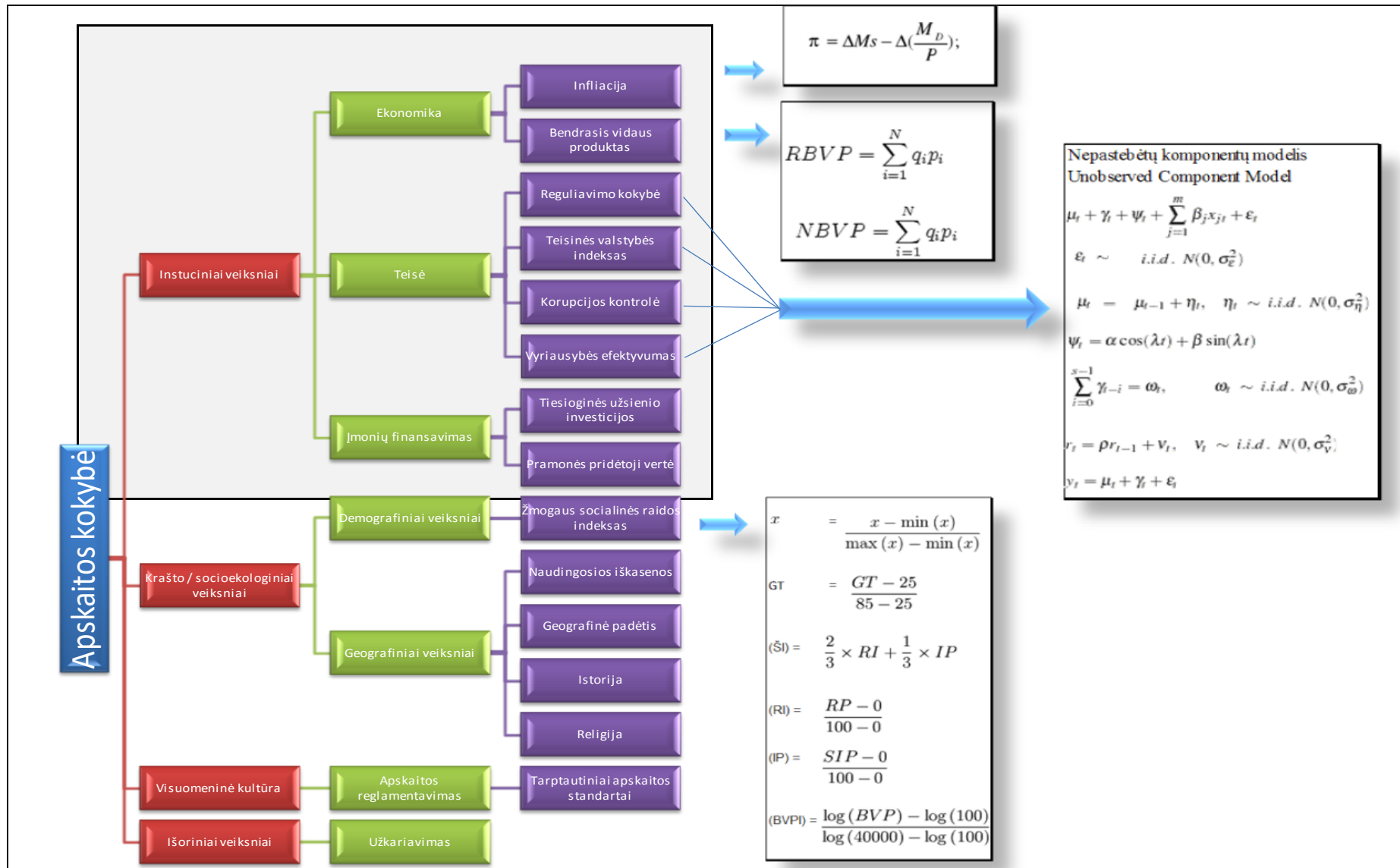
7 lentelė. KMO reikšmių interpretacija

KMO reikšmė	Interpretacija
Daugiau už 0.9	Puikiai tinka faktorinė analizė
0.8-0.89	Gera tinka
0.7-0.79	Tinka patenkinamai
0.6-0.69	Tinka pakenčiamai
0.5-0.59	Tinka blogai
Mažiau už 0.5	Faktorinė analizė nepriimtina

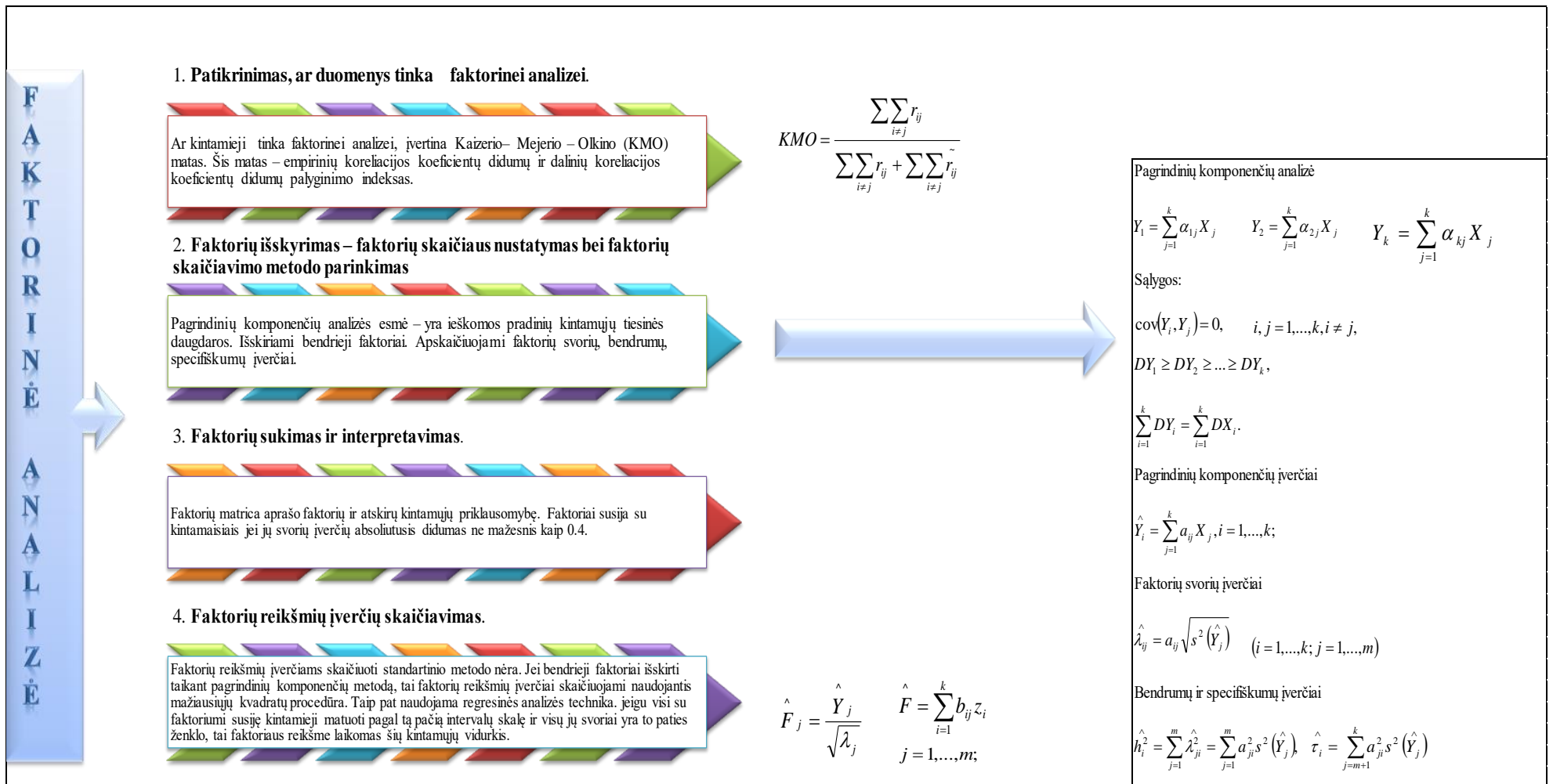
Bendriesiems faktoriams išskirti taikome pagrindinių komponentų metodą. Pirmiausia apskaičiuojame bendrumus (dispersiją, kurią sąlygoja latentiniai bendrieji faktoriai). Taikydami pagrindinių komponentų metodą bendriesiems faktoriams, naudojome ortogonalųjį pasukimą varimax metodu. Apskaičiuojame visų šalių visų rodiklių matematinius vidurkius, atliekame palyginamąją analizę.

5 lentelė. Rodikliai

Rodikliai	Santampa	Aprašymas	Šaltinis
Bendrasis Vidaus produktas	BVP	Šalyje sukurtų baigtinių prekių ir paslaugų rinkos vertė apskaitoma ignoruojant užsienyje gautas pajamas iš investicijų ir pridėdant šioje šslyje užsieniečiams priklausančias investicines pajamas, gaunamas bendrasis vidinis produktas. BVP skaičiavimo metodai: einamojo valiutų kurso metodas, paritetinės perkamosios galios metodas, (Jakutis, V.Petraškevičius ir kt., 2005).	Pasaulio išsivystymo indikatorių duomenų bazė (World development indicators database) Pasaulio bankas (Worldbank.org)
Tiesioginės užsienio investicijos	TUI	Tiesioginių užsienio investicijų rodiklis matuoja užsienyje esančio turto produktyvumą.	
Infliacija	INF	Infliacija vadinama bendrojo kainų lygio kilimu, dėl kurio krinta piniginių vienetų perkamoji galia. Ji paprastai matuojama vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso padidėjimu per metus. Lietuvos ekonomistų nuomone, 3–7 % metinis kainų lygio kilimas yra šliaužianti infliacija, o 25–30 % jau šuoliuojanti infliacija, (Jakutis, V.Petraškevičius ir kt., 2005).	
Pramonės pridėtoji vertė	PPV	Pramonės pridėtosios vertės rodiklis, matuoja privataus sektoriaus indėlį į bendrąjį vidaus produktą. Pridėtinės vertės sudedamosios dalys : kompensacija darbuotojams, gamybos mokesčiai, importas atėmus subsidijas, ir bendras likutinis perteklius.	
Reguliavimo kokybės rodiklis	RK	Reguliavimo kokybės rodiklis nustato vyriausybės galimybes formuluoti ir įgyvendinti patikimą politiką ir reglamentus kurie skatina privataus sektoriaus vystymąsi. Duomenys gaunami iš daugiau kaip 30 nevyriausybinių, tarptautinių, privačių organizacijų atliktų tyrimų. Apdorojami naudojant statistinius metodus. Rodiklio interpretacija: 0 žemiausia reikšmė, 100 aukščiausia reikšmė.	
Teisinės valstybės rodiklis	TV	Teisinės valstybės rodiklis atspindi suvokimą kokią pasitikėjimą agentai turi laikantis visuomenės taisyklių, sutarčių vykdymo kokybė, nuosavybės teisės, policija ir teismai, taip pat nusikalstamumo ir smurto tikimybė. Naudojama tapati metodika kaip ir RK rodikliui apskaičiuoti. Rodiklio interpretacija: 0 žemiausia reikšmė, 100 aukščiausia reikšmė.	
Vyriausybės efektyvumo rodiklis	VE	Vyriausybės efektyvumo rodiklis matuoja viešųjų paslaugų kokybę, valstybės tarnybos kokybę ir jos nepriklausomumą nuo politinio spaudimo, politikos formavimo ir įgyvendinimo kokybę, vyriausybės išpareigojimų vykdymo patikimumą. Naudojama tapati metodika kaip ir RK rodikliui apskaičiuoti. Rodiklio interpretacija: 0 žemiausia reikšmė, 100 aukščiausia reikšmė.	Pasaulio teisingumo projektas (Worldjusticeproject.org)
Korupcijos kontrolės rodiklis	KK	Korupcijos kontrolės rodiklis, matuoja korupcijos kontrolės lygį viešajame sektoriuje. Naudojama tapati metodika kaip ir RK rodikliui apskaičiuoti. Rodiklio interpretacija: 0 žemiausia reikšmė, 100 aukščiausia reikšmė.	Transparency International (Transparency.org)

9 pav. Apskaitos kokybės vertinimo prielaidos

10 pav. Faktorinės analizės veiksmai

Norėdami įvertinti apskaitos kokybę atliksime empyrinį tyrimą, kurio pagalba nustatysime kurie veiksniai veikia apskaitos kokybę. Šių veiksnių pagalba vertinsime apskaitos kokybę Afrikoje.

4. APSKAITOS KOKYBĖS ĮVERTINIMAS AFRIKOS ŽEMYNE

4.1 Imties atranka ir duomenų šaltinis

Šiame tyrime analizuojamas 2004–2014 m. laikotarpis. Visi tyrime analizuojami rodikliai apskaičiuoti kaip 2004–2014 m. duomenų vidurkiai, todėl aprašant tyrimo rezultatus laikotarpis nebenurodomas. Tyrime analizuojami 54 Afrikos šalių duomenys. Į imtį pateko tos šalys, kurioms Pasaulio bankas 2004–2014 m. pateikė duomenis ir kurioms buvo pateikiami institucijų aplinkos kokybei įvertinti reikalingi rodikliai. Duomenys buvo surinkti iš Pasaulio duomenų banko (Worlddatabank) duomenų bazės. Pasaulio bankas yra tarptautinė finansų institucija, įsteigta 1944 m., kurios tikslas sumažinti pasaulinį skurdą gerinant sąlygas investicijoms, darbo vietų sukūrimui ir nuosekliam augimui. Pasaulio banką sudaro 5 organizacijos: Tarptautinis rekonstrukcijos ir plėtros bankas, Tarptautinė plėtros asociacija, Tarptautinė finansų korporacija, Daugiašalė investicijų draudimo agentūra ir Tarptautinis investicinių ginčų sprendimo centras. Tarptautinio rekonstrukcijos ir plėtros banko narėmis yra 188 šalys. Nuo 1992 m. Duomenų analizei pasitelksime faktorinę analizę.

4.2 Faktorinės analizės rezultatai

Norėdami nustatyti, ar tarp stebimų kintamųjų yra statistiškai reikšmingai koreliuojančių, pasitelkiame Bartleto sferiškumo kriterijų. Koreliacijų matrica mums parodo, kad Korupcijos kontrolės rodiklis (KK) stipriai koreliuoja su Teisinės valstybės (TV), Vyriausybės efektyvumo (VE) ir Reguliavimo kokybės (RK) rodikliais. Duomenys pateikti 8 lentelėje. Atsižvelgiant į šiuos duomenis galime daryti išvada, kad KK, VE, RK ir TV rodikliai yra priklausomi vienas nuo kito. Taip pat pastebima atvirkštinė koreliacija tarp KK rodiklio, Infliacijos (INF) ir Pramonės pridėtosios vertės (PPV) rodiklių. Tai reiškia, kad didėjant KK rodikliui mažės INF ir PPV rodikliai. Atsižvelgus į 6 lentelėje pateiktus rezultatus galima teigti, kad KK rodiklis labai silpnai koreliuoja su Bedrojo vidaus produkto (BVP) ir Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) rodikliais. To pasekoje, kintant KK rodikliui nekis BVP ir TUI rodikliai. Reguliavimo kokybės rodiklis stipriai koreliuoja su KK, VE ir TV rodikliais. Reguliavimo kokybės rodiklis neigiamai koreliuoja su INF, PPV ir TUI rodikliais. Didėjant reguliavimo kokybės rodikliui mažės infliacijos, įmonių pridėtosios vertės ir tiesioginių užsienio investicijų rodikliai. Reguliavimo kokybės rodiklis labai silpnai koreliuoja su BVP rodikliu. Vyriausybės efektyvumo rodiklis stipriai koreliuoja su KK, RK ir TV rodikliais. Didėjant VE rodikliui didės KK, RK ir TV rodikliai. Neigiamai koreliuoja su INF, PPV ir TUI rodikliais. Didėjant teisinės valstybės rodikliui mažės INF, PPV ir TUI rodikliai. Labai silpnai koreliuoja su BVP rodikliu. Teisinės valstybės rodiklis stipriai koreliuoja su KK, RK ir VE rodiklis. Didėjant TV rodikliui didės KK, RK ir VE rodikliai. Silpnai koreliuoja su BVP rodikliu. Neigiamai koreliuoja su INF ir PPV rodikliai. Didėjant TV rodikliui mažės INF ir PPV rodikliai. Nekoreliuoja su TUI rodikliu.

8 lentelė. Rodiklių koreliacijos matrica

	KK	RK	VE	INF	BVP	TV	PPV	TUI	
Koreliacija	KK	1	0.767	0.855	-0.054	0.073	0.876	-0.04	0.048
	RK	0.767	1	0.883	-0.077	0.104	0.881	-0.018	-0.054
	VE	0.855	0.883	1	-0.037	0.108	0.922	-0.039	-0.046
	INF	-0.054	-0.077	-0.037	1	0.1	-0.044	0.037	0.013
	BVP	0.073	0.104	0.108	0.1	1	0.109	0.262	0.072
	TV	0.876	0.881	0.922	-0.044	0.109	1	-0.022	0
	PPV	-0.04	-0.018	-0.039	0.037	0.262	-0.022	1	0.203
	TUI	0.048	-0.054	-0.046	0.013	0.072	0	0.203	1

9 lentelė. Kaizerio-Mejerio-Olkinio mato reikšmė ir Bartleto sferiškumo kriterijaus reikšmė

Kaiser-Meyer-Olkin pakankamumo matas.	.830
Chi- kvadrato apytikslis	2631.540
Bartlett's sferiškumo testas	df
	28
Reikšmė	.000

Duomenys pateikti 9 lentelėje rodo, kad p-reikšmė lygi 0,000 ir yra mažesnė už 0,050. Darome išvadą, kad turimiems duomenims faktorinė analizė taikytina. Kaizerio–Mejerio–Olkinio (KMO) matas lygus 0,830. Tai reiškia, kad faktorinė analizė pateiktiems kintamiesiems tinka gerai. Žiūrėti į 7 lentelę. Bendriesiems faktoriams išskirti taikome pagrindinių komponentų metodą. Pirmiausia apskaičiuojame bendrumus (dispersiją, kurią sąlygoja latentiniai bendrieji faktoriai). Dešimtoje lentelėje pateikti duomenys rodo, kad visų kintamųjų reikšmės yra didesnės už 0.2. Tyrimui tinkami visi kintamieji.

10 lentelė. Bendrumų įverčių reikšmės

	Pirminis	Išgautas
KK	1.000	.848
RK	1.000	.869
VE	1.000	.934
INF	1.000	.744
BVP	1.000	.538
TV	1.000	.941
PPV	1.000	.607
TUI	1.000	.538

Iš duomenų pateiktų 11 lentelėje matyti, kad pirmoji dedamoji paaiškina 45.16 proc. dispersijos, antroji dedamoji – 17.37 proc., trečioji dedamoji – 12.71 proc. Tai rodo, kad didžiausią svorį turi 1 dedamosios veiksniai.

11 lentelė. Bendrųjų veiksnių paaiškinta sklaida

Komponentai	Pradiniai dydžiai			Gavybos sumos kvadratų apkrovoms			Rotacijos sumos kvadratų apkrovoms		
	Viso	Varijantiškumo %	Kumuliacinis %	Viso	Varijantiškumo %	Kumuliacinis %	Viso	Varijantiškumo %	Kumuliacinis %
1	3.613	45.161	45.161	3.613	45.161	45.161	3.613	45.159	45.159
2	1.389	17.366	62.526	1.389	17.366	62.526	1.330	16.627	61.785
3	1.017	12.714	75.241	1.017	12.714	75.241	1.076	13.455	75.241
4	.898	11.229	86.470						
5	.688	8.598	95.068						
6	.225	2.808	97.876						
7	.095	1.188	99.064						
8	.075	.936	100.000						

Ekstrakcijos metodas: pagrindinių komponentių analizė.

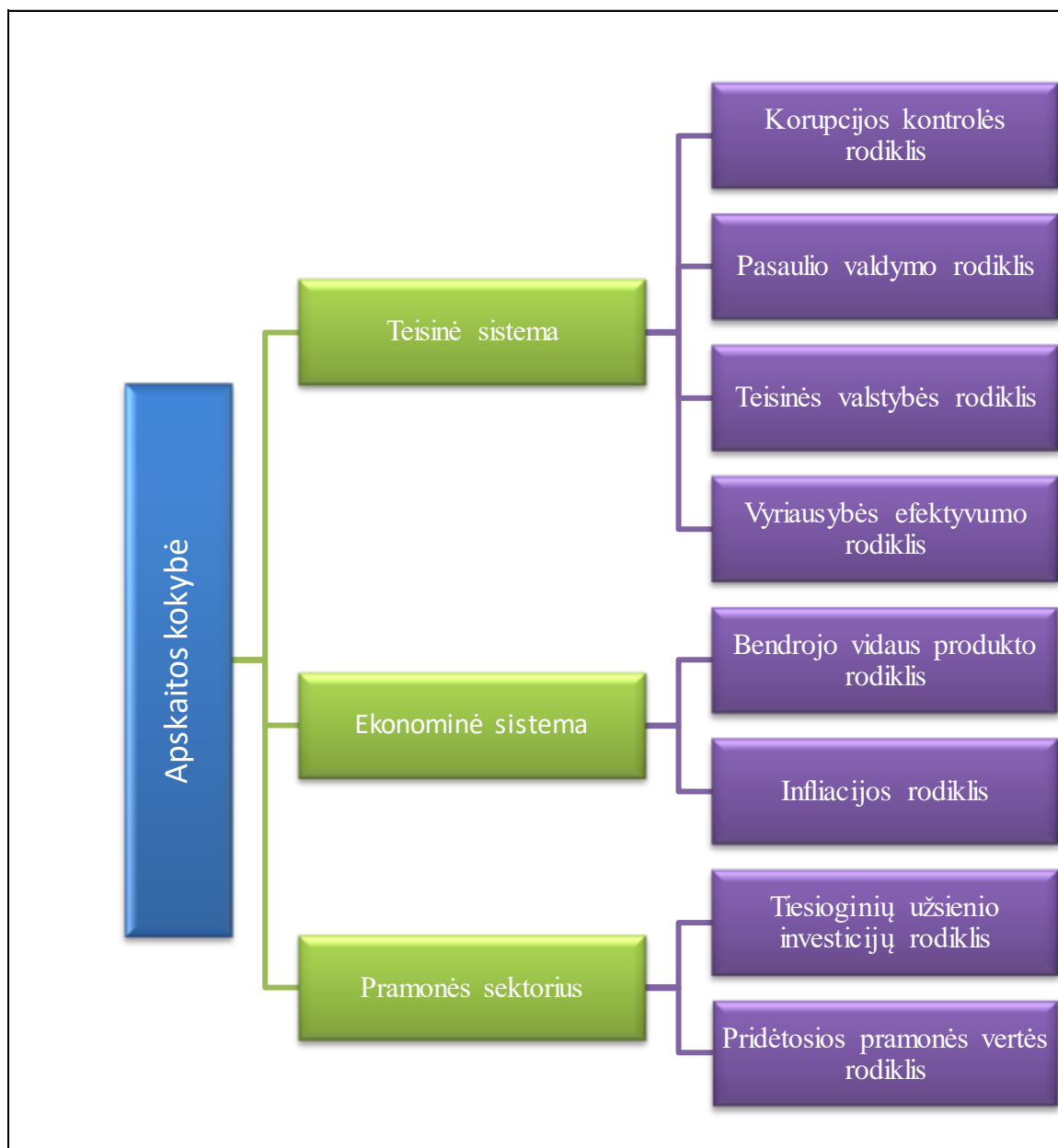
Tikrinių reikšmių, didesnių už 1 yra trys, vadinasi yra 3 faktoriai. Duomenus pateikti 11 lentelėje. Taikydami pagrindinių komponentių metodą bendriesiems faktoriams, naudojome ortogonalųjį pasukimą varimax metodu (Pukėnas, 2009).

12 lentelė. Pasuktų faktorių svorių matrica

	Komponentai		
	1	2	3
KK	.920		
RK	.932		
VE	.966		
INF			.856
BVP		.512	.508
TV	.970		
PPV		.764	
TUI		.691	

Pirmąją dedamųjų grupę sudaro : Korupcijos kontrolės rodiklis (KK), Pasaulio valdymo rodiklis (PV), Reguliavimo kokybės rodiklis (RK), Vyriausybės efektyvumo rodiklis (VE). Šie rodikliai apibudina valstybės teisinę sistemą. Antrąją dedamųjų grupę sudaro : Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) ir Pridėtoji pramonės vertė (PPV). Šie rodikliai apibudina šalies pramonės sektorių. Trečiąją dedamųjų grupę sudaro: Bendrasis vidaus produktas (BVP) ir Infliacija (INF). Šie rodikliai apibudina valstybės ekonominę sistemą. Buvo išskirtos 3 veiksnių grupės įtakojančios šalies apskaitos kokybę: teisinė

sistema, pramonės sektorius ir ekonominė sistema. Duomenys pateikti 12 lentelėje. Išskirti veiksniai pavaizduoti 11 pav.

11 pav. Veiksniai įtakoiantys šalies apskaitos kokybę

Apžvelgus duomenis pateiktus 13 lentelėje galime teigti, kad teisinės sistemos veiksnys (TS) labai silpnai koreliuoja su ekonominės sistemos veiksniumi (ES) ir neigiamai koreliuoja su pramonės sektoriaus veiksniumi (PS). Ekonominės sistemos veiksnius ir pramonės sektoriaus veiksnius sieja vidutinio stiprumo ryšys.

13 lentelė. Veiksmų koreliacijos matrica

		TS	ES	PS
Koreliacija	TS	1.000	.012	-.011
	ES	.012	1.000	.695
	PS	-.011	.695	1.000

14 lentelėje pateikti visų Afrikos šalių, dešimties metų, rodiklių matematiniai vidurkiai.

14 lentelė. Afrikos šalių rodiklių vidurkiai

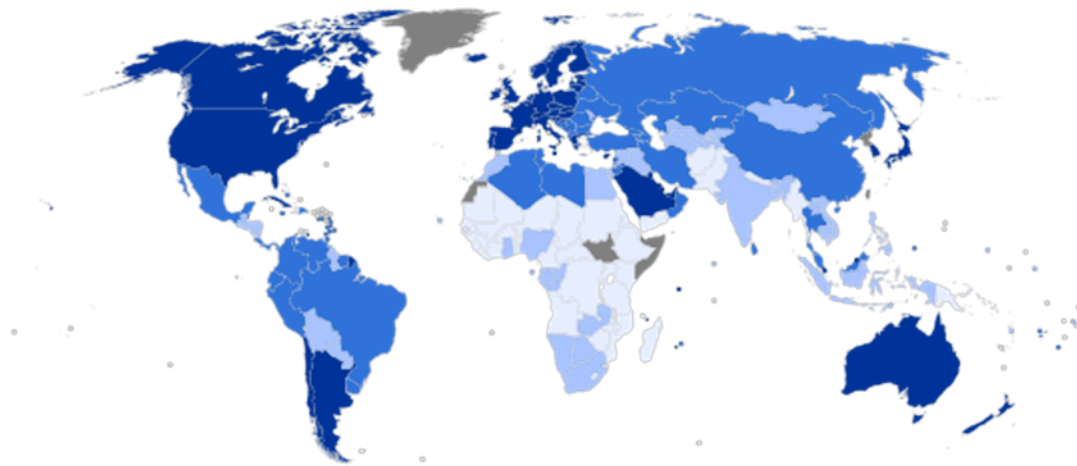
Veiksniai Rodikliai		Teisinė sistema				Ekonominė sistema		Pramonės sistema	
		KK	RK	VE	PV	BVP	INF	PPV	TUI
1	Alžyras	36.17	19.24	34.88	28.42	3.2	8.31	3.02	1.22
2	Botsvana	79.42	69.06	68.99	69.25	5.05	7.72	1.88	3.57
3	Gana	55.52	52.41	52.68	53.44	7.15	21.98	11.59	6.33
4	Kenija	16.48	46.17	35.3	21.15	5.27	9.57	5.07	0.62
5	Libija	10.14	7.74	10.37	16.9	3.73	8.68		2.38
6	Malavis	35.09	31	32.81	49.63	5.47	14.36	6.21	6.72
7	Mauricijus	70.03	73.22	75.93	79.13	3.94	4.5	1.71	2.96
8	Marokas	47	48.99	50.66	49.9	4.32	1.84	3.54	2.65
9	Mozambikas	35.56	34.5	33.67	32.04	7.49	5.61	6.64	16.27
10	Namibija	64.59	55.52	59.16	58.33	5.43	7.13	5.45	3.08
11	Nigerija	12.18	22.47	14.57	11.43	8.55	16.69	2.78	2.7
12	Ruanda	60.42	39.1	47.43	39.43	7.62	8.46	10.01	1.82
13	PAR	61.85	66.12	68.12	57.47	3.15	6.7	1.74	1.67
14	Svazilendas	47.41	30.44	26.14	33.54	2.48	0.65	0.71	1.89
15	Tanzanija	34.08	37.82	35.11	40.6	6.72	11.36	8.56	3.96
16	Uganda	19.43	47.23	36.87	41.82	6.88	9.66	8.09	4.7
17	Zambija	35.6	32.75	26.87	39.1	7.59	11.28	8.74	1.98
18	Zimbabvė	4.78	2.01	8.2	1.65	1.07	9.34	2.51	6.19
19	Kamerūnas	13.06	21.8	20.65	13.77	3.71	2.71	1.58	1.52
20	Čadas	5.43	14.44	5.52	4.68	8.88	5.67		2.53
21	Egiptas	32.63	38.53	36.72	46.87	4.34	10.53	4.73	3.83
22	Dramblio Kaulo krantas	15.91	21.04	11.68	10.05	3.47	2.59	0.6	1.63
23	Kongas	11.58	9.63	9.33	11.34	5.01	7.55	3.5	17.47
24	Ekvatorinė Gvinėja	1.45	7.02	2.94	7.87	7.01	11.86		10.24
25	Gabonas	24.38	32.76	23.25	35.76	3.15	5.53	-0.03	4.1
26	Gvinėja	12.49	13.81	11.04	4.99	2.43	16.55	2.2	5.36
27	Madagaskaras	46.58	38.03	25.34	32.14	3.14	9.51	5.72	7.25
28	Demokratinė Kongo r	4.43	6.58	2.72	2.52	6.56	14.36	6.76	2.08
29	Senegalas	43.66	45.32	42.1	47.02	3.97	2.2	3.47	2.34
30	Tunisas	55.72	49.75	61.97	55.66	3.66	4.22	1.88	3.5
31	Beninas	28.37	36.53	36.29	32.97	4.22	2.63	1.15	1.63

32	Burkina Faso	43.71	45.92	32.59	41.95	5.85	2.87	6.35	1.36
33	Burundis	10.89	14.04	11.91	13.17	4.15	12.5	4.22	0.07
34	Žaliasis iškyšulys	73.47	49.94	57.09	64.8	5.09	1.3	4.23	8.35
35	CAR	15.07	10.22	4.46	4.15	-0.51	3.77	-0.95	2.18
36	Komorai	26.1	6.53	1.88	15.37	2.17	2.56	2.74	1.56
37	Džibutis	41.83	28.66	18.96	26.42	4.68	4.06	5.46	11.37
38	Eritrėja	38.18	1.54	6.99	11.23	1.18	15.2	-1.56	2.21
39	Etiopija	30.52	17.15	35.41	29.59	10.96	15.27	13.38	1.91
40	Gambija	29.1	38.95	30.8	44.08	3.59	5.23	3.37	6.88
41	Lesotas	59.49	29.63	42.69	47.34	4.38	6.64	3.57	2.69
42	Liberija	29.01	11.76	7.66	14.89	6.31	8.82	26.62	29.29
43	Malis	34.31	35.94	23.17	40.95	4.08	4.19	2.85	3.46
44	Mauritanija	31.75	32.25	22.54	23.7	5.79	6.99	8.01	13.78
45	Nigeris	27.6	32.83	26.4	31.28	5.13	3.64	11.03	7.66
46	San Tomė ir Principė	39.41	23.16	25.95	30.86	5.28	13.45	4.29	16.02
47	Šeišeliai	64.23	32.29	60.5	56.4	4.78	10.73	3.57	16.21
48	Siera Leonė	17.72	20.65	10.03	17.53	7.6	10.87	24.11	9.81
49	Pietų Sudanas	6.48	4.54	1.2	3.9	-3.95	12.48		-2.93
50	Sudanas	4.74	7.78	7.33	7.57	4.52	17.57	2.45	3.83
51	Togas	16.38	20.32	5.55	18.45	3.73	4.08	6.43	4.97
52	Angola	4.96	14.86	11.2	7.92		19.14		-1.01
53	Gvinėja-Bisau	10.25	11.78	10.11	6.33	3.01	2.74	0.64	1.89
54	Somalis	0.48	0.62						1.92

Faktorinė analizė išskyrė tris apskaitos kokybę veikiančių veiksmų grupes ir jų tarpusavio ryšius.

4.3 Faktorinės analizės rezultatų interpretacija

Iš duomenų pateiktų 14 lentelėje matome, kad šalių rodikliai labai skiriasi. Kodėl šie rodikliai taip skiriasi? Tai lemia skirtingas šalių išsivystymas. Kas lemia skirtingą šalių išsivystymą? Ekonominis, socialinis ir politinis išsivystymas. Galime teigti, kad daugumos šalių teisinės sistemos rodikliai yra labai žemi, o ekonominės ir pramonės sistemos aukšti (žiūrėti į 14 lentelę). Atsižvelgiant į duomenis pateiktus 13 lentelėje, galima teigti, kad teisinės sistemos rodikliai mažai įtakoja ekonominės sistemos rodiklius. Taigi teisinės sistemos rodiklių pokyčiai neturės įtakos ekonominės sistemos rodikliams. Tačiau teisinės sistemos rodiklių pokyčiai įtakos pramonės sistemos rodikliams. Ekonominės sistemos ir pramonės sistemos rodikliai yra tarpiai susiję. Didžiausią svorį šiame tyrime turi teisinės sistemos rodikliai (žiūrėti į 11 lentelę).

Pasaulio žemėlapis išskyriantis šalis pagal Žmogaus išsivystymo indeksą (remiantis 2013 duomenis, paskelbtais 2014.07.24).^[1]

Labai aukštas (Išsivystęs)
 Aukštas (Išsivystęs)
 Vidutinis (Besivystantis)
 Žemas (Neišsivystęs)
 Nėra informacijos

12 pav. Pasaulio žemėlapis parodantis žmogaus socialinės raidos lygmenį

Šaltinis: <http://hdr.undp.org/en/2014-report>

Duomenys pateikti 12 pav. rodo pasaulio šalių išsivystymo lygmenį. Šis žemėlapis parodo, kad daugiausia neišsivysčiusių šalių yra Afrikoje. Labiausiai išsivysčiusi šalis pasaulyje yra Norvegija. Jos žmogaus socialinės raidos indeksas (ŽSRI) siekia 0.944. Afrikos šalių ŽSRI svyruoja nuo 0.416 Mozambikas iki 0.777 Mauricijus. Kaip teisinė sistema įtakoja apskaitos kokybę?

4.3.1 Teisinės sistemos rezultatų analizė

Atsižvelgus į 15 lentelėje pateiktus duomenis galima teigti, kad labiausiai išsivysčiusi Afrikos valstybė yra Mauricijus. Žmogaus socialinės raidos indeksas siekia 0.777. Remiantis šiais duomenimis galima daryti išvadą, kad apskaitos kokybė bus aukščiausia tose šalyse, kuriose valdymo kokybė bus aukščiausia. Daugumoje Afrikos šalių valdymo kokybė yra žema. Duomenys pateikti 14 lentelėje.

15 lentelė. Didžiausi Afrikos šalių teisinės sistemos rodikliai

	Šalis	KK	RK	VE	TV	PPV	BVP	TUI	INF
1	Botsvana	79.42	69.06	68.99	69.25	1.88	5.05	3.57	7.72
2	Mauricijus	70.03	73.22	75.93	79.13	1.71	3.94	2.96	4.5
3	Žalioji iškyšulys	73.47	49.94	57.09	64.8	4.23	5.09	8.35	1.3
4	Namibija	64.59	55.52	59.16	58.33	5.45	5.43	3.08	7.13
5	Šešėliai	64.23	32.29	60.5	56.4	3.57	4.78	16.21	10.73
6	PAR	61.85	66.12	68.12	57.47	1.74	3.15	1.67	6.7
7	Ruanda	60.42	39.1	47.43	39.43	10.01	7.62	1.82	8.46
8	Tunisas	55.72	49.75	61.97	55.66	1.88	3.66	3.5	4.22
9	Gana	55.52	52.41	52.68	53.44	11.59	7.15	6.33	21.98
10	Lesotas	59.49	29.63	42.69	47.34	3.57	4.38	2.69	6.64

16 lentelė. Išsivysčiusių šalių rodikliai

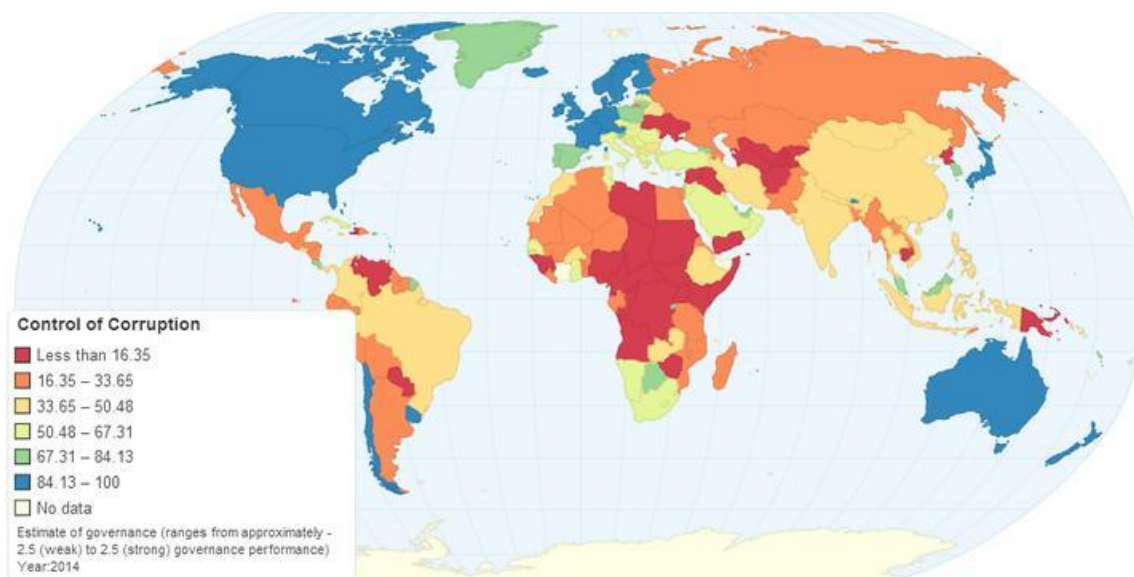
	Šalis	KK	RK	VE	TV	BVP	INF	PPV	TUI
1	Norvegija	96.7	91.38	97.46	99.18	1.63	4.1	-0.44	3.33
2	JAV	89.03	91.51	91.28	91.34	1.8	2.13	0.92	1.72
3	Japonija	89.46	83.91	90.31	88.53	0.77	-0.93	0.95	0.18

Duomenys pateikti 16 lentelėje parodo išsivysčiusių pasaulio šalių rodiklius. Sulyginus 14 lentelės duomenis su 16 lentelės duomenimis pastebimi dideli skirtumai tarp rodiklių.

Korupcijos kontrolės rodiklis – matuoja korupcijos lygį viešajame sektoriuje. Šalys kurios nesiekia 50 proc. ribos yra korumpuotos. Afrikoje yra tik 10 valstybių kurios viršija 50 proc. ribą. Tai reiškia, kad 94.6 proc. Afrikos valstybių yra korumpuotos. Rodiklio reikšmė svyruoja nuo 79.42 Botsvana iki 0.48 Somalis. Duomenys pateikti 17 lentelėje.

17 lentelė. Korupcijos kontrolės rodikliai

	Šalis	Didžiausi		Šalis	Mažiausi
1	Botsvana	79.42	1	Somalis	0.48
2	Mauricijus	70.03	2	Ekvatorinė Gvinėja	1.45
3	Žalioji iškyšulys	73.47	3	Demokratinė Kongo r	4.43
4	Namibija	64.59	4	Sudanas	4.74
5	Šešėliai	64.23	5	Zimbabvė	4.78
6	PAR	61.85	6	Angola	4.96
7	Ruanda	60.42	7	Čadas	5.43
8	Tunisas	55.72	8	Pietų Sudanas	6.48
9	Gana	55.52	9	Libija	10.14
10	Lesotas	59.49	10	Gvinėja-Bisau	10.25

13 pav. Pasaulio žemėlapis parodantis korupcijos kontrolės lygmenį

Šaltinis: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

Duomenys pateikti 13 pav. rodo, kad daugiausia korumpuotų šalių yra Afrikos žemyne. Atlikus koreliacinę analizę, buvo nustatyta, kad teisinės sistemos rodikliai pasižymi stipria tarpusavio koreliacija. Taip pat buvo nustatyta, kad teisinės sistemos rodikliai turi didžiausią svorį. Kas įtakoja apskaitos kokybę šalies mastu? Šalies kokybę įtakoja instituciniai, ekonominiai ir socialiniai veiksniai.

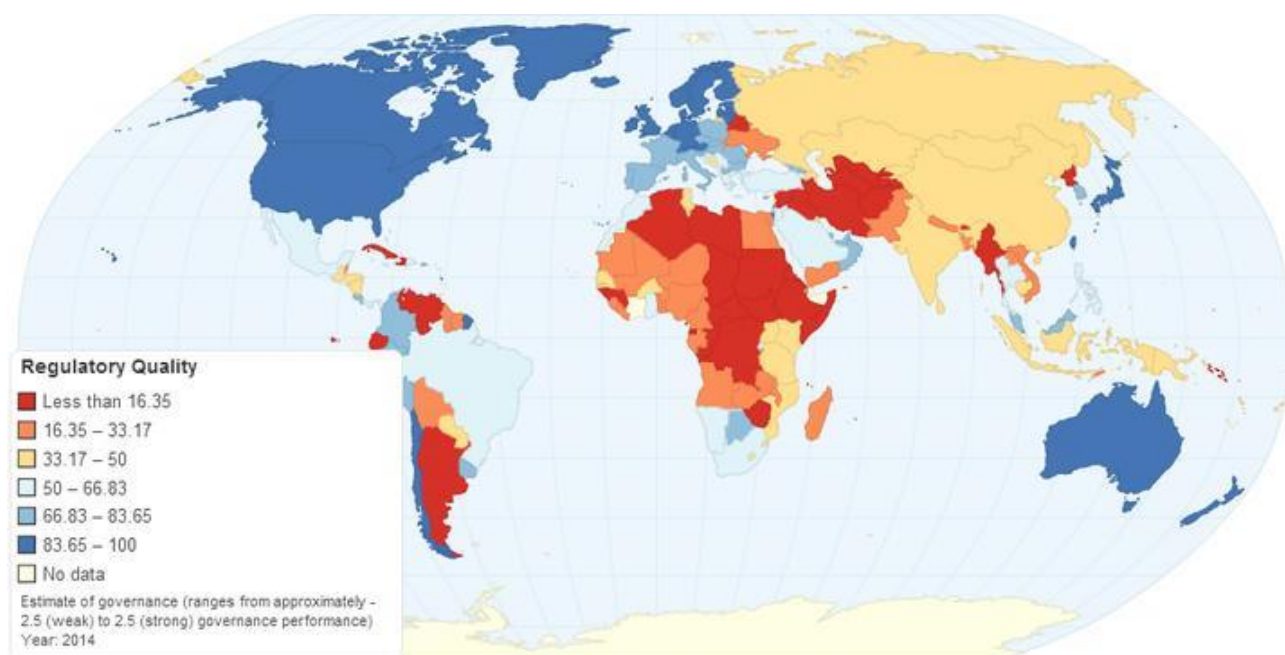
Reguliavimo kokybės rodiklis nustato vyriausybės galimybes formuluoti ir įgyvendinti patikimą politiką ir reglamentus, kurie skatina privataus sektoriaus vystymąsi. Afrikoje yra tik 5 valstybės kurios viršija 50 proc. ribą. Tai reiškia, kad 97.3 proc. Afrikos valstybių reguliavimo kokybė yra žema. Rodiklio reikšmė svyruoja nuo 73.22 Mauricijus iki 0.62 Somalis. Duomenys pateikti 18 lentelėje.

18 lentelė. Reguliavimo kokybės rodikliai

	Šalis	Didžiausi	Šalis	Mažiausi
1	Mauricijus	73.22	Somalis	0.62
2	Botsvana	69.06	Eritrėja	1.54
3	PAR	66.12	Zimbabvė	2.01
4	Namibija	55.52	Pietų Sudanas	4.54
5	Gana	52.41	Komorai	6.53
6	Žaliasis iškyšulys	49.94	Demokratinė Kongo r	6.58
7	Tunisas	49.75	Ekvatorinė Gvinėja	7.02
8	Ruanda	39.1	Libija	7.74
9	Šeišeliai	32.29	Sudanas	7.78

10	Lesotas	29.63	Kongas	9.63
----	---------	-------	--------	------

Duomenys pateikti 14 pav. atskleidžia, kad Afrikos šalys pasižymi žemiausiais reguliavimo kokybės rodikliais.

14 pav. Pasaulio žemėlapis parodantis reguliavimo kokybės lygmenį

Šaltinis : <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

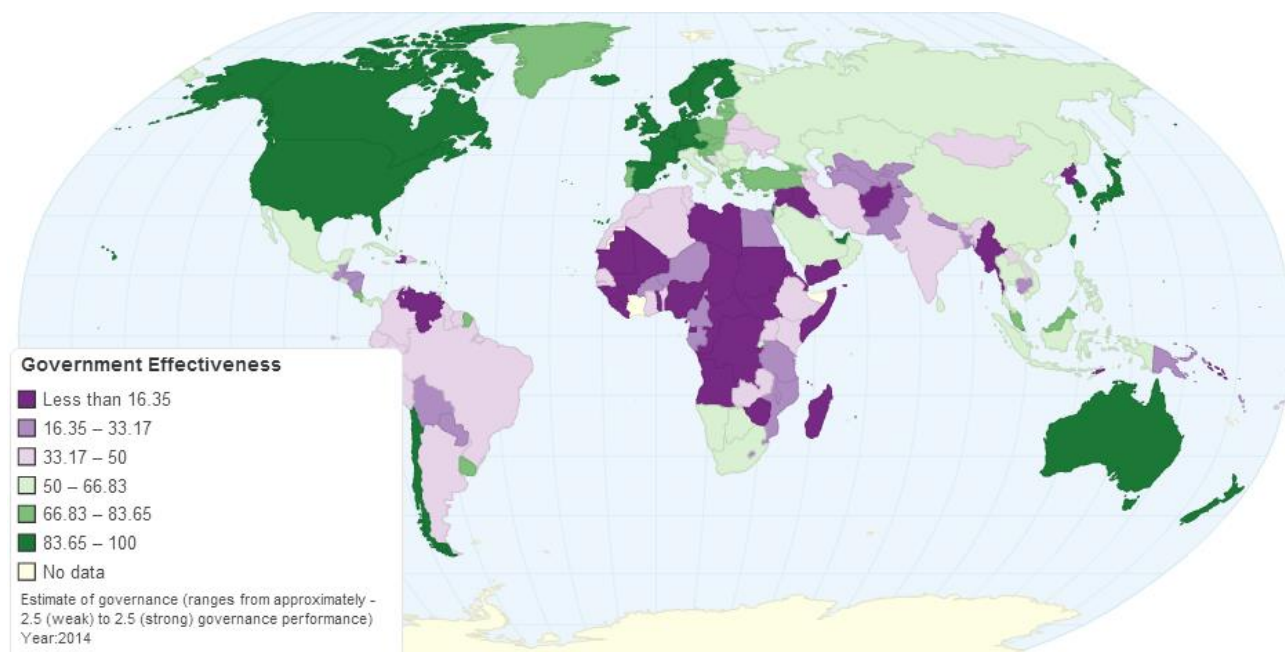
Vyriausybės efektyvumo rodiklis atspindi viešojo sektoriaus paslaugų kokybę, privataus sektoriaus paslaugų kokybę ir jo laisvę nuo politinio spaudimo, politikos formavimo ir įgyvendinimo kokybę, patikimumą. Afrikoje 8 valstybės viršija 50 proc. ribą. Tai reiškia, kad 95,68 proc. Afrikos valstybių vyriausybės efektyvumas yra žemas. Rodikliai svyruoja nuo 75.93 Mauricijus iki 1.2 Pietų Sudanas. Duomenys pateikti 19 lentelėje.

19 lentelė. Vyriausybės efektyvumo rodiklis

	Šalis	Didžiausi	Šalis	Mažiausi
1	Mauricijus	75.93	Somalis	
2	Botsvana	68.99	Pietų Sudanas	1.2
3	PAR	68.12	Komorai	1.88
4	Tunisas	61.97	Demokratinė Kongo r	2.72
5	Šeišeliai	60.5	Ekvatorinė Gvinėja	2.94
6	Namibija	59.16	CAR	4.46
7	Žalasis iškyšulys	57.09	Čadas	5.52
8	Gana	52.68	Togas	5.55
9	Ruanda	47.43	Eritrėja	6.99

10	Lesotas	42.69	Liberija	7.66
----	---------	-------	----------	------

Vyriausybės efektyvumas yra žemiausias Afrikos žemyne. Duomenys pateikti 15 pav.

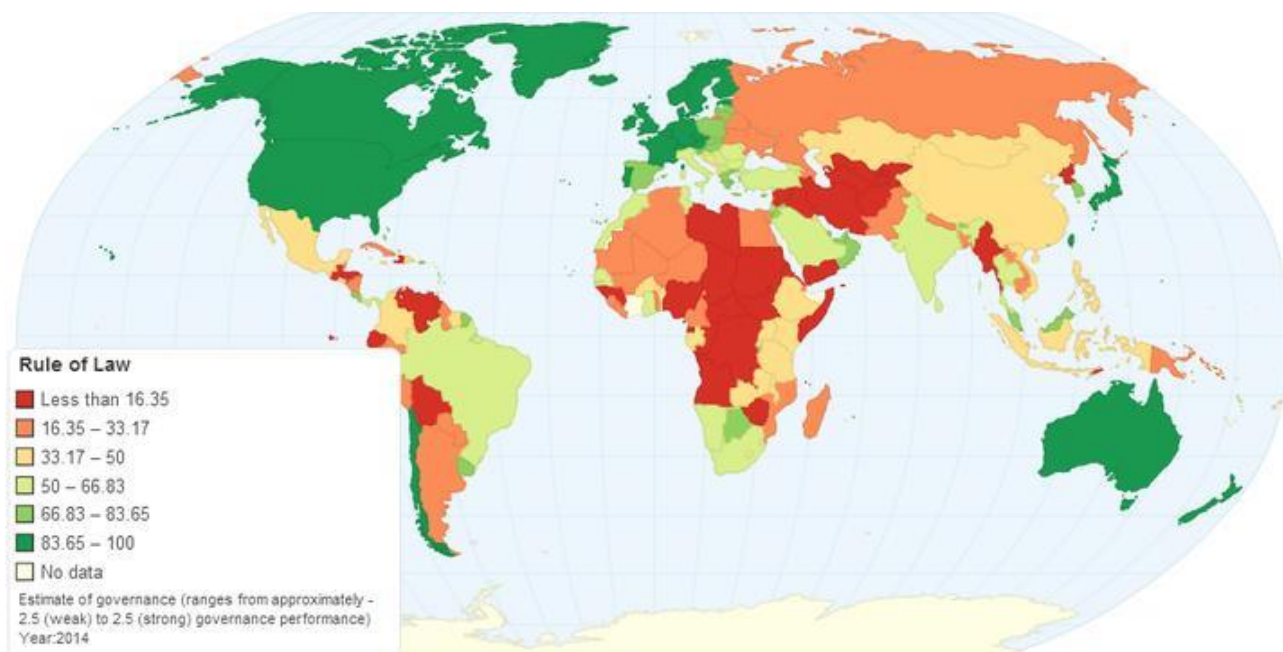
15 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis vyriausybės efektyvumo lygmenį.

Šaltinis : <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

Teisinės valstybės rodiklis atspindi suvokimą, kokį pasitikėjimą agentai turi laikantis visuomenės taisyklių, sutarčių vykdymo kokybę, nuosavybės teisės, policija ir teismai, taip pat nusikalstamumo ir smurto tikimybė. Afrikos žemyne 8 valstybės viršija 50 proc. ribą. Tai reiškia, kad 95,68 proc. Afrikos valstybių teisinės valstybės rodiklis yra žemas. Rodiklis svyruoja nuo 79.13 Mauricijus iki 1.65 Zimbabvė. Duomenys pateikti 20 lentelėje.

20 lentelė. Teisinės valstybės rodikliai

	Šalis	Didžiausi	Šalis	Mažiausi
1	Mauricijus	79.13	Somalis	
2	Botsvana	69.25	Zimbabvė	1.65
3	Žalioji iškyšulys	64.8	Demokratinė Kongo r	2.52
4	Namibija	58.33	Pietų Sudanas	3.9
5	Šeišeliai	56.4	CAR	4.15
6	PAR	57.47	Čadas	4.68
7	Tunisas	55.66	Gvinėja	4.99
8	Gana	53.44	Gvinėja-Bisau	6.33
9	Lesotas	47.34	Sudanas	7.57
10	Ruanda	39.43	Ekvatorinė Gvinėja	7.87

16 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis teisinės valstybės rodiklio lygmenį

Šaltinis: : <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

Daugiausia šalių su mažiausiu teisinės valstybės rodikliu yra Afrikoje. Duomenys pateikti 16 pav. Kodėl taip stipriai skiriasi valdymo rodikliai tarp šalių? Vertinant šalis reikėtų atsižvelgti į jų istorinį paveldą. Afrika buvo kolonizuota 19 a. Kolonizacija truko 100 metų. Jokia socialinė, ekonominė, institucijų plėtra nevyko. Skirtingos šalys įgyvendino skirtingus įstatymus, kurie buvo palankūs patronuojančios šalies interesams. Moderni Afrika susiformavo tik 20 amžiuje. Kaip žema institucijų kokybė veikia apskaitos kokybę? Esant žemai institucijų kokybei didėja sukčiavimo tikimybė, mažėja tikimybė, kad finansinės ataskaitos atskleis tikrą, savalaikę ir teisingą finansinę informaciją. Mažėja sandorių skaidrumo tikimybė. Esant žemai institucijų kokybei didėja investuotojų rizika. Kokį poveikį apskaitos kokybei daro ekonominei rodikliai?

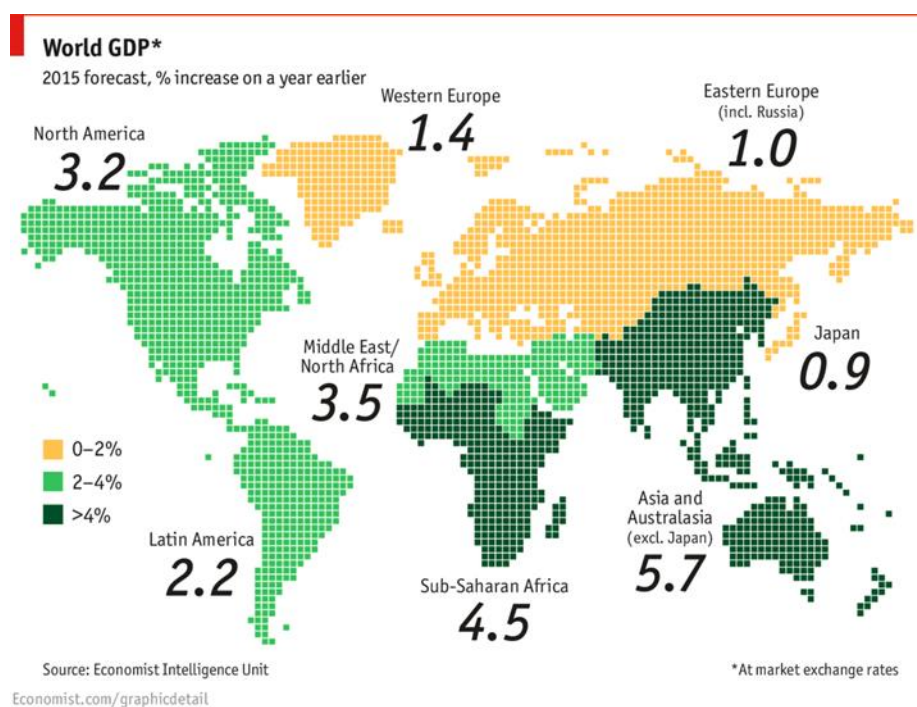
4.3.2 Ekonominės sistemos rodiklių analizė

Bendrasis vidaus produktas parodo šalies ekonominę išsivystymą. Afrika savo sukūriamu BVP viršija išsivysčiusias pasaulio šalis. Rodikliai svyruoja nuo 10.96 Etiopija iki -3.95 Pietų Sudanas. Duomenys pateikti 21 lentelėje.

21 lentelė. Bendrasis vidaus produktas

	Šalis	Didžiausi	Šalis	Mažiausi
1	Etiopija	10.96	Pietų Sudanas	-3.95
2	Čadas	8.88	CAR	-0.51
3	Nigerija	8.55	Zimbabvė	1.07
4	Ruanda	7.62	Eritrėja	1.18
5	Zambija	7.59	Komorai	2.17
6	Mozambikas	7.49	Gvinėja	2.43
7	Ekvadorinė Gvinėja	7.01	Svazilendas	2.48
8	Uganda	6.88	Gvinėja-Bisau	3.01
9	Tanzanija	6.72	Madagaskaras	3.14
10	Demokratinė Kongo r	6.56	Gabonas	3.15

Kodėl Afrikos regionui planuojamas toks didelis ekonominis augimas? Žiūrėti 17 pav. Kas lemia šalies ekonominį augimą? Šalių industrinis ir technologinis progresas. Daugelis ekonomistų neįvertina šešėlinės ekonomikos masto. Ar Afrikos šalių ekonominis augimas yra tikrai toks didelis? Kokia yra ekonominio augimo kokybė esant žemai institucijų kokybei? Kokio dydžio yra šešelis? Kaip vertinti ekonominį augimą kai šalis yra korumpuota, valdymas neefektyvus?

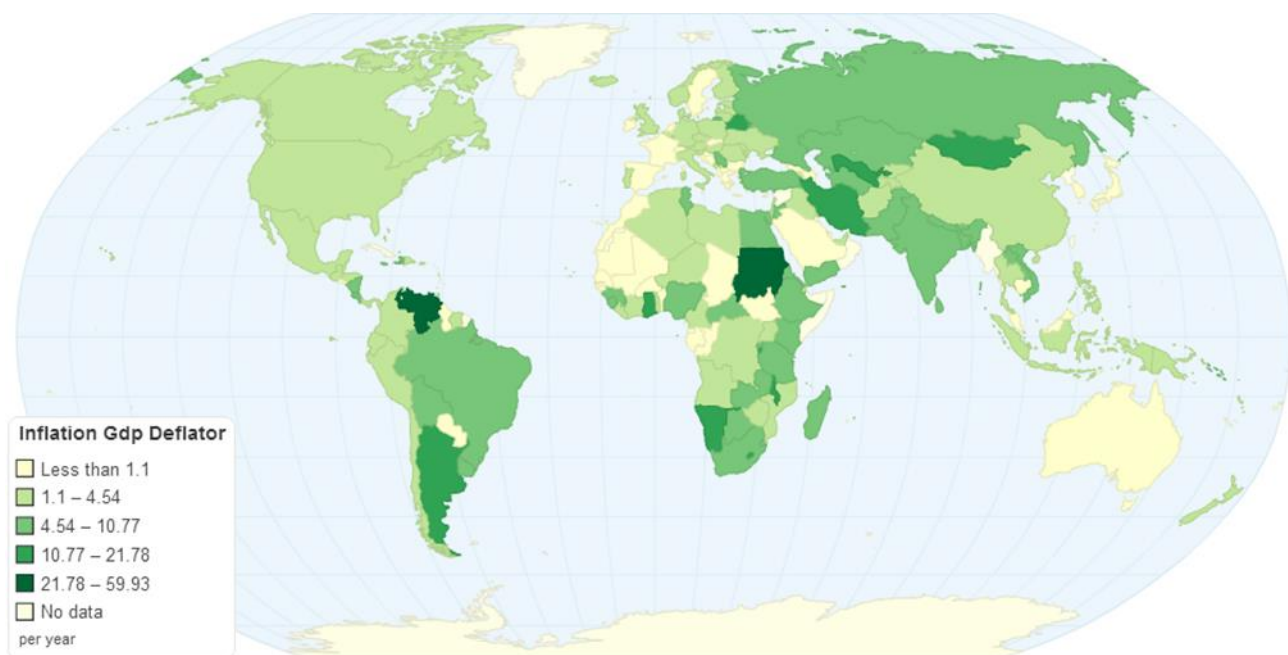
17 pav. Pasaulinis BVP augimo žemėlapis

Šaltinis: <http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2015/01/daily-chart>

Infliacija. Afrikoje infliacijos rodiklis svyruoja nuo 21.98 Gana iki 0.65 Svazilendas. Didelė infliacija paverčia šalį nekonkurencinga. Afrikos šalyse pastebima ganėtinai didelė infliacija. Infliacija viršija 5 proc. ribą net 39 Afrikos šalyse. Tai sudaro 72 proc. visų Afrikos šalių. Duomenys pateikti 22 lentelėje.

22 lentelė. Infliacija

	Šalis	Didžiausi	Šalis	Mažiausi
1	Kenija	21.98	Svazilendas	0.65
2	Angola	19.14	Žaliasis iškyšulys	1.3
3	Sudanas	17.57	Marokas	1.84
4	Nigerija	16.69	Senegalas	2.2
5	Gvinėja	16.55	Komorai	2.56
6	Etiopija	15.27	Dramblio Kaulo krantas	2.59
7	Eritrėja	15.2	Beninas	2.63
8	Malavis	14.36	Kamerūnas	2.71
9	Demokratinė Kongo r	14.36	Gvinėja-Bisau	2.74
10	San Tomė ir Principė	13.45	Burkina Faso	2.87

18 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis infliacijos lygmenį

Šaltinis: http://data.un.org/Data.aspx?d=WDI&f=Indicator_Code%3aNY.GDP.DEFL.KD.ZG.

Infliacija paliečia įvairias gyvenimo sritis: socialinę, ekonominę, kultūrinę. Afrikos regiono šalyse pastebima šliaužiančioji ir šuoliuojančioji infliacija. Žiūrėti 18 pav. Daugumoje Afrikos šalių infliacija viršija 5 proc. ribą. Infliacijai viršijus 5 proc. ribą sulėtėja ekonomikos plėtra. Daugumoje išsivysčiusio pasaulio šalių infliacija nesiekia 5 proc. ribos. Pažabota infliacija rodo ekonomikos

brandumo lygį. Kaip vertinti šalies ekonominį augimą esant dideliai infliacijai? Kaip pramonės sektoriaus išsivystymas veikia apskaitos kokybę?

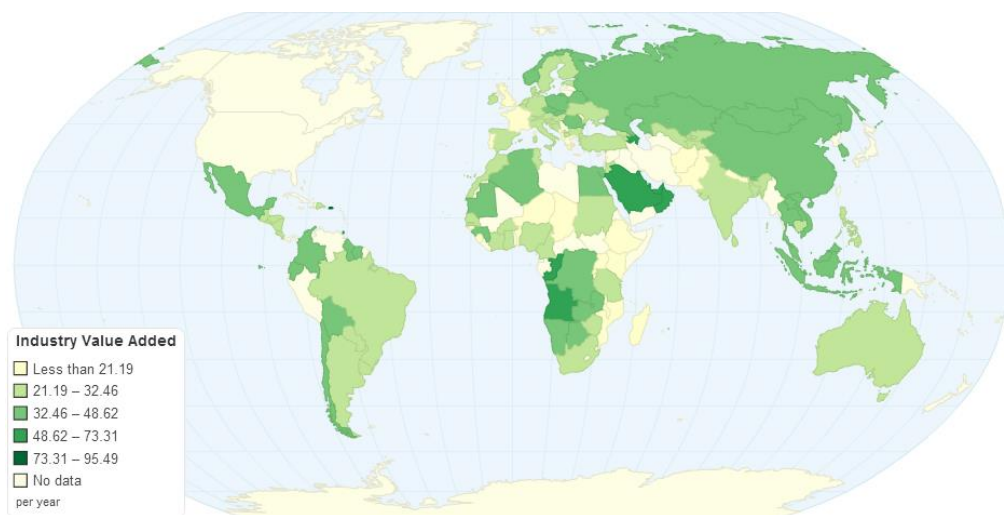
4.3.3 Pramonės sistemos rodiklių analizė

Pridėtoji įmonių vertė yra privataus sektoriaus indėlis į bendrąjį vidaus produktą. Afrikos pramonės pridėtosios vertės rodiklis svyruoja nuo 26.62 Liberija iki -1.56 Eritrėja. Pramonės pridėtoji vertė viršija 5 proc. ribą 22 Afrikos šalyse. Tai sudaro 40 proc. visų Afrikos šalių. Duomenys pateikti 23 lentelėje.

23 lentelė. Pridėtoji pramonės vertė

	Šalis	Didžiausi	Šalis	Mažiausi
1	Liberija	26.62	Eritrėja	-1.56
2	Siera Leonė	24.11	CAR	-0.95
3	Etiopija	13.38	Gabonas	-0.03
4	Gana	11.59	Dramblio Kaulo krantas	0.6
5	Nigeris	11.03	Gvinėja-Bisau	0.64
6	Ruanda	10.01	Svazilendas	0.71
7	Zambija	8.74	Beninas	1.15
8	Tanzanija	8.56	Kamerūnas	1.58
9	Uganda	8.09	Mauricijus	1.71
10	Mauritanija	8.01	PAR	1.74

Kodėl išsivysčiusiose pasaulio šalyse sukuriama tokia maža pridėtoji vertė, o Afrikoje tokia didelė? Žiūrėti 19 pav. Prie to prisideda daug ekonominių, politinių ir socialinių veiksnių. Žemas darbo užmokestis, menkos socialinės garantijos. Esant žemai institucijų kokybei negalime tikėtis aukštos socialinės kokybės. Afrikos žemyne neraštingumo lygis siekia 60 proc., nedarbo lygis svyruoja nuo 0.6 iki 31 proc. Apsoliučiaiame skurde gyvena 40 proc. Afrikos gyventojų. Palyginimui: nedarbo lygis Šiaurės Amerikoje siekia 6.3 proc., Japonijoje 3.7 proc, Norvegijoje 3.4 proc. Taip pat prie pridėtosios pramonės vertės prisideda tiesioginės užsienio investicijos.

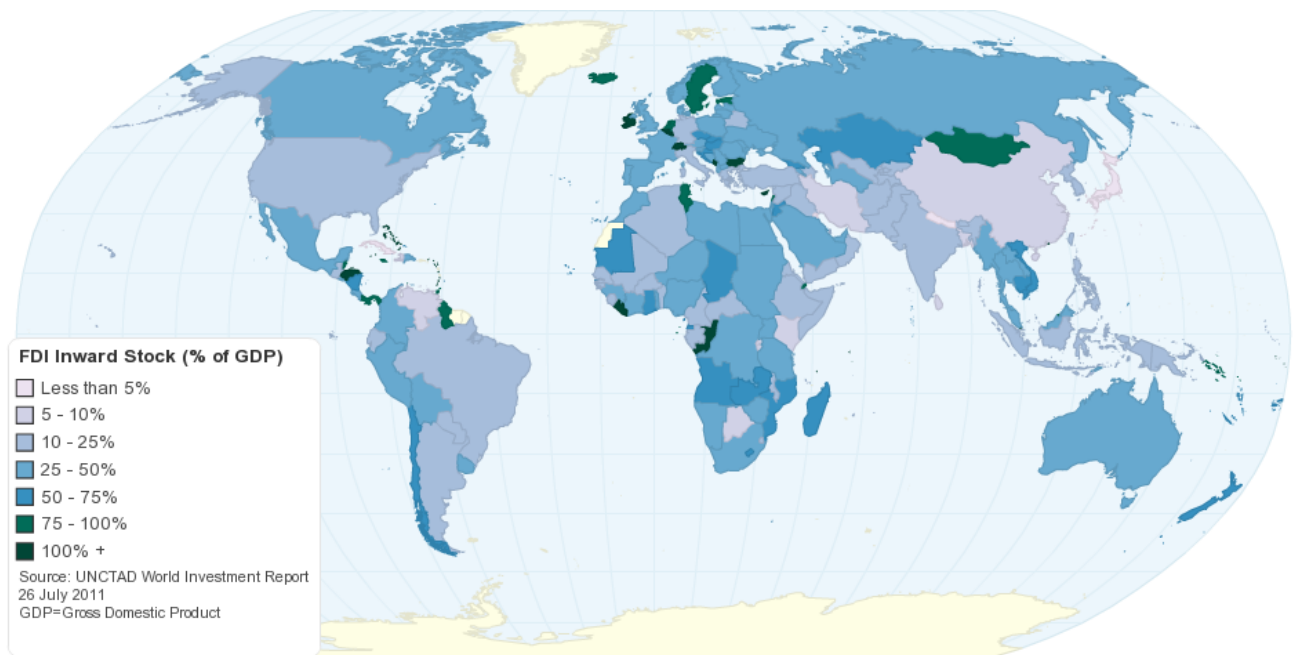
19 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis pridėtosios pramonės vertės lygmenį

Šaltinis: http://data.un.org/Data.aspx?d=WDI&f=Indicator_Code%3aNV.IND.TOTL.ZS.

Tiesioginių užsienio investicijų rodiklis matuoja užsienyje esančio turto produktyvumą. Tokio kaip gamyklos, kasyklos ir žemė. Rodiklis Afrikos žemyne svyruoja nuo 29.29 Liberija iki -2.93 Pietų Sudanas. Duomenys pateikti 24 lentelėje.

24 lentelė. Tiesioginių investicijų indeksas

		Didžiausi		Mažiausi
1	Liberija	29.29	Pietų Sudanas	-2.93
2	Kongas	17.47	Angola	-1.01
3	Mozambikas	16.27	Burundis	0.07
4	Šeišeliai	16.21	Kenija	0.62
5	San Tomė ir Principė	16.02	Alžyras	1.22
6	Mauritanija	13.78	Burkina Faso	1.36
7	Džibutis	11.37	Kamerūnas	1.52
8	Ekvatorinė Gvinėja	10.24	Komorai	1.56
9	Siera Leonė	9.81	Dramblio Kaulo krantas	1.63
10	Žalasis iškyšulys	8.35	Beninas	1.63

20 pav. Pasaulio žemėlapis atspindintis tiesioginių užsienio investicijų lygmenį

Šaltinis : <http://www.unctad.org/fdistatistics>

Tiesioginės užsienio investicijos yra tampriai susijusios su ekonomine šalies raida. Žiūrėti 20 pav. Ar gali būti šalis patraukti investuotojams, jei jos institucijų kokybė žema? Norint pritraukti užsienio investicijas reikalingas politinis, ekonominis ir socialinis stabilumas. Didėjant šalies institucijų kokybei mažės pramonės pridėtoji vertė. Kaip pramonės, teisinės ir ekonominės sistemos rodikliai įtakoja apskaitos kokybę? Teisinės sistemos veiksnys tiesiogiai įtakoja apskaitos kokybę. Žema institucijų kokybė lemia žemą apskaitos kokybę. Teisinės sistemos pokyčiai menkai įtakoja ekonominę sistemą. Tačiau teisinės sistemos pokyčiai įtakoja pramonės sistemą. Ekonominė ir pramonės sistemos yra tampriai susijusios. Vienareikšmiškai įvertinti šalies apskaitos kokybę yra labai sudėtinga. Apskaitos kokybė neturi vieno apibrėžimo, vieno vertinimo modelio. Galima tik išskirti faktorius įtakojančius šalies apskaitos sistemą ir jų įtaką apskaitos kokybei. Atsižvelgiant į teisinės sistemos žemus rodiklius galima teigti, kad apskaitos kokybė yra žema Afrikos žemyne. Ekonomikos augimas yra spartus. Pramonės sektorius vystosi dėka tiesioginių užsienio investicijų, kurios neneša pelno šaliai. Ar tikrai ekonomikos augimas yra toks spartus? Ar tai tikrai iliuzija? Rojus užsienio investuotojams? Besivystančios šalys nori bet koku būdu gauti daugiau investicijų. Kokybiška apskaita parodytu tikrąjį šalies veidą, neiškreiptą kokį mes matome dabar.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Apskaitos kokybė neturi vieno apibrėžimo. Skirtingi mokslininkai skirtingai apibrėžia apskaitos kokybę. Vieni mokslininkai apibrėžia apskaitos kokybę kaip tikslumą, kuriuo pateikiama informacija investuotojams apie jų nuosavybę ir būsimus pinigų srautus. Kiti apibrėžia kaip mastą kuriuo pajamos matuoja ekonominį našumą.
2. Nėra sukurta vienos apskaitos kokybės vertinimo šalies mastu metodikos, modelio. Mokslininkai išskiria 4 pagrindines veiksnių grupes kurios įtakoja apskaitos kokybę: išoriniai veiksniai, instituciniai veiksniai, visuomeninė kultūra, krašto / socioekologiniai veiksniai.
3. Darbe pateikiamos apskaitos kokybės vertinimo modelio prielaidos. Apskaitos kokybę veikia išoriniai, instuciniai, visuomeninės kultūros ir socioekologiniai veiksniai.
4. Norint patikrinti apskaitos kokybės vertinimo prielaidas buvo atliktas empirinis tyrimas, kuris parodė, kad didžiausią įtaką apskaitos kokybei daro instucinių veiksnių kokybė. Norint įvertinti šalies apskaitos kokybę, būtina įvertinti šalies kultūros, istorijos ir išorinių veiksnių įtaka.
5. Iš gautų duomenų galime daryti išvadą, kad 97 % Afrikos šalių apskaitos kokybė yra žema.
6. Didžiausią įtaką apskaitos kokybei daro teisinės sistemos kokybė. Tik 5 Afrikos šalyse teisinės sistemos rodikliai viršija 50 % ribą. Esant žemiems teisinės sistemos rodikliams, negalima tikėtis aukštos apskaitos kokybės. Labiausiai išsivysčiusios šalys Afrikoje: Mauricijus, Botsvana, Pietų Afrikos respublika, Namibija, Gana. Šios šalys yra priėmusios TFAS standartus.
7. Mauricijus yra labiausiai išsivysčiusi Afrikos šalis. Teisinės sistemos rodikliai viršija 70 %. Žmogaus socialinės raidos indeksas siekia 0.77. Galima teigti, kad šios šalies apskaitos kokybė yra aukštesnio lygio nei kitų šio kontinento šalių. Palyginimui Norvegijos teisinės sistemos rodikliai viršija 90 %. Žmogaus socialinės raidos indeksas siekia 0.94. Japonijos ir JAV teisinės sistemos rodikliai viršija 80 %. Japonijos ŽSRI 0.89, JAV 0.92.
8. Somalis yra labiausiai neišsivysčiusi Afrikos šalis. Teisinės sistemos rodikliai nesiekia 1. Duomenų apie ŽSRI, IAV, BVP, INF nėra. TUI sudaro 1.92 % TFAS standartų nepriėmusi. Nuniokota pilietinio karo.

Rekomendacijos ateities tyrimams:

- Šis tyrimas galėtų būti praplėstas ir pagilintas. Yra labai daug veiksnių kurie įtakoja apskaitos kokybę šalies mastu.

Tyrimo apribojimai:

- Informacijos trūkumas.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Daniel Ames “IFRS adoption and accounting quality: The case of South Africa” 2013, Journal of Applied Economics and Business Research, 154- 165.
2. Anwer S. Ahmed, Michael Neel and Dechun Wang, Does Mandatory Adoption of IFRS Improve Accounting Quality? Preliminary Evidence, Contemporary Accounting Research, Volume 30, Issue 4, pages 1344–1372, Winter 2013.
3. Robert Bruce “Africa embraces IFRS” 04.01.2011, www.ifrs.org.
4. Boka Moussa, On The Development of West African Accounting System, International Journal of Business and Management, Vol. 5, No. 5, 2010.
5. Yi Lin Chua, Chee Seng Cheong, and Graeme Gould, The Impact of Mandatory IFRS Adoption on Accounting Quality: Evidence from Australia. Journal of International Accounting Research: Spring, Vol. 11, No. 1, pp. 119-146. 2012
6. Uchenna Efobi, Covenant University. Politicians’ Attributes and Institutional Quality in Africa: A Focus on Corruption, March 25, 2014, Journal of Economic Issues.
7. Miculescu Corina, Miculescu Marius Nicolae, Quality Of Accounting Information To Optimize The Decisional Process, The Journal of Economics, p. 694-699, 2012.
8. Dumitru Gheorghe, The accounting information quality concept, Journal of Academic research in Economics, 2011, vol. 3, issue 3 (November), pages 559-569.
9. Paul Hribar, Ryan Wilson, The University of Iowa, Todd Kravet, University of Texas at Dallas, A New Measure of Accounting Quality, 2011.
10. Gowoon Yu “Accounting Standards and International Portfolio Holdings: Analysis of Cross-Border Holdings Following Mandatory Adoption of IFRS”, A dissertation submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctoral Philosophy (Business Administration) in the University of Michigan 2010.
11. Frederick W. Lindahl, George Washington University - Department of Accountancy, Hannu J. Schadewitz , Turku School of Economics at the University of Turku - Department of Accounting & Finance, The Effect of Legal Quality on Accounting Quality in the European Union: Has East Met West? March 15, 2014
12. Najeb Masoud “Libya’s IAS/IFRS Adoption and Accounting Quality: What Lessons from the European Union Experience”, International Journal of Accounting and Financial Reporting, 2014, Vol. 4, No. 1.
13. Dhananjay Nanda, Peter Wysocki, University of Miami School of Business, The Relation between Trust and Accounting Quality, 2011.

14. Valeri V. Nikolaev, The University of Chicago Booth School of Business, Identifying Accounting Quality. 2014.
15. Erick Rading Outa, The Impact of International Financial Reporting Standards (IFRS) Adoption on the Accounting Quality of Listed Companies in Kenya, *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 2011, Vol. 1, No. 1
16. Marcus Salewski “Accounting Quality under IFRS Essays on Value Relevance, Earnings Management and Disclosure Quality”, Dissertation at HHL Leipzig Graduate School of Management Leipzig, Germany, 2013.
17. Bruce Pounder, Measuring accounting quality, *Strategic Finance*, 2013.
18. Ann Tarca, Professor of Accounting, University of Western Australia, Academic Fellow - Research, IFRS Foundation, Financial Research Network (FIRN), The Case for Global Accounting Standards: Arguments and Evidence, October 22, 2012
19. Serkan Terzi, Recep Oktem & Ilker Kiymetli Sen, Impact of Adopting International Financial Reporting Standards. Empirical Evidence from Turkey, *International Business Research*; Vol. 6, No. 4; 2013
20. Chokri ZEHRI, Asma ABDELBAKI, Does adoption of international accounting standards promote economic growth in developing countries? *International Open Journal of Economics*, Vol. 1, No. 1, July 2013, PP: 01- 13.
21. François-Xavier Mayegle, OHADAI accounting system and Harmonization of Accounting Practice in Francophone Sub-Saharan Africa, *International Journal of Business and Social Science*, Vol. 5, No. 10; September 2014.
22. Uchenna R. Efobi, IFRS Adoption and the Environment: Is Africa Closing her Eyes to Something?, Volume 17, *Beyond the UN Global Compact: Institutions and Regulations*, Series ISSN: 2051-5030, 2015.
23. Kazimieras Pukėnas, *Kokybiųjų Duomenų Analizė SPSS Programa*, Kaunas, 2009.
24. Čekanavičius V., Murauskas G. *Statistika ir jos taikymai. 2 dalis.* – Vilnius, 2002.
25. Gitana Dudzevičiūtė, *Ekonomikos plėtros pagrindai*, Vilnius 2015.
26. Helena Isidorova, Ivana Roanich, Firms Incentives, Institutional complexity and the quality of “Harmonized” accounting numbers, 2012.
27. Ksenija Cerne, Influential factors of countries accounting system development, *Ekonomiska istraživanja*, Vol.22 No.2 Lipanj, 2009.
28. Janina Šeputienė, Auksė Norkuvienė, Audronė Rimkevičienė, Pasaulio šalių ekonominių skirtumų analizė institucinės aplinkos kontekste, 2010.
29. José Antonio Alonso and Carlos Garcimartín, Aljaz Kuncic, The Determinants of Institutional Quality, 2013, Vol. 25 Issue 2, pp 206-226.

30. Aljaz Kunčič, Institutional Quality Dataset, *Journal of Institutional Economics*, Volume 10, Issue 01, March 2014, pp 135-161.
31. Jonathan Lethe, Jeffrey Mo and Alexander Plekhanov, What determines the quality of economic institutions? Cross-country evidence, the European Bank for Reconstruction and Development, 2014.
32. Fan, Q., Zhang, B. X. (2012), "Accounting Conservatism, Aggregation, and Information Quality", *Contemporary Accounting Research*, Vol. 29 Issue 1, p38-56.
33. Bin Ke and Clive S. Lennox, Qingquan Xin "The Effect of China's Weak Institutional Environment on the Quality of Big 4 Audits", *The Accounting Review*, Vol. 90, No. 4, pp. 1591–1619.
34. Thierno Amadou Barry, Ruth Tacneng (2014) "The Impact of Governance and Institutional Quality on MFI Outreach and Financial Performance in Sub-Saharan Africa". : *World Development*, Vol. 58, pp. 1- 20.
35. Evans, O., Efobi, S., Rapuluchukwu, U., (2013),"Africa's Money in Africa", *South African Journal of Economics*, Vol. 81, No 2, pp. 292-306.
36. Qingliang, H. C., Jiang, T.Y., Lin, Z. (2010), "The Role of International Financial Reporting Standards in Accounting Quality: Evidence from the European Union", *Journal of International Financial Management & Accounting*, Vol. 21, No. 3, pp. 220-278.
37. Fabro, G., Aixalá, J. (2009), "Economic Growth and Institutional Quality: Global and Income-Level Analyses", *Journal Of Economic Issues*, Vol. Xliii No. 4, pp. 997-1023.
38. Abdioglu, N., Khurshed,A., Stathopoulos,K. (2013), "Foreign institutional investment: Is governance quality at home important?", *Journal of International Money & Finance*, Vol. 32, pp. 916-940.
39. Nakabashi, L., Gonçalves, A., Sachsida, A. (2013), "Institutions and growth: a developing country case study", m Vol. 40, No. 5, pp.614-634.
40. Institucinės ekonomikos teorijų raiška viešųjų pirkimų procese, Simona Ereminaitė, *Viešojo Politika Ir Administravimas*, 2014, T. 13, Nr. 2 / 2014, Vol. 13, No 2, p. 275–289.
41. Benno Torgler, Friedrich Schneider, The impact of tax morale and institutional quality on the shadow economy, *Journal of Economic Psychology*, Volume 30, Issue 2, April 2009, Pages 228–245.
42. Andra M. ACHIMSEA , Anca O. CHIȘ, Financial accounting quality and its defining characteristics- Practical Application of Science Volume II, Issue 3 (5) /2014, pp 93-98.
43. A. Jakutis, V.Petraškevičius, A.Stepanovas, L.Šečkutė, S. Zaicev, *Ekonomikos teorija*, vilnius, 2005, 370 pp.

44. E. Vysockytė, Nuo vienpartinės sistemos link daugiapartinės: Tanzanijos ir Zambijos atvejai, Politikos mokslų almanachas, ISSN 2029-0225, [T.] 5, pp 321.
45. http://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_political_stability/
46. <http://databank.worldbank.org/>
47. <http://hdr.undp.org/en/countries>
48. <http://www.worldlifeexpectancy.com/>
49. <http://knoema.com/nwnfkne/world-gdp-ranking-2015-data-and-charts>
50. <http://www.transparency.org/cpi2015?gclid=CILiwPaSpMsCFcsxcgodK2sOWQ>
51. <http://www.our-africa.org/poverty>
52. <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#doc>
53. <http://chartsbin.com/view/3414>
54. <http://www.forbes.com/sites/liyanchen/2015/05/06/the-worlds-largest-companies/#1170273b4fe5>
55. <http://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?display=map>
56. http://www.theglobaleconomy.com/indicators_data_export.php
57. <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#countryReports>
58. <http://www.heritage.org/index/country/>
59. http://support.sas.com/documentation/cdl/en/etsug/60372/HTML/default/viewer.htm#etsug_ucm_sect026.htm
60. <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#doc-methodology>

PRIEDAI

¹APB – Apskaitos principų taryba. AICPA- Amerikos sertifikuotų buhalterių institutas, FASB- Finansinės apskaitos standartų taryba.

²IASB- Tarptautinių apskaitos standartų taryba, IASC- Tarptautinis apskaitos standartų komitetas.

³ASB- Apskaitos standartų taryba.

⁴CNC, OECCA- Priveligijuotųjų apskaitininkų organizacija.

⁵IASC – Tarptautinių Apskaitos Standartų komitetas.

⁶IAS- Tarptautiniai Apskaitos Standartai.

⁷TFRS-Tarptautiniai Finansinės Apskaitos Standartai.

⁸GAAP- Bendrai priimtinius apskaitos principus.

1 Priedas. AFRIKOS ŠALIŲ RODIKLIAI

Eil. nr.	Šalis	Metai	Rodikliai									
			KK (%)	TV (%)	RK (%)	VE (%)	INF (%)	BVP (%)	TUI (%)	PPV (%)		
1	Alžyras	2004	28.292682 6	35.4067001 3	29.9019603 7	35.1219520 6	12.2476243 2	4.3	1.03357751	4.032507919		
		2005	41.463413 2	30.6220092 8	38.2352943 4	39.0243911 7	16.1253622 2	5.9	1.12017426	5.57160542		
		2006	37.560974 1	30.1435413 4	29.9019603 7	35.6097564 7	10.5466958 4	1.7	1.573137144	0.897353147		
		2007	36.407768 2	26.7942581 2	27.1844654 1	30.0970878 6	6.39534430 5	3.4	1.249646558	1.546195837		
		2008	34.466018 7	27.8846149 4	21.8446598 1	32.0388336 2	15.7627691 7	2	1.543038803	1.372563275		
		2009	34.449760 4	26.0663509 4	13.3971290 6	35.8851661 7	-11.161591	1.6	2.001975013	4.552569039		
		2010	37.142856 6	27.0142173 8	10.5263156 9	38.7559814 5	16.1197869 4	3.6	1.426963648	3.599999946		
		2011	37.440757 8	25.3521118 2	9.95260620 1	35.0710907	18.3429992 1	2.8	1.285534626	2.600000011		
		2012	39.234451 3	27.0142173 8	9.09090900 4	34.9282302 9	7.55640223 3	3.3	0.717733168	3.300000009		
		2013	39.712917 3	30.8056869 5	11.9617223 7	33.4928245 5	- 0.11227792	2.8	0.806799348	2.299999999		
		2014	31.730770 1	25.4807701 1	9.61538505 6	33.6538467 4	- 0.41208466	3.8	0.704709697	3.399999981		
			Vidurkis:		36.172942 8	28.4167707 6	19.2374916 1	34.8799237 3	8.31009370 1	3.2	1.223935434	3.015708598
		2	Botsvana	2004	80	69.8564605 7	72.0588226 3	73.1707305 9	10.0787886 2	2.7	8.351652532	-1.14813998
				2005	83.414634	67.4641113	70.0980377	72.1951217	15.4717065	4.6	2.805230679	5.636779882

			7	3	2	7	6			
		2006	78.048782 3	67.4641113 3	65.6862716 7	69.7560958 9	7.47313102 3	8.4	4.805400843	7.799977176
		2007	79.126213 1	67.9425811 8	65.0485458 4	72.8155365	4.92432816 6	8.3	4.522161822	2.008508798
		2008	80.097084	70.1923065 2	64.5631103 5	70.3883514 4	4.73266629 3	6.2	4.759384896	0.087220774
		2009	78.947364 8	68.2464447	66.0287094 1	67.9425811 8	6.46247969 7	-7.7	1.254885755	- 27.02996253
		2010	80.476188 7	68.7203826 9	66.9856491 1	67.4641113 3	8.92011230 4	8.6	1.064101519	13.12918741
		2011	80.094787 6	69.4835662 8	69.6682434 1	67.7725143 4	16.4147796	6	6.968099413	1.458291907
		2012	78.468902 6	70.1421814	74.1626815 8	66.9856491 1	0.24919442 7	4.8	0.99414865	0.812872079
		2013	78.947364 8	68.2464447	73.2057418 8	65.5502395 6	2.10893705 8	9.3	1.259112196	15.04479682
		2014	75.961540 2	74.0384597 8	72.1153869 6	64.9038467 4	8.04629820 2	4.4	2.486378716	2.894590159
	Vidurkis:		79.416623 9	69.2542773 2	69.0564727 8	68.9949798 6	7.71658381 4	5.05454545 5	3.570050638	1.881283863
3	Gana	2004	49.756095 9	48.8038291 9	41.1764717 1	51.7073173 5	14.3501511 3	5.6	1.568114186	..
		2005	45.853656 8	48.8038291 9	52.4509811 4	50.7317085 3	14.9637182 6	5.9	1.350866032	..
		2006	58.048782 3	54.0669860 8	51.9607849 1	58.5365867 6	80.7509418	6.4	3.116281896	..
		2007	58.737865 4	53.5885162 4	52.4271850 6	55.3398056	18.6302768 9	4.3	5.586606897	6.084524033
		2008	56.796115 9	52.4038467 4	53.3980598 4	56.3106803 9	19.4102709 2	9.1	9.517042508	15.07006256
		2009	59.808612 8	52.6066360 5	54.0669860 8	53.5885162 4	15.6651685 6	4.8	9.132935172	4.486828874

		2010	60.476188 7	54.0284347 5	54.0669860 8	54.0669860 8	16.5956141	7.9	7.855067085	6.947395583
		2011	59.241706 8	53.9906120 3	55.4502372 7	53.5545005 8	13.9159418 3	14	8.207966429	41.63977125
		2012	55.023922	54.0284347 5	55.9808616 6	52.1531105	15.2055712 9	9.3	7.855367882	11.04357042
		2013	55.980861 7	56.3981056 2	54.5454559 3	49.2822952 3	15.5810772 6	7.3	6.75033011	6.643670719
		2014	50.961540 2	59.1346168 5	50.9615402 2	44.2307701 1	16.6812754 4	4	8.70971294	0.783686756
	Vidurkis :		55.516849 9	53.4412588 6	52.4077772 7	52.6820252 2	21.9772734 1	7.14545454 5	6.331844649	11.58743877
4	Kenija	2004	22.439024	19.6172256 5	45.5882339 5	34.1463432 3	7.12684155 6	5.1	0.286194264	4.072766286
		2005	17.073171 6	21.0526313 8	47.5490188 6	29.7560977 9	4.89964971 9	5.9	0.11320207	4.388041774
		2006	19.512195 6	21.0526313 8	49.5098037 7	31.2195129 4	23.5301332 5	6.5	0.196219537	5.889874425
		2007	18.932039 3	17.2248802 2	47.5728149 4	36.4077682 5	8.12948559 5	6.9	2.281243174	6.134394899
		2008	13.106796 3	15.8653850 6	47.5728149 4	34.4660186 8	15.1511749 6	0.2	0.266291327	- 0.047488056
		2009	11.961722 4	16.1137447 4	48.3253593 4	33.0143547 1	11.6373036 8	3.3	0.314027177	3.6959784
		2010	18.571428 3	17.0616111 8	50.2392349 2	36.3636360 2	2.09380334 3	8.4	0.445165309	8.681618726
		2011	18.483411 8	17.3708915 7	45.4976310 7	36.0189590 5	10.7916134 1	6.1	0.333374599	7.245226887
		2012	11.961722 4	22.2748813 6	41.6267929 1	35.8851661 7	9.38283844 2	4.6	0.324161235	4.177326236
		2013	12.918660 2	27.4881515 5	42.1052627 6	37.7990417 5	5.04738234 4	5.7	0.676936439	5.023552456
		2014	16.346153 3	37.5	42.3076934 8	43.2692298 9	7.52200800 3	5.3	1.549690503	6.513509566

	Vidurkis:		16.482393 2	21.1474576 4	46.1722419	35.3041935	9.57383948 3	5.27272727 3	0.616955058	5.070436509
5	Libija	2004	20.975608 8	22.0095691 7	6.86274528 5	18.5365848 5	22.6053530 8	4.5	1.077823452	..
		2005	19.024391 2	22.0095691 7	6.37254905 7	13.6585369 1	28.5685357 1	11.9	2.192919977	..
		2006	13.658536 9	16.2679424 3	6.37254905 7	12.6829271 3	9.46070039	6.5	3.755326186	..
		2007	15.048543 9	22.9665069 6	15.5339803 7	11.1650486	11.0201696 8	6.4	6.944996129	..
		2008	19.417476 7	28.3653850 6	18.4466018 7	11.1650486	21.8295549 1	2.7	4.718017988	..
		2009	8.1339712 1	20.8530807 5	11.9617223 7	12.9186601 6	-25.312796	-0.8	2.175212642	..
		2010	5.2380952 8	18.9573459 6	9.56937789 9	12.9186601 6	14.1610678 3	5	2.385873758	..
		2011	5.2132701 9	12.6760559 1	4.73933649 1	7.10900497 4	18.2507166 4	-62.1	0	..
		2012	2.3923444 7	12.7962083 8	2.87081337	5.26315784 5	18.9676595	104.5	1.739812754	..
		2013	0.9569377 9	6.16113758 1	1.91387558	5.74162674	-6.7531915	-13.6	1.071598761	..
		2014	1.4423077 1	2.88461542 1	0.48076921 7	2.88461542 1	- 17.3110142	-24	0.121528176	..
	Vidurkis:		10.136498 6	16.9043106 2	7.73857459 7	10.3676246 7	8.68061418 5	3.72727272 7	2.380282711	
6	Malavis	2004	23.902439 1	49.7607650 8	31.3725490 6	23.4146347	15.4088395 7	4.9	4.940967356	4.780363834
		2005	27.804878 2	50.2392349 2	35.7843132	23.9024391 2	10.9725723 8	2.8	5.070668474	6.90456319
		2006	35.121952	48.8038291	31.8627452	22.4390239	27.3152669	2.1	1.140966335	10.13153086

			1	9	9	7				
		2007	35.922328 9	49.7607650 8	33.0097084	32.0388336 2	9.99143238	9.5	3.409952943	14.16289761
		2008	41.262134 6	51.4423065 2	35.4368934 6	35.9223289 5	8.65488993 3	8.3	4.569441077	15.93549993
		2009	42.105262 8	52.1327018 7	35.8851661 7	40.6698570 3	8.37389050 7	9	0.976632004	5.387144574
		2010	38.571430 2	50.7108993 5	31.5789470 7	41.6267929 1	7.38376508 3	6.5	1.796942757	11.10929372
		2011	44.075828 6	50.2347412 1	27.0142173 8	41.7061615	3.90606575 6	4.3	20.04907938	0.376685297
		2012	41.148326 9	47.3933639 5	25.8373203 3	38.2775116	17.7018640 2	1.9	- 1.233407168	0.828057982
		2013	30.622009 3	49.7630348 2	25.8373203 3	35.8851661 7	27.3493022 6	5.2	16.34362805	- 6.197787116
		2014	25.480770 1	45.6730766 3	27.4038467 4	25	20.9494201 7	5.7	16.80806712	4.843592604
	Vidurkis:		35.092487 3	49.6286107 8	31.0020934	32.8075226 9	14.3643008 1	5.47272727 3	6.715721666	6.205622044
7	Mauricijus	2004	67.31707	83.2535858 2	65.1960754 4	74.1463394 2	6.09058390 7	5.745767	0.217591733	0.727496738
		2005	67.804878 2	81.8181839	63.2352943 4	71.2195129 4	4.25895584 1	1.241388	0.664836904	- 4.681993826
		2006	69.268295 3	74.1626815 8	66.1764679	72.1951217 7	10.7849113 8	3.947653	1.585940675	4.384288987
		2007	71.844657 9	78.9473648 1	66.5048522 9	77.1844635	7.95563643	5.890499	4.373223176	5.333714683
		2008	73.786407 5	82.6923065 2	74.2718429 6	77.1844635	6.55326544 6	5.51109	3.917863496	5.377452007
		2009	72.727272	79.6208496 1	76.0765533 4	74.6411514 3	- 0.11527061	3.048982	2.90538268	3.086488158
		2010	72.857139 6	75.3554534 9	77.9904327 4	76.5550231 9	1.78236207 6	4.100202	4.424240398	2.601825348

		2011	72.511848 4	78.4037551 9	76.7772522	76.7772522	3.93002147 4	3.886294	3.851262031	0.229726528
		2012	67.942581 2	79.1469192 5	79.4258346 6	77.5119628 9	3.17826073 5	3.2	5.146216513	1.028002763
		2013	66.507179 3	78.1990509	78.9473648 1	75.1196136 5	3.20521636 5	3.2	2.167201256	0.860725927
		2014	67.788459 8	78.8461532 6	80.7692337	82.6923065 2	1.90989655 9	3.6	3.312898664	- 0.129148954
	Vidurkis:		70.032344 5	79.1314822 1	73.2155640 3	75.9297464 5	4.50307632 7	3.94289772 2	2.96060523	1.710779851
8	Marokas	2004	55.121952 1	53.5885162 4	46.5686264	56.0975608 8	1.01776654 1	4.8	1.382056625	3.79019364
		2005	48.292682 6	50.7177047 7	41.1764717 1	46.8292694 1	1.46562136 7	3	2.721181913	4.881597302
		2006	40.487804 4	48.3253593 4	49.0196075 4	51.2195129 4	1.53314974 3	7.8	3.604504498	4.757203124
		2007	47.572814 9	46.8899536 1	49.5145645 1	50.9708747 9	9.20194553 4	2.7	3.550855468	6.569507949
		2008	43.203884 1	47.1153831 5	48.5436897 3	48.0582542 4	4.53049709 5	5.9	2.666048499	5.899699474
		2009	47.846889 5	50.2369651 8	51.6746406 6	50.2392349 2	0.14695353 3	4.2	2.120969595	- 6.576683635
		2010	53.333332 1	50.2369651 8	51.1961708 1	50.7177047 7	0.97563228 2	3.8	1.330905371	10.24054069
		2011	42.654029 8	48.8262901 3	50.7108993 5	48.3412323	- 0.69105083	5.2	2.487274621	6.301341554
		2012	41.626792 9	49.2891006 5	50.2392349 2	52.6315803 5	0.36935750 3	3	2.892094421	0.764129648
		2013	46.411483 8	47.3933639 5	47.8468895	54.0669860 8	1.51132820 5	4.7	3.131759856	0.587910586
		2014	50.480770 1	56.25	52.4038467 4	48.0769233 7	0.17507958 9	2.4	3.256365288	1.712398103

	Vidurkis:		47.002948 8	49.8972365 6	48.9904219 9	50.6590121 9	1.83966186 9	4.31818181 8	2.649456014	3.538894404
9	Mozambikas	2004	31.219512 9	32.5358848 6	34.3137245 2	35.6097564 7	7.49372818 9	7.8	3.58183134	14.18095889
		2005	37.560974 1	33.4928245 5	25	37.0731697 1	6.19767017 3	8.7	1.584880803	4.495286611
		2006	33.170730 6	33.0143547 1	30.8823528 3	34.1463432 3	7.90486990 2	9.9	3.021406132	6.195825858
		2007	37.864078 5	33.4928245 5	30.5825233 5	37.3786392 2	6.71351858 2	7.4	4.448604805	5.574383538
		2008	39.320388 8	33.6538467 4	36.8932037 4	37.8640785 2	7.98232298 8	6.9	5.579891327	3.669403028
		2009	40.669857	35.0710907	38.7559814 5	37.7990417 5	1.07660998 3	6.4	8.523883176	5.302075331
		2010	41.428569 8	39.3364944 5	38.2775116	34.4497604 4	7.64351737 4	6.7	12.39337768	4.165833889
		2011	37.914691 9	34.2723007 2	36.0189590 5	31.2796211 2	3.33212563 8	7.1	27.90259873	5.374171913
		2012	33.971290 6	33.6492881 8	34.9282302 9	29.6650714 9	5.85460873 5	7.2	38.77105203	6.583768868
		2013	30.143541 3	22.2748813 6	35.8851661 7	31.1004791 3	3.91751428 1	7.1	41.80963586	6.495601077
		2014	27.884614 9	21.6346149 4	37.9807701 1	24.0384616 9	3.57402176 4	7.2	31.36310942	11.04932697
	Vidurkis:		35.558931 9	32.0389459 8	34.5016748 3	33.6731293 4	5.60822796 4	7.49090909 1	16.27093375	6.644239634
10	Namibija	2004	59.024391 2	52.1531105	60.2941169 7	62.4390258 8	1.90399157 3	12.3	1.335030484	16.08164237
		2005	60.487804 4	51.6746406 6	56.8627433 8	56.5853653	5.52868043 6	2.5	2.314039989	0.858228357
		2006	60.975608 8	56.4593315 1	56.3725471 5	59.0243911 7	9.27290636 6	7.1	2.35543374	15.01020716

		2007	65.048545 8	56.4593315 1	53.8834953 3	58.2524261 5	6.90902363 6	6.6	1.355359643	8.484532464
		2008	73.300972	60.0961532 6	56.3106803 9	60.6796112 1	10.9085053 3	2.6	4.830222174	3.904645813
		2009	66.028709 4	61.1374397 3	54.5454559 3	58.8516731 3	6.96289121 4	0.3	5.225959621	- 15.88389164
		2010	67.142860 4	60.6635055 5	54.5454559 3	58.3732070 9	3.56414080 2	6	6.698290763	12.07910844
		2011	66.350708	60.0938949 6	54.5023689 3	57.8199043 3	3.80506442	5.1	5.739960779	2.440697112
		2012	65.071769 7	60.1895752	54.0669860 8	59.8086128 2	12.8809814 3	5.1	4.572766612	7.464376866
		2013	64.593299 9	59.7156410 2	55.0239219 7	60.2870826 7	9.04439315 9	5.7	- 4.377376884	6.236362863
		2014	62.5	62.9807701 1	54.3269233 7	58.6538467 4	7.66155039 3	6.4	3.796022386	3.324901643
	Vidurkis:		64.593151 8	58.3293994 6	55.5213359 5	59.1613769 5	7.13110261 5	5.42727272 7	3.076882664	5.454619223
11	Nigerija	2004	6.3414635 7	6.69856452 9	8.33333301 5	14.6341466 9	-0.1577484	33.7	2.133330772	5.033318402
		2005	11.707317 4	8.13397121 4	23.5294113 2	20	22.0244032 7	3.4	4.438849275	2.650406284
		2006	10.731707 6	13.3971290 6	19.1176471 7	17.0731716 2	17.3377815 3	8.2	3.337980277	-1.01421307
		2007	14.077670 1	13.8755979 5	19.4174766 5	16.0194168 1	4.77074220 7	6.8	3.625669713	- 0.628070645
		2008	21.359222 4	14.4230766 3	22.3300972	15.5339803 7	10.8352982 2	6.3	3.939449871	-1.58315594
		2009	17.224880 2	12.3222751 6	25.3588523 9	9.56937789 9	- 4.32057333	6.9	5.047660057	2.852953846
		2010	15.238095 3	12.3222751 6	26.3157901 8	10.5263156 9	103.822799 1	7.8	1.632848805	4.24202857
		2011	10.426540 4	10.7981224 1	27.4881515 5	13.7440757 8	9.51009631 1	4.9	2.147236522	7.996861915

		2012	11.004784 6	10.4265403 7	25.3588523 9	15.7894735 3	9.27124466 9	4.3	1.533761875	2.215029241
		2013	8.6124401 1	11.8483409 9	26.3157901 8	15.7894735 3	5.87329563 1	5.4	1.08024378	1.793751851
		2014	7.2115383 1	11.5384616 9	23.5576915 7	11.5384616 9	4.66262373 9	6.3	0.818958928	7.017945994
	Vidurkis:		12.175969 1	11.4349413 8	22.4657357 8	14.5652630 5	16.693633	8.54545454 5	2.703271807	2.779714223
12	Ruanda	2004	39.024391 2	23.4449768 1	26.4705886 8	32.6829261 8	13.6566057 5	6.9	0.366649465	15.2522255
		2005	27.317073 8	18.6602878 6	18.6274509 4	19.0243911 7	11.6463948 4	6.9	0.406745676	8.177885424
		2006	53.170730 6	29.6650714 9	26.9607849 1	45.3658523 6	9.09174955 4	9.2	0.98523263	11.4379085
		2007	57.766990 7	35.4067001 3	26.6990299 2	50	11.8249270 6	7.6	2.179428038	9.090909091
		2008	62.135921 5	37.9807701 1	33.4951438 9	50.4854354 9	14.2668053 2	11.2	2.15458079	15.05376344
		2009	62.679424 3	37.4407577 5	42.1052627 6	49.7607650 8	8.23670419 9	6.3	2.235264895	1.401869159
		2010	71.428573 6	45.9715652 5	46.4114837 6	52.1531105	2.63701987 1	7.3	0.742855771	8.525345622
		2011	69.194313	46.4788742 1	48.3412323	56.8720397 9	7.31266927 5	7.9	1.657788699	17.62208068
		2012	72.727272	46.9194297 8	49.2822952 3	53.1100463 9	5.99904397 7	8.8	2.213607958	8.483754513
		2013	72.248802 2	50.7108993 5	53.1100463 9	55.9808616 6	4.76531121 8	4.7	3.425182237	9.317803661
		2014	76.923080 4	61.0576934 8	58.6538467 4	56.25	3.58076939 3	7	3.697326478	5.783866058
	Vidurkis:		60.419688 5	39.4306387 5	39.1051968 7	47.4259480 6	8.45618185 9	7.61818181 8	1.82406024	10.01340106

13	Pietų Afrikos respublika	2004	70.731704 7	56.4593315 1	71.5686264	74.6341476 4	6.52711397 7	4.6	0.306842225	4.13744432
		2005	70.243904 1	54.5454559 3	69.6078414 9	71.7073135 4	5.44906662 3	5.3	2.530184754	4.718917786
		2006	70.243904 1	59.3301429 7	71.5686264	69.2682952 9	6.27415377 1	5.6	0.229456224	4.050222059
		2007	61.650486	55.5023918 2	67.4757309	69.9029159 5	8.84928981 3	5.4	2.199884556	4.124265564
		2008	62.621360 8	54.8076934 8	65.5339813 2	69.4174728 4	8.83156886 4	3.2	3.447015537	0.123461558
		2009	63.157894 1	56.8720397 9	64.1148300 2	66.9856491 1	7.50451134 6	-1.5	2.576394164	- 5.995314853
		2010	61.428569 8	57.8199043 3	62.2009582 5	66.0287094 1	6.35102679 1	3	0.983955561	4.706761418
		2011	58.767772 7	58.2159614 6	63.9810409 5	66.3507080 1	6.65178278 7	3.2	0.993596194	1.349305635
		2012	52.631580 4	57.3459701 5	63.1578941 3	63.6363639 8	5.51222647 2	2.2	1.164113545	0.276449454
		2013	54.545455 9	57.3459701 5	64.1148300 2	66.0287094 1	5.98563514 6	2.2	2.247824861	1.828338631
		2014	54.326923 4	63.9423065 2	63.9423065 2	65.3846130 4	5.80352947 3	1.5	1.639787577	- 0.155655862
	Vidurkis:		61.849959 6	57.4715607 4	66.1151514 9	68.1222634 7	6.70362773 3	3.15454545 5	1.665368654	1.74219961
14	Svazilendas	2004	32.682926 2	21.0526313 8	25.9803924 6	10.7317075 7	0.38525443 5	2.9	2.874523315	2.302642559
		2005	39.024391 2	22.4880390 2	28.9215679 2	12.6829271 3	0.63973311 8	2.5	- 1.774332726	1.280665649
		2006	47.317073 8	29.1866035 5	30.3921566	21.4634151 5	1.95113536 3	3.3	4.10561224	1.867838867
		2007	51.941745 8	24.8803825 4	24.7572822 6	20.3883495 3	2.26168756 8	3.5	1.227773465	1.819368904

		2008	53.883495 3	32.2115402 2	31.0679607 4	24.7572822 6	1.91932852 4	2.4	3.501228644	1.121719542
		2009	52.631580 4	33.175354	32.5358848 6	26.3157901 8	0.41085135 5	1.3	2.08943499	- 2.914901455
		2010	53.809524 5	37.9146919 3	29.1866035 5	37.3205757 1	0.28860419 3	1.7	3.845493034	- 2.653796898
		2011	49.289100 6	40.3755874 6	28.4360199	28.4360199	0.20108250 5	1.3	1.878113401	- 2.925914196
		2012	46.411483 8	39.3364944 5	31.1004791 3	34.4497604 4	- 0.21359914	3	1.826246185	1.58703609
		2013	48.803829 2	42.1800956 7	38.2775116	39.2344512 9	- 0.01976277	2.9	0.645320387	3.03455746
		2014	45.673076 6	46.1538467 4	34.1346168 5	31.7307701 1	- 0.71014306	2.5	0.602437017	3.340289756
	Vidurkis:		47.406202 5	33.5413879	30.4354978	26.1373681 2	0.64674291 8	2.48181818 2	1.89289545	0.714500571
15	Tanzanija	2004	32.195121 8	42.5837326	36.2745094 3	42.4390258 8	7.02232379 7	7.8	1.767783057	10.89180974
		2005	30.731706 6	45.4545440 7	36.7647056 6	41.4634132 4	26.4616576 4	8.2	5.5258233	11.17496011
		2006	51.219512 9	41.6267929 1	41.1764717 1	43.4146347	16.4712315	4.7	2.165658368	6.186108833
		2007	46.116504 7	44.9760780 3	38.3495140 1	42.7184448 2	5.93548965 7	8.5	2.704486983	11.02487583
		2008	41.747573 9	44.2307701 1	34.4660186 8	38.8349533 1	15.9384467 7	5.6	5.054225638	6.532201572
		2009	39.234451 3	39.3364944 5	36.3636360 2	33.4928245 5	9.26297164 8	5.4	3.333930961	3.302415124
		2010	34.761905 7	38.3886261	36.8421058 7	33.4928245 5	9.24638504 5	6.4	5.77306825	9.085809908
		2011	29.857820 5	36.1502342 2	36.9668235 8	30.3317527 8	11.5463456 7	7.9	3.628720992	12.0478389
		2012	23.923444 7	35.5450248 7	36.8421058 7	28.2296657 6	10.7419367 9	5.1	4.604118217	4.04648601

		2013	22.488039	38.8625602 7	40.6698570 3	24.8803825 4	7.67420312 5	7.3	4.702669709	9.532735139
		2014	22.596153 3	39.4230766 3	41.3461532 6	26.9230766 3	4.67392497 4	7	4.254456198	10.34298121
	Vidurkis:		34.079294	40.5979940 2	37.8238091 9	35.1109998 9	11.3613560 5	6.71818181 8	3.955903789	8.560747488
16	Uganda	2004	24.878047 9	33.0143547 1	55.3921585 1	46.8292694 1	15.5875499 9	6.8	3.72044058	8.020691576
		2005	20.975608 8	35.4067001 3	49.0196075 4	36.0975608 8	- 1.74118529	6.3	4.213615704	11.55807732
		2006	23.902439 1	45.4545440 7	47.0588226 3	37.0731697 1	2.40562021 8	10.8	6.479820608	14.73483242
		2007	21.844659 8	44.0191383 4	50	40.7766990 7	7.32124731 8	8.4	6.44527613	9.602454646
		2008	20.873786 9	41.8269233 7	47.0873794 6	34.9514579 8	6.36427654 7	8.7	5.118755092	8.81936863
		2009	19.617225 6	42.6540298 5	47.8468895	32.0574150 1	31.3242330 1	7.3	4.707251285	5.778483538
		2010	19.047618 9	42.6540298 5	47.3684196 5	36.8421058 7	12.8381486	5.2	2.69486772	7.833971434
		2011	19.431280 1	45.5399055 5	47.8672981 3	37.9146919 3	4.83310356	9.7	4.413456713	11.3500868
		2012	17.224880 2	45.4976310 7	44.0191383 4	32.0574150 1	20.8845156 6	4.4	5.187389682	3.052554388
		2013	13.875598	44.0758285 5	44.4976081 8	32.5358848 6	4.14086321 3	3.3	4.443911494	4.349267991
		2014	12.019230 8	39.9038467 4	39.4230766 3	38.4615402 2	2.30088476 9	4.8	4.246758327	3.93900782
	Vidurkis:		19.426397 8	41.8224483 8	47.2345816 9	36.8724736 3	9.65993250 8	6.88181818 2	4.69741303	8.094436051
17	Zambija	2004	26.829267	35.8851661	31.8627452	20	19.7168231	7	0.149855353	12.65556391

			5	7	9		9			
		2005	22.926828 4	34.9282302 9	24.5098037 7	17.0731716 2	16.6501990 9	7.2	1.786206014	12.0596955
		2006	26.341463 1	34.4497604 4	27.4509811 4	22.9268283 8	14.5422526	7.9	0.734767827	11.12384527
		2007	34.466018 7	34.9282302 9	32.5242729 2	26.2135925 3	12.9702107 5	8.4	1.301977507	10.60960071
		2008	38.834953 3	38.9423065 2	36.4077682 5	25.2427177 4	10.6402448 2	7.8	1.168556906	5.712349035
		2009	36.842105 9	38.3886261	33.4928245 5	22.4880390 2	5.55968562 4	9.2	1.287225741	12.24744618
		2010	32.857143 4	37.4407577 5	35.4067001 3	22.4880390 2	13.9508897 9	10.3	1.760742516	11.72324945
		2011	39.336494 4	39.9061050 4	36.4928894	28.9099521 6	11.5836671 8	6.3	3.532238006	3.253175803
		2012	46.889953 6	42.6540298 5	35.8851661 7	37.7990417 5	4.26702630 3	6.7	3.223667978	5.719741643
		2013	44.976078	45.4976310 7	33.9712905 9	36.3636360 2	5.64588256 7	6.7	2.965109461	7.568921803
		2014	41.346153 3	47.1153831 5	32.2115402 2	36.0576934 8	8.55728648 8	6	3.837454085	3.501088772
	Vidurkis:		35.604223 6	39.1032933 3	32.7469074 9	26.8693374 3	11.2803789 5	7.59090909 1	1.977072854	8.743152553
18	Zimbabwe	2004	5.8536586 8	1.43540668 5	1.47058820 7	13.6585369 1	7.61152463 7	-5.8	6.253546683	1.037234666
		2005	7.8048782 3	0.95693779	0.98039215 8	8.29268264 8	5.13660124 8	-5.7	4.284035366	1.156057409
		2006	4.3902440 1	1.43540668 5	2.45098042 5	7.80487823 5	- 2.01767885	-3.5	4.827128722	- 4.151999825
		2007	3.3980581 8	1.43540668 5	1.45631063	7.76699018 5	0.89488704 1	-3.7	9.418111673	- 3.767696522
		2008	4.3689322 5	1.44230771 1	1.94174754 6	3.39805817 6	1.34922285 9	-17.7	5.240508113	- 20.91406178

		2009	5.2631578 4	0.94786727 4	1.91387558	2.87081337	74.2981751 4	6	4.532779776	9.660697942
		2010	4.7619047 2	0.94786727 4	2.39234447 5	3.82775116	3.71095714 2	11.4	8.533199545	14.88797942
		2011	3.3175356 4	0.93896710 9	2.36966824 5	6.63507127 8	3.91049088 3	11.9	4.670962309	19.66220408
		2012	5.2631578 4	1.89573454 9	2.39234447 5	11.4832534 8	2.30267738 3	10.6	6.942853352	7.266277335
		2013	3.8277511 6	2.36966824 5	2.39234447 5	12.4401912 7	4.18437637 3	4.5	7.828996557	4.765834277
		2014	4.3269228 9	4.32692289 4	2.40384626 4	12.0192308 4	1.33869250 1	3.8	5.570779527	- 1.981153371
	Vidurkis:		4.7796546 8	1.64840844 5	2.01494931 6	8.19976886 8	9.33817512 4	1.07272727 3	6.191172875	2.511033966
19	Kamerūnas	2004	11.707317 4	11.0047845 8	24.0196075 4	24.3902435 3	1.50850028 1	3.701854	0.545928091	- 0.220892254
		2005	11.219512	12.4401912 7	20.5882358 6	20.4878044 1	2.63061853 4	2.296853	1.467969769	- 0.912573925
		2006	14.146341 3	11.4832534 8	21.0784320 8	18.5365848 5	3.93979031 3	3.224003	0.329023302	1.810724897
		2007	16.019416 8	10.5263156 9	21.3592224 1	21.3592224 1	1.02308041 1	3.255664	0.926648941	- 1.395329598
		2008	16.990291 6	12.9807691 6	20.8737869 3	20.8737869 3	3.66404697 7	2.884046	0.089660611	1.216555727
		2009	18.660287 9	13.7440757 8	24.8803825 4	21.0526313 8	3.70732759 3	1.931851	3.178993663	- 2.483931295
		2010	16.190475 5	14.6919431 7	25.3588523 9	19.6172256 5	2.61860915 8	3.268649	2.267935082	0.513681
		2011	13.270142 6	14.5539903 6	23.2227497 1	18.9573459 6	2.96732656	4.140592	2.453846284	1.558124898
		2012	5.7416267 4	16.1137447 4	21.0526313 8	19.1387558	2.99789436 9	4.588739	1.992267244	4.866752783
		2013	9.5693779	14.6919431 7	18.6602878 6	19.6172256 5	2.39151907 3	5.561688	1.850846649	5.668702455

		2014	10.096154 2	19.2307701 1	18.75	23.0769233 7	2.41119539 8	5.926965	1.563766659	6.794790878
	Vidurkis:		13.055540 3	13.7692528 6	21.8040171 5	20.6461590 9	2.71453715 1	3.707355	1.515171481	1.583327779
20	Čadas	2004	6.8292684 6	7.65550231 9	20.0980396 3	8.78048801 4	9.73425648	33.62937	10.57306853	..
		2005	3.9024391 2	5.74162674	11.7647056 6	7.31707334 5	28.1119336 8	17.33253	- 1.494622475	..
		2006	6.3414635 7	2.87081337	15.1960783	4.87804889 7	9.98442792	0.648262	- 3.751147323	..
		2007	5.3398056	3.34928226 5	13.1067962 6	2.42718458 2	3.30193426 3	3.2715	- 3.723413966	..
		2008	3.3980581 8	2.40384626 4	12.1359224 3	2.42718458 2	8.64881979	3.052692	4.502839919	..
		2009	4.3062200 5	3.31753563 9	14.8325357 4	4.78468895	- 9.55875448	4.217696	4.051446874	..
		2010	3.3333332 5	3.79146909 7	14.8325357 4	4.78468895	6.39119505 1	13.5501	2.936842387	..
		2011	5.6872038 8	3.28638505 9	16.1137447 4	7.58293819 4	8.58039895 8	0.08287	2.318946912	..
		2012	6.2200956 3	3.31753563 9	13.3971290 6	4.78468895	1.09724571 2	8.882576	2.771653098	..
		2013	6.2200956 3	5.68720388 4	16.7464122 8	7.17703342 4	-4.1413674	5.700001	4.157576061	..
		2014	8.1730766 3	10.0961542 1	10.5769233 7	5.76923084 3	0.27057665 8	7.300001	5.462489106	..
	Vidurkis:		5.4319145 5	4.68339586 3	14.4364384 7	5.51938624 8	5.67460605 7	8.878873	2.527789012	
21	Egiptas	2004	35.121952 1	55.9808616 6	32.8431358 3	48.2926826 5	11.6699090 2	4.092072	1.589570737	2.804988102
		2005	38.048782	54.0669860	40.1960792	40.9756088	6.21272854	4.471744	5.993818979	3.700790122

			3	8	5	3	3			
		2006	28.780487 1	49.7607650 8	37.2549018 9	36.5853653	7.35997790 3	6.843838	9.343527188	10.5219556
		2007	28.640777 6	50.2392349 2	43.2038841 2	43.6893196 1	12.5957400 6	7.087827	8.873537919	7.500094858
		2008	27.184465 4	52.8846168 5	49.0291252 1	43.6893196 1	12.2082574 7	7.152203	5.831412619	8.015494324
		2009	41.148326 9	54.0284347 5	46.8899536 1	47.3684196 5	11.1733910 4	4.685041	3.551442303	5.553156247
		2010	34.285713 2	51.1848335 3	46.8899536 1	43.0622024 5	10.1155034 3	5.138986	2.91728671	5.484652396
		2011	27.962085 7	42.7230033 9	41.7061615	35.5450248 7	11.6001685 2	1.821844	- 0.204532287	0.709227652
		2012	33.492824 6	39.8104248	33.0143547 1	23.4449768 1	12.4431564 7	2.191847	1.064475573	1.284977648
		2013	32.057415	33.6492881 8	27.7511959 1	21.0526313 8	8.98663018 7	2.109136	1.541404011	2.027904942
		2014	32.211540 2	31.25	25	20.1923084 3	11.4811398 9	2.2	1.669307109	4.449265945
	Vidurkis:		32.630397 3	46.8707681 1	38.5253405 1	36.7179872 3	10.5315093 2	4.344958	3.833750078	4.732046167
22	Dramblio Kaulo krantas	2004	9.2682924 3	7.17703342 4	16.6666660 3	7.31707334 5	- 2.89062039	1.231773	1.709389756	..
		2005	8.7804880 1	4.30622005 5	19.1176471 7	7.80487823 5	1.30130527 3	1.721247	2.042272245	..
		2006	9.2682924 3	4.78468895	19.6078434	9.26829242 7	1.74401769 8	1.515842	1.969861614	..
		2007	10.679611 2	4.30622005 5	20.8737869 3	10.6796112 1	2.93314243 1	1.765037	2.178644702	..
		2008	10.194174 8	3.84615373 6	17.9611644 7	9.70873832 7	8.50256944 7	2.542841	1.925661354	..
		2009	12.440191 3	7.10900497 4	18.6602878 6	11.4832534 8	2.34574282	3.251454	1.631267116	3.885672864

		2010	10.476190 6	9.47867298 1	19.6172256 5	8.13397121 4	5.38642329	2.017639	1.439124099	- 4.003464738
		2011	16.587677	7.04225349 4	21.8009471 9	12.7962083 8	1.63542432	-4.38725	1.188172139	- 7.649659257
		2012	21.531101 2	13.2701425 6	23.9234447 5	13.8755979 5	4.11740300 7	10.7065	1.221403625	- 1.430141838
		2013	23.923444 7	18.9573459 6	23.9234447 5	16.2679424 3	2.53500951 7	9.218579	1.302150625	8.765598112
		2014	41.826923 4	30.2884616 9	29.3269233 7	21.1538467 4	0.92041864 5	8.546468	1.348875234	4.055495929
	Vidurkis:		15.906944 3	10.0514725 3	21.0435801 4	11.6808557 9	2.59371236 9	3.466375	1.63243841	0.603916845
23	Kongas	2004	20.487804 4	12.9186601 6	15.6862745 3	9.26829242 7	16.8072383	3.476632	- 0.183239677	2.051636699
		2005	14.634146 7	5.26315784 5	9.8039217	8.78048801 4	21.3294538 9	7.755759	13.15912418	11.29433025
		2006	12.682927 1	10.0478467 9	11.2745094 3	8.29268264 8	18.5193730 8	6.235997	19.24256631	7.083417901
		2007	9.7087383 3	9.56937789 9	11.6504850 4	5.82524251 9	1.12245291 8	-1.58222	31.42946076	- 10.31834627
		2008	8.7378644 9	10.5769233 7	8.25242710 1	9.22330093 4	25.0276463 8	5.572264	17.13363309	6.224538461
		2009	7.6555023 2	11.3744077 7	6.22009563 4	8.13397121 4	- 20.6272203	7.468878	13.277987	12.76513212
		2010	11.428571 7	11.3744077 7	7.65550231 9	8.61244010 9	20.7220292 3	8.751656	7.731889067	11.57243961
		2011	12.796208 4	13.1455402 4	9.00473976 1	9.00473976 1	10.6703332 3	3.420621	15.11101829	- 0.978141641
		2012	9.5693779 8	13.7440757 8	8.13397121 4	11.0047845 8	-1.1699616	3.799996	15.73259992	- 3.535492145
		2013	10.526315 7	13.7440757 8	8.13397121 4	11.0047845 8	- 3.65823826	3.440705	20.68695645	- 3.319238834
		2014	9.1346149 4	12.9807691 6	10.0961542 1	13.4615383 1	- 5.66899324	6.779941	38.8099689	5.680744726

	Vidurkis:		11.578370 2	11.3399311 4	9.62836837 8	9.32838773 7	7.55219214 5	5.01093	17.46654221	3.501910988
24	Ekvatorinė Gvinėja	2004	0.4878048 9	6.22009563 4	6.37254905 7	5.36585378 6	16.9227635 1	37.99873	7.729147203	..
		2005	0.4878048 9	7.17703342 4	7.35294103 6	4.39024400 7	59.3290506 7	16.7487	9.360005331	..
		2006	1.9512195 6	6.69856452 9	8.33333301 5	2.43902444 8	2.42714291 5	7.704918	5.13419068	..
		2007	2.4271845 8	8.61244010 9	7.76699018 5	1.94174754 6	- 3.77460984	12.25217	11.53162452	..
		2008	2.4271845 8	8.17307663	7.28155326 8	1.94174754 6	26.3871938 2	9.908376	- 4.954981307	..
		2009	1.4354066 8	8.53080558 8	7.17703342 4	1.43540668 5	- 29.5471895	-4.53472	16.01081082	..
		2010	1.4285714 6	8.53080558 8	6.22009563 4	1.91387558	35.6353293 8	-3.82502	21.51147026	..
		2011	1.8957345 5	12.2065725 3	7.58293819 4	2.84360194 2	26.7011789 5	1.939084	11.46272618	..
		2012	0.4784688 9	8.53080558 8	7.17703342 4	1.43540668 5	6.93901559 3	5.760499	11.18758169	..
		2013	0	7.10900497 4	6.69856452 9	2.39234447 5	- 1.51914094	-6.51292	11.1697385	..
		2014	0	4.80769252 8	5.28846168 5	6.25	- 9.02602488	-0.30409	12.44709367	..
	Vidurkis:		1.4465977 9	7.87244519 3	7.02286304 1	2.94084115 5	11.8613372 4	7.012338	10.23540069	
25	Gabonas	2004	23.414634 7	36.8421058 7	34.8039207 5	20.4878044 1	7.76527853 5	0.689543	4.119308819	1.399005883
		2005	37.073169 7	39.7129173 3	48.0392150 9	22.4390239 7	17.1912768 7	3.900705	3.448206468	- 1.259054186
		2006	16.585365	27.2727279	34.3137245	20.4878044	10.4313230	-3.63464	2.637425741	-

			3	7	2	1	9			16.55818745
		2007	12.135922 4	28.7081337	29.6116504 7	20.8737869 3	5.44279006	6.48662	2.165167671	5.252938822
		2008	13.592232 7	33.1730766 3	28.1553401 9	20.3883495 3	20.1332644 4	-3.03019	4.984339367	- 3.608338773
		2009	17.703350 1	36.0189590 5	31.1004791 3	25.3588523 9	- 16.3755475	-1.19586	4.715181925	- 1.812625172
		2010	22.857143 4	35.5450248 7	32.5358848 6	24.4019146	13.5595922 5	9.135592	3.475272977	5.144416424
		2011	22.748815 5	40.8450698 9	32.2274894 7	22.2748813 6	12.6812277 8	7.091753	3.827019148	8.267255537
		2012	35.885166 2	40.7582931 5	32.5358848 6	24.8803825 4	- 2.94190271	5.251077	4.848007818	- 0.126231523
		2013	35.885166 2	38.3886261	31.1004791 3	27.7511959 1	- 6.15782613	5.638414	5.500247861	2.415787385
		2014	30.288461 7	36.0576934 8	25.9615383 1	26.4423084 3	- 0.85133099	4.314877	5.351386284	0.609628953
	Vidurkis:		24.379038 9	35.7566025 5	32.7623278 9	23.2533004 1	5.53437687 9	3.149808	4.097414916	- 0.025036737
26	Gvinėja	2004	19.512195 6	9.56937789 9	17.1568622 6	16.5853653	16.5215833 2	2.340117	2.670231303	2.993899532
		2005	15.121951 1	8.61244010 9	15.6862745 3	14.6341466 9	27.3908453 7	2.997273	3.574989252	3.758226717
		2006	13.170731 5	5.26315784 5	10.2941179 3	6.34146356 6	37.5838901 7	2.496729	4.263846691	2.276955889
		2007	7.2815532 7	4.78468895	10.1941747 7	7.28155326 8	12.9868779 9	1.757682	9.334393464	1.674206799
		2008	7.7669901 8	3.36538457 9	11.1650486	10.1941747 7	14.1092114 8	4.936933	8.456484248	9.418606114
		2009	13.875598	2.84360194 2	12.4401912 7	13.3971290 6	6.80633676 7	-0.28019	1.080712017	- 3.137454785
		2010	9.0476188 7	3.31753563 9	13.8755979 5	11.4832534 8	20.1995783	1.936217	2.140011213	2.318170844

		2011	11.848341	2.81690144 5	16.587677	11.3744077 7	19.7322079 2	3.908761	18.86662874	4.472839753
		2012	13.397129 1	4.26540279 4	16.2679424 3	8.61244010 9	12.8915108 1	3.944112	0.00229389	2.430198958
		2013	13.397129 1	4.73933649 1	15.7894735 3	10.5263156 9	6.28906283 1	2.299999	0.05215249	1.53285454
		2014	12.980769 2	5.28846168 5	12.5	11.0576925 3	7.50068081	0.399999	8.544598254	- 3.519144144
	Vidurkis:		12.490909 7	4.98784448 9	13.8143054 8	11.0443583 8	16.5465259 8	2.430694	5.362394688	2.20176002
27	Madagaskaras	2004	54.146343 2	46.8899536 1	43.6274528 5	37.5609741 2	14.3038110 2	5.257004	1.212455138	6.549211168
		2005	58.048782 3	43.0622024 5	47.0588226 3	41.9512176 5	18.3199427 7	4.6029	1.695250175	2.962828205
		2006	54.634147 6	42.5837326	50	35.1219520 6	11.4697002 5	5.022607	5.342424223	3.533963402
		2007	56.310680 4	44.4976081 8	48.5436897 3	40.2912635 8	9.60334366 7	6.240578	10.75034658	9.817861265
		2008	54.854370 1	38.4615402 2	43.6893196 1	30.0970878 6	9.09258685 8	7.128514	12.05245183	3.571388621
		2009	53.588516 2	27.4881515 5	33.9712905 9	23.9234447 5	8.36281708	-4.01386	15.12602441	- 7.799235493
		2010	49.523811 3	22.7488155 4	33.0143547 1	17.7033500 7	8.79442543 7	0.263111	9.275065794	0.247930813
		2011	46.445499 4	22.5352115 6	34.1232223 5	15.1658763 9	8.22992392 9	1.454392	7.464721188	4.023355428
		2012	34.449760 4	20.3791465 8	30.6220092 8	14.8325357 4	5.49004964 9	3.027536	8.170575686	9.297313562
		2013	28.229665 8	19.9052124	27.2727279 7	12.9186601 6	5.19433978 8	2.2635	5.33798414	22.19058455
		2014	22.115385 1	25	26.4423084 3	9.13461494 4	5.70575406 2	3.315779	3.310587666	8.509782654

	Vidurkis:		46.576996 5	32.1410522 5	38.0331998 3	25.3364524 8	9.50606313 7	3.142005	7.248898802	5.718634924
28	Kongo demokratinė respublika	2004	3.4146342 3	2.87081337	4.90196085	5.85365867 6	6.36545826 4	6.738374	3.972162861	5.749514173
		2005	4.3902440 1	3.82775116	3.43137264 3	2.92682933 8	29.8695466 2	6.135151	1.392454457	14.22596794
		2006	2.9268293 4	1.91387558	8.82352924 3	1.95121955 9	12.1066841 9	5.320981	1.662643878	2.59753
		2007	4.8543691 6	1.91387558	9.22330093 4	0.97087377 3	18.8689648 2	6.25947	10.96123677	4.48282
		2008	7.2815532 7	2.88461542 1	7.76699018 5	1.45631063	19.5848866 1	6.2259	8.709230193	4.4412
		2009	3.8277511 6	1.89573454 9	5.26315784 5	1.91387558	33.8548008 3	2.85506	- 0.190551558	1.57141
		2010	2.3809523 6	2.36966824 5	4.30622005 5	1.43540668 5	17.4066812 5	7.078889	0.604679016	8.10888
		2011	2.8436019 4	1.87793421 7	5.21327018 7	1.89573454 9	10.3698420 7	6.86463	- 0.381045994	6.94735
		2012	4.3062200 5	1.42180097 1	5.74162674	0.95693779	7.49340067 7	7.15786	- 1.531265919	8.00603
		2013	5.7416267 4	2.84360194 2	10.0478467 9	6.22009563 4	0.72982734 5	8.503503	- 1.334881023	9
		2014	6.7307691 6	3.84615373 6	7.69230747 2	4.32692289 4	1.30413972 4	9.046596	- 1.037409339	9.2
	Vidurkis:		4.4271410 4	2.51507497 9	6.58287117 7	2.71889682 8	14.3594756 7	6.562401	2.07520485	6.757336555
29	Senegalas	2004	56.097560 9	50.7177047 7	45.0980377 2	50.2439041 1	0.53022022 7	5.870772	0.959098776	6.008302407
		2005	56.097560 9	53.1100463 9	46.0784301 8	47.3170738 2	2.48310731 2	5.622607	1.928070898	2.464384292
		2006	39.024391 2	49.2822952 3	44.1176452 6	44.8780479 4	3.99199613	2.46157	3.094259844	0.51841443

		2007	35.436893 5	47.3684196 5	39.8058242 8	38.8349533 1	5.31794830 2	4.938485	3.110384016	6.576728182
		2008	35.922328 9	46.6346168 5	44.1747589 1	50	6.90107054 2	3.682524	3.3907886	- 1.063170963
		2009	36.363636	43.6018943 8	43.5406684 9	38.2775116	-1.4595523	2.423176	2.576642977	3.5305773
		2010	28.095237 7	41.2322273 3	42.5837326	35.8851661 7	1.62077953 5	4.179363	2.057677301	4.564120348
		2011	36.018959	38.9671363 8	45.0236969	39.3364944 5	4.54330375 7	1.761118	2.342125795	6.532531783
		2012	49.282295 2	45.9715652 5	49.7607650 8	38.7559814 5	0.83420850 8	4.363201	1.966265608	0.893049214
		2013	50.239234 9	46.4454994 2	52.1531105	40.6698570 3	- 0.58837383	3.622232	2.08189691	5.290840262
		2014	57.692306 5	53.8461532 6	46.1538467 4	38.9423065 2	0.07644750 2	4.72054	2.188401375	2.862208738
	Vidurkis:		43.660945 9	47.0161417 2	45.3173197	42.1037542 2	2.20465051 7	3.967781	2.335964736	3.470725999
30	Tunisas	2004	61.951217 7	58.3732070 9	51.4705886 8	70.2439041 1	3.35158037 3	6.235794	1.903827092	5.101439801
		2005	54.634147 6	55.9808616 6	51.9607849 1	65.8536605 8	4.17557773 9	3.486536	2.208393023	2.199703394
		2006	56.585365 3	57.8947372 4	55.3921585 1	71.7073135 4	3.83713614 7	5.244195	9.424247727	1.516046693
		2007	55.825241 1	57.8947372 4	55.3398056	68.4466018 7	2.10726391 6	6.70962	3.894680644	11.13840919
		2008	53.398059 8	57.6923065 2	54.8543701 2	66.0194168 1	6.34636169 2	4.237777	5.797755001	1.502350749
		2009	56.459331 5	60.6635055 5	53.1100463 9	65.5502395 6	3.03311221 1	3.043449	3.509946165	- 0.080506643
		2010	54.761905 7	59.7156410 2	53.1100463 9	63.1578941 3	3.81543569 1	3.51108	3.02942837	5.302898501
		2011	55.924171 4	51.1737098 7	46.4454994 2	55.9241714 5	4.43031054 5	-1.91762	0.943100646	-5.73998284

		2012	53.588516 2	50.7108993 5	44.9760780 3	53.5885162 4	4.85035680 5	4.093828	3.443886697	1.086651482
		2013	54.066986 1	48.8151664 7	39.7129173 3	52.6315803 5	5.10364197 2	2.893876	2.256194056	- 0.216514231
		2014	55.769229 9	53.3653831 5	40.8653831 5	48.5576934 8	5.41916185 6	2.695833	2.066680379	- 1.145814043
	Vidurkis:		55.724015 7	55.6618322 9	49.7488798 7	61.9709992 8	4.22453990 4	3.657669	3.498012709	1.878607459
31	Beninas	2004	38.536586 8	33.9712905 9	33.8235282 9	45.8536567 7	0.77019549	4.429629	1.412040501	1.50616157
		2005	17.560976	33.9712905 9	27.9411773 7	31.7073173 5	4.29380521 7	1.711578	- 0.182887348	4.856115108
		2006	32.682926 2	35.8851661 7	39.7058830 3	33.658535	2.09166862 9	3.947014	- 0.240209747	1.486563751
		2007	39.320388 8	35.8851661 7	37.3786392 2	34.9514579 8	0.39049425 4	5.986516	2.328591486	- 2.323943662
		2008	36.407768 2	35.5769233 7	34.9514579 8	40.2912635 8	6.43452182 6	4.893394	0.67317874	- 8.017303533
		2009	27.272728	30.3317527 8	40.1913871 8	37.3205757 1	2.54030110 8	2.319227	- 0.263935312	0.235146575
		2010	26.190475 5	29.8578205 1	41.6267929 1	33.0143547 1	0.87840122 2	2.11685	0.766902232	3.284329058
		2011	28.909952 2	29.1079807 3	40.2843589 8	37.4407577 5	3.73387752 5	2.96275	2.061551522	- 1.771653543
		2012	19.138755 8	32.2274894 7	37.3205757 1	36.3636360 2	7.40210021 6	4.643023	3.46878354	2.451055958
		2013	22.009569 2	32.2274894 7	35.4067001 3	34.4497604 4	1.62640189 7	6.878996	3.953998945	3.686427927
		2014	24.038461 7	33.6538467 4	33.1730766 3	34.1346168 5	- 1.27908161	6.541487	3.940935882	7.24132927
	Vidurkis:		28.369871 7	32.9723833 3	36.5275979 5	36.2896302	2.62569870 7	4.220951	1.628995495	1.148566225

32	Burkina Faso	2004	52.682926 2	34.9282302 9	41.6666679 4	34.6341476 4	0.09062731	4.478474	0.079142985	2.60211919
		2005	54.146343 2	36.8421058 7	39.7058830 3	33.1707305 9	3.73939649 5	8.661862	0.590441074	1.861097501
		2006	44.878047 9	43.0622024 5	43.6274528 5	26.8292675	- 0.17846399	6.253159	1.433353376	2.352736976
		2007	45.145629 9	43.0622024 5	46.1165046 7	25.2427177 4	0.5049409	5.655005	0.320222005	11.19554972
		2008	45.145629 9	44.7115402 2	49.5145645 1	39.8058242 8	7.63918843 3	7.294498	0.394960739	- 4.891816521
		2009	42.583732 6	49.7630348 2	51.1961708 1	34.9282302 9	2.40547043 5	2.962014	0.674222739	12.81520745
		2010	43.809524 5	49.7630348 2	48.3253593 4	35.4067001 3	3.77962659 3	8.446325	0.432438272	13.35559894
		2011	43.127960 2	44.6009407	47.3933639 5	36.9668235 8	6.81120271	6.521769	1.339579334	23.87792968
		2012	37.799041 7	41.7061615	47.8468895	31.1004791 3	5.82399947 8	6.452675	2.949123096	- 8.084864528
		2013	34.449760 4	37.9146919 3	46.8899536 1	29.6650714 9	1.29089844 5	3.649305	4.048341784	8.567824406
		2014	37.019229 9	35.0961532 6	42.7884597 8	30.7692298 9	- 0.37221215	3.996045	2.725977937	6.197639908
	Vidurkis:		43.707984 2	41.9500271 2	45.91557	32.5926565 7	2.86678860 6	5.851921	1.362527576	6.349911157
33	Burundis	2004	15.609756 5	4.30622005 5	10.7843141 6	6.34146356 6	13.1461593 4	4.833658	0.004863008	-6.23015182
		2005	18.536584 9	11.4832534 8	7.84313726 4	9.26829242 7	18.8569334 7	0.9	0.052333666	1.550918922
		2006	11.707317 4	17.7033500 7	9.8039217	13.6585369 1	2.84512797 4	5.384657	0.002481484	5.370346849
		2007	9.2233009 3	12.4401912 7	9.70873832 7	9.22330093 4	6.90187529	4.785832	0.036889102	8.157540784

		2008	14.563106 5	15.3846149 4	9.22330093 4	13.1067962 6	23.9909432 7	5.048119	0.237846034	- 1.416098559
		2009	13.397129 1	11.8483409 9	11.0047845 8	14.3540668 5	8.24735288 8	3.468425	0.020025764	4.931920976
		2010	12.380952 8	10.9004735 9	12.9186601 6	13.3971290 6	12.3032959 8	3.785903	0.038511801	4.899387395
		2011	10.900473 6	13.6150236 1	17.0616111 8	14.2180099 5	14.2943384	4.191626	0.142423372	5.889823974
		2012	1.4354066 8	15.1658763 9	20.0956935 9	7.65550231 9	15.4165011 6	4.019366	0.02446705	4.109855767
		2013	2.3923444 7	15.1658763 9	21.5311012 3	14.8325357 4	13.1633800 4	4.594054	0.253630228	11.22846234
		2014	9.6153850 6	16.8269233 7	24.5192298 9	14.9038457 9	8.30340229 7	4.660918	..	7.951551451
	Vidurkis:		10.887432 5	13.1672858 3	14.0449539 1	11.9054072 6	12.4972100 1	4.152051	0.073951955	4.222141643
34	Žaliasis iškišulys	2004	63.414634 7	59.8086128 2	42.1568641 7	56.5853653	- 6.33254697	10.19707	7.312583922	7.270061224
		2005	65.853660 6	59.8086128 2	45.0980377 2	47.8048782 3	-1.7948832	6.912458	8.276825276	11.17254761
		2006	73.658538 8	66.5071792 6	46.5686264	57.5609741 2	4.63977092	7.98375	11.87550042	7.840790176
		2007	74.757278 4	66.0287094 1	48.0582542 4	64.5631103 5	8.75141901 6	15.17069	12.67348511	13.84105309
		2008	75.242721 6	66.3461532 6	52.9126205 4	57.2815551 8	3.54593264 8	6.650521	11.79235876	18.41966501
		2009	74.641151 4	63.9810409 5	53.5885162 4	57.4162674	2.17459805 2	-1.2704	7.424896451	- 5.362248538
		2010	74.761901 9	63.9810409 5	52.1531105	55.0239219 7	0.50496459 2	1.466913	6.982650284	- 3.472059953
		2011	77.251182 6	63.8497657 8	54.0284347 5	60.6635055 5	2.67651216 5	3.968784	5.481749469	1.274950897
		2012	74.162681 6	65.4028472 9	53.5885162 4	58.8516731 3	0.55299600 9	1.081918	7.825629514	- 3.467548676

		2013	74.641151 4	64.4549789 4	48.3253593 4	56.9377975 5	0.47204339	1.045244	5.080625242	- 2.109373265
		2014	79.807693 5	72.5961532 6	52.8846168 5	55.2884597 8	- 0.88710593	2.799847	7.077917269	1.878885046
	Vidurkis:		73.472054 2	64.7968268	49.942087	57.0888644 1	1.30033642 7	5.091527	8.345838339	4.298792965
35	Centrinė Afrikos respublika	2004	5.3658537 9	3.82775116	11.2745094 3	4.39024400 7	- 4.43988285	5.994992	1.188901252	5.035089152
		2005	9.2682924 3	4.78468895	8.82352924 3	2.43902444 8	5.19656527 2	0.908086	0.747981344	5.486442361
		2006	14.634146 7	3.34928226 5	11.7647056 6	5.36585378 6	3.46157913 3	3.639311	2.373743743	3.702475846
		2007	14.563106 5	2.87081337	10.6796112 1	4.36893224 7	1.87172280 5	4.607562	3.341920021	5.070596347
		2008	15.533980 4	4.32692289 4	9.70873832 7	5.33980560 3	7.04169263 6	2.054127	5.898648443	1.623101486
		2009	19.138755 8	5.68720388 4	7.65550231 9	5.26315784 5	3.48238599 2	1.709221	2.133491428	0.932580226
		2010	21.428571 7	7.10900497 4	11.9617223 7	5.26315784 5	2.00918685 2	3.046657	3.097660631	1.736963678
		2011	20.379146 6	7.98122072 2	10.4265403 7	8.05687236 8	1.96187889 2	3.30074	1.681019464	5.105930941
		2012	19.617225 6	3.79146909 7	12.9186601 6	5.74162674	2.69373446 6	4.112756	3.227863089	4.085749109
		2013	15.311004 6	0.47393363 7	11.4832534 8	1.43540668 5	7.24199010 3	-36.0471	0.12048802	- 44.25448459
		2014	10.576923 4	1.44230771 1	5.76923084 3	1.44230771 1	10.9806733 8	1.010329	0.201738715	1.000000003
	Vidurkis:		15.074273 4	4.14950896 9	10.2241821 3	4.46421720 8	3.77286606 1	-0.51485	2.183041468	- 0.952323222
36	Komorai	2004	20	14.8325357	5.88235282	3.41463422	3.38851564	1.919602	0.18236233	1.226874391

				4	9	8	6			
		2005	21.463415 1	15.7894735 3	4.41176462 2	1.46341466 9	0.31592074	2.837408	0.146867261	2.500961908
		2006	29.268293 4	16.7464122 8	4.90196085	1.46341466 9	3.11088451 2	2.6469	0.191505936	2.939945571
		2007	30.582523 3	15.3110046 4	5.33980560 3	1.45631063	3.54477516 2	0.800153	1.661092781	- 4.351065648
		2008	23.786407 5	13.9423074 7	4.36893224 7	0.97087377 3	4.13588435 5	0.400267	0.895077097	4.374761723
		2009	23.444976 8	12.7962083 8	4.78468895	0.95693779	2.89015912 1	1.95	2.677628411	2.072870058
		2010	24.761905 7	13.7440757 8	5.74162674	0.95693779	3.06586243 8	2.2	1.613706387	12.71247093
		2011	25.592416 8	16.4319248 2	7.10900497 4	1.42180097 1	1.67149191	2.6	4.079005571	3.095864751
		2012	25.837320 3	16.587677	7.65550231 9	3.34928226 5	2.15655383 8	3	1.884873271	3.106952103
		2013	25.837320 3	16.587677	10.5263156 9	3.34928226 5	1.72717777 2	3.5	1.578948221	3.118041616
		2014	36.538459 8	16.3461532 6	11.0576925 3	1.92307686 8	2.11872476 6	2.061639	2.249088006	- 0.642757588
	Vidurkis:		26.101185 4	15.3741318 1	6.52542248 6	1.88417872	2.55690456 9	2.174179	1.560014116	2.741356346
37	Džibutis	2004	37.073169 7	24.4019146	25.4901962 3	31.2195129 4	3.13155345 6	3.826476	5.786694826	7.336301417
		2005	30.243902 2	20.0956935 9	24.0196075 4	23.4146347	3.12132790 9	3.169601	3.133262929	5.360069581
		2006	32.195121 8	23.9234447 5	23.0392150 9	19.5121955 9	3.53156586 6	4.799865	14.08394014	3.680465167
		2007	39.805824 3	28.2296657 6	25.7281551 4	18.4466018 7	4.92920060 6	5.100061	23.03889364	..
		2008	51.456310 3	35.0961532 6	27.6699028	17.4757289 9	11.3708245 3	5.799963	22.78584382	..

		2009	49.760765 1	31.7535553	29.6650714 9	20.0956935 9	- 0.02629157	5.032627	9.232551529	..
		2010	47.619049 1	28.9099521 6	27.7511959 1	15.7894735 3	3.95318188 7	3.486917	3.234153297	..
		2011	47.393364	24.8826293 9	33.175354	16.587677	5.09840950 7	4.467515	6.375384839	..
		2012	44.976078	26.5402851 1	35.4067001 3	14.3540668 5	4.19385128 6	4.84238	8.126150917	..
		2013	41.626792 9	26.5402851 1	32.0574150 1	15.3110046 4	2.39938228 6	4.999907	19.65104501	..
		2014	37.980770 1	20.1923084 3	31.25	16.3461532 6	2.99988251 7	6.000194	9.628427956	..
	Vidurkis:		41.830104 3	26.4150806 8	28.6593466 7	18.9593402 7	4.06389893 5	4.684137	11.37057717	5.458945389
38	Eritreja	2004	52.195121 8	29.6650714 9	2.94117641 4	11.7073173 5	24.7992870 3	1.451734	2.173353578	4.568954368
		2005	50.243904 1	23.4449768 1	2.45098042 5	15.6097564 7	7.62368951 7	2.57445	0.130327898	- 9.001880433
		2006	48.780487 1	12.9186601 6	1.96078431 6	7.31707334 5	11.3940031 9	-0.96922	1.269492544	- 7.884609295
		2007	37.378639 2	10.0478467 9	1.94174754 6	6.79611635 2	7.28820895 4	1.426822	0.546786307	1.73551777
		2008	46.601940 2	9.13461494 4	1.45631063	7.76699018 5	16.0762195 4	-9.78303	2.825700368	1.443836902
		2009	40.191387 2	9.00473976 1	0.95693779	6.69856452 9	29.5045066	3.876502	4.901180486	-0.24226278
		2010	38.095237 7	7.58293819 4	1.43540668 5	6.22009563 4	11.5737582 3	2.19419	4.298455439	..
		2011	34.123222 4	7.51173687	0.94786727 4	5.21327018 7	13.3408502 1	8.6798	1.495547962	..
		2012	28.708133 7	5.68720388 4	0.95693779	4.30622005 5
		2013	23.444976 8	5.21327018 7	0.95693779	1.91387558

		2014	20.192308 4	3.36538457 9	0.96153843 4	3.36538457 9
	Vidurkis:		38.177759 9	11.2342221 5	1.54242046 3	6.99224220 6	15.2000654 1	1.181406	2.205105573	- 1.563407245
39	Etiopija	2004	25.853658 7	22.4880390 2	16.1764698	22.9268283 8	3.91136244 1	13.5726	5.380415799	11.64520548
		2005	24.390243 5	22.9665069 6	13.7254905 7	19.5121955 9	9.87551192 2	11.81877	2.137800937	9.431168891
		2006	31.219512 9	32.5358848 6	17.1568622 6	33.1707305 9	11.5523498	10.83473	3.568235274	10.16407445
		2007	32.524272 9	33.9712905 9	17.9611644 7	41.7475738 5	17.2205794 9	11.45617	1.126470925	9.523254993
		2008	30.097087 9	30.7692298 9	19.9029121 4	42.2330093 4	30.3116730 9	10.78852	0.400997134	10.13032777
		2009	26.315790 2	23.6966819 8	20.5741634 4	39.2344512 9	24.1464152 9	8.802553	0.682729367	9.673308135
		2010	27.619047 2	26.5402851 1	22.0095691 7	42.1052627 6	1.44457232 1	12.55054	0.963030625	10.81715583
		2011	27.014217 4	29.5774650 6	18.0094795 2	39.8104248	20.0618750 7	11.1783	1.960736724	15.01086429
		2012	31.578947 1	31.2796211 2	14.3540668 5	40.1913871 8	33.5414050 2	8.647812	0.643172898	19.63782484
		2013	38.277511 6	32.7014236 5	12.4401912 7	33.0143547 1	4.90197930 7	10.58227	2.000075086	24.10271591
		2014	40.865383 1	38.9423065 2	16.3461532 6	35.5769233 7	10.9599560 1	10.27919	2.157798812	17.04233384
	Vidurkis:		30.523243	29.5880667 9	17.1505929 8	35.4111947 1	15.2661527	10.95559	1.911042144	13.37983949
40	Gambija	2004	31.707317 4	43.5406684 9	38.2352943 4	36.0975608 8	16.8462074 3	7.05	9.593584496	3.6288917
		2005	28.780487	44.0191383	31.8627452	30.2439022	3.59368124	-0.94168	8.595394514	2.251974234

			1	4	9	1	2			
		2006	25.365854 3	45.9330139 2	40.6862754 8	27.3170738 2	1.93176874 7	1.1241	12.54953917	3.537193093
		2007	22.815534 6	47.8468895	39.3203887 9	31.0679607 4	4.29397746 8	3.631026	9.776271371	- 0.877082897
		2008	24.271844 9	43.75	40.2912635 8	26.2135925 3	2.01136017 9	5.734642	8.140143179	2.83858998
		2009	32.057415	41.7061615	41.1483268 7	31.5789470 7	5.18045370 2	6.449696	4.379924805	1.281834922
		2010	33.333332 1	36.0189590 5	38.7559814 5	30.1435413 4	4.36854826 5	6.524633	3.923253749	4.747414601
		2011	36.966823 6	36.6197166 4	42.6540298 5	31.7535553	4.37296088 7	-4.32867	4.000935097	5.486089371
		2012	29.186603 5	36.9668235 8	44.4976081 8	36.8421058 7	3.79430712 9	5.86223	3.673671072	6.361346146
		2013	26.794258 1	34.5971565 2	37.3205757 1	29.1866035 5	5.95215810 6	4.780908	4.164210148	4.453508161
		2014	28.846153 3	29.8076915 7	33.6538467 4	28.3653850 6
	Vidurkis:		29.102329 4	44.0806219 1	38.9478487 5	30.8009298 5	5.23454231 5	3.588689	6.87969276	3.370975931
41	Lesotas	2004	50.243904 1	48.3253593 4	27.9411773 7	43.4146347	6.30787098 1	2.291778	4.505155338	1.683504556
		2005	55.609756 5	47.3684196 5	25.4901962 3	49.7560958 9	6.27259130 8	2.7045	2.005354315	0.12058529
		2006	57.073169 7	47.8468895	25	42.4390258 8	6.59818167 1	4.307445	1.70222459	7.339955936
		2007	54.854370 1	45.4545440 7	24.2718448 6	41.2621345 5	11.0663028 1	4.733465	4.73310915	6.647245765
		2008	59.708736 4	48.5576934 8	28.6407775 9	41.7475738 5	13.2027786 9	5.733474	0.675255185	5.443260825
		2009	63.636364	47.8672981 3	28.7081337	46.4114837 6	4.15360010 9	3.357932	5.33780842	0.641870553

		2010	63.33332 1	46.4454994 2	29.6650714 9	44.0191383 4	2.35598485 6	7.891145	1.391643457	12.96931964
		2011	63.507110 6	47.8873252 9	30.3317527 8	45.4976310 7	9.95371969 1	4.048545	2.424329157	-2.46887646
		2012	61.722488 4	46.4454994 2	31.5789470 7	41.6267929 1	1.74699749 5	4.993621	2.376154076	7.791746688
		2013	63.636364	46.9194297 8	38.7559814 5	40.1913871 8	4.74339681 3	4.461031	2.273521388	- 1.546993579
		2014	61.057693 5	47.5961532 6	35.5769233 7	33.1730766 3	6.65749495 6	3.639083	2.132754574	0.622591165
	Vidurkis:		59.489389 9	47.3376464 8	29.6328005 4	42.6853613 4	6.64171994 4	4.378365	2.68702815	3.56765549
42	Liberija	2004	8.2926826 5	2.39234447 5	2.45098042 5	2.92682933 8	11.1965541 8	2.620605	15.87354785	95.78291422
		2005	14.146341 3	7.65550231 9	4.90196085	6.34146356 6	10.0498440 4	5.281976	15.05492935	7.531013725
		2006	38.536586 8	22.0095691 7	7.84313726 4	8.78048801 4	1.64774365	8.043162	17.85621045	15.64914775
		2007	47.087379 5	16.2679424 3	11.1650486	8.25242710 1	11.6992397 1	9.534893	17.81228913	14.77439291
		2008	28.155340 2	9.61538505 6	6.79611635 2	6.31067943 6	7.34935156	7.146939	33.35559628	18.69749321
		2009	32.535884 9	15.1658763 9	9.56937789 9	7.65550231 9	29.0532681 4	5.300099	11.06381961	-8.07074879
		2010	35.238094 3	15.6398105 6	15.3110046 4	7.65550231 9	5.47370748 4	6.099945	34.99213602	-2.15497419
		2011	30.331752 8	16.9014091 5	12.7962083 8	8.53080558 8	10.4884497 4	8.199998	84.94554032	21.53877434
		2012	33.014354 7	18.0094795 2	14.8325357 4	12.4401912 7	3.98777073 1	7.994451	37.25727456	46.92801029
		2013	27.272728	19.4312801 4	21.0526313 8	7.65550231 9	3.17744381 9	8.703875	35.97574107	61.7370899
		2014	24.519229 9	20.6730766 3	22.5961532 6	7.69230747 2	2.90187899 4	0.5	18.03117568	20.45958412

	Vidurkis:		29.011852 3	14.8874250 8	11.7559231 6	7.65833624 9	8.82047745 9	6.311449	29.29256912	26.62479068
43	Malis	2004	37.560974 1	47.8468895	35.2941169 7	30.7317066 2	4.91365932 3	2.250996	2.027235407	2.71807036
		2005	42.926830 3	49.2822952 3	32.3529396 1	28.2926826 5	3.59338675 2	6.132867	2.920322309	8.196740499
		2006	40	47.3684196 5	36.2745094 3	27.8048782 3	5.11015933 6	5.251356	2.420449233	8.28095867
		2007	46.601940 2	50.7177047 7	41.2621345 5	25.7281551 4	2.56034684 2	4.297161	2.883895072	- 4.581514043
		2008	40.291263 6	45.6730766 3	38.8349533 1	23.3009700 8	8.83776507 2	4.979171	3.049246196	-4.60221801
		2009	29.665071 5	45.0236969	38.2775116	22.9665069 6	3.56009356 6	4.462802	7.213013718	3.521100949
		2010	30	40.2843589 8	34.9282302 9	22.0095691 7	2.43847076	5.814892	4.010885134	- 2.094577819
		2011	33.649288 2	37.5586853	37.9146919 3	23.2227497 1	6.59816881 1	2.723586	5.223242658	8.105031066
		2012	24.401914 6	30.3317527 8	36.3636360 2	16.2679424 3	5.04457950 3	0.030125	3.84753018	- 2.868155557
		2013	24.880382 5	27.0142173 8	33.0143547 1	20.0956935 9	0.68527534 3	1.707445	2.813290535	5.525854362
		2014	27.403846 7	29.3269233 7	30.7692298 9	14.4230766 3	2.69603280 1	7.194635	1.652600686	9.144456525
	Vidurkis:		34.307410 2	40.9480018 6	35.9351189 4	23.1676301 1	4.18526710 1	4.076822	3.460155557	2.849613364
44	Mauritanija	2004	45.365852 4	30.6220092 8	51.9607849 1	38.5365867 6	11.7529100 9	5.747424	21.35870208	12.97524491
		2005	46.829269 4	32.0574150 1	43.1372566 2	43.9024391 2	9.55535399 7	8.969422	37.26805007	16.55533506
		2006	28.292682	28.7081337	39.2156868	25.8536586	18.4570842	18.8691	5.08438156	54.93338545

			6			8	7			
		2007	36.893203 7	32.0574150 1	36.4077682 5	17.4757289 9	3.36551397 3	2.817837	4.152007478	- 12.11389546
		2008	26.699029 9	11.5384616 9	29.1262130 7	16.5048542	9.43962206 9	1.079967	8.503264837	1.347258457
		2009	33.971290 6	23.2227497 1	26.7942581 2	20.5741634 4	1.12131257 9	-1.04208	- 0.083883346	- 3.871241292
		2010	29.047618 9	21.8009471 9	22.9665069 6	16.2679424 3	18.8775659 2	4.773697	3.009097842	1.581634025
		2011	34.597156 5	20.6572761 5	23.6966819 8	17.5355453 5	15.2844323 7	4.385441	11.49206243	5.93949725
		2012	26.315790 2	19.9052124	27.7511959 1	18.6602878 6	- 5.83092567	5.969024	28.60787552	3.384437439
		2013	22.966507	18.0094795 2	26.7942581 2	16.7464122 8	0.13389933 1	5.675565	22.26293629	2.968094603
		2014	18.269229 9	22.1153850 6	26.9230766 3	15.8653850 6	- 5.24306776	6.418889	9.915718748	4.429454772
	Vidurkis:		31.749784 6	23.6994986 1	32.2521534	22.5384549 2	6.99215465 2	5.787662	13.77911032	8.011745928
45	Nigeris	2004	19.024391 2	28.7081337	28.9215679 2	24.8780479 4	1.49220857 8	0.1	0.862351175	..
		2005	28.292682 6	26.7942581 2	39.2156868	24.8780479 4	6.56969127 4	4.5	1.460553303	..
		2006	20.487804 4	31.1004791 3	33.3333320 6	23.4146347	0.34543443	5.8	1.104393746	..
		2007	22.330097 2	31.1004791 3	31.5533981 3	22.8155345 9	4.56926294 9	3.14657	2.305626356	- 1.693241787
		2008	24.757282 3	25.4807701 1	37.8640785 2	27.1844654 1	7.35421592 2	9.587673	5.217769167	3.5557019
		2009	30.622009 3	36.9668235 8	34.4497604 4	29.6650714 9	6.07873485 7	-0.71267	11.69657465	11.60179762
		2010	29.523809 4	35.0710907	34.4497604 4	29.1866035 5	2.55467739 3	8.36924	13.91706144	8.323331726

		2011	32.701423 6	43.1924896 2	33.6492881 8	30.8056869 5	4.36609339	2.3114	16.62913645	5.222739123
		2012	30.143541 3	29.8578205 1	29.1866035 5	27.7511959 1	4.80960501 2	11.81366	12.25863127	49.62422493
		2013	34.928230 3	28.4360199	30.1435413 4	26.3157901 8	2.40485621 6	4.582355	9.360013116	11.86064995
		2014	30.769229 9	27.4038467 4	28.3653850 6	23.5576915 7	- 0.46608027	6.900015	9.413807638	- 0.243458022
	Vidurkis:		27.598227 4	31.2829282 9	32.8302184	26.4047972 9	3.64351815 9	5.127113	7.656901665	11.03146818
46	San Tomė ir Principė	2004	30.731706 6	39.7129173 3	19.1176471 7	30.2439022 1	11.5733424 6	3.832227	3.322867647	5.870803843
		2005	20	33.0143547 1	20.0980396 3	27.3170738 2	19.2447581 4	7.09377	12.41261816	3.829716373
		2006	35.609756 5	35.4067001 3	25.9803924 6	21.9512195 6	15.1190937 5	9.115647	28.27694408	6.419475167
		2007	38.834953 3	41.6267929 1	22.3300972	26.6990299 2	14.2337567 2	3.253605	24.70627641	2.825057229
		2008	40.776699 1	37.5	24.7572822 6	29.1262130 7	30.4600497 6	8.186172	41.74333185	5.839984073
		2009	41.626792 9	27.9620857 2	24.4019146	28.7081337	7.69641746 8	4.015821	8.049510631	0.691671529
		2010	40.476188 7	28.4360199	21.5311012 3	22.9665069 6	10.7206155 3	4.480039	25.92530363	2.318001136
		2011	45.023696 9	28.1690139 8	24.6445503 2	27.4881515 5	11.7429223 9	4.828586	13.3975575	5.365736832
		2012	43.540668 5	24.1706161 5	23.4449768 1	27.2727279 7	14.4930023 6	4.589145	8.460895939	7.942948786
		2013	44.019138 3	23.6966819 8	22.9665069 6	25.3588523 9	6.86975393 7	4.186074	1.891924883	3.937956958
		2014	52.884616 9	19.7115383 1	25.4807701 1	18.2692298 9	5.76019182 2	4.478554	8.031186941	2.095157415

	Vidurkis:		39.411292 5	30.8551564 7	23.1593889 8	25.9455491 8	13.4467185 8	5.278149	16.01985615	4.285137213
47	Seišeliai	2004	61.463413 2	58.8516731 3	17.6470584 9	58.5365867 6	24.6741201 6	-2.85045	4.529244554	3.336316004
		2005	59.024391 2	53.5885162 4	43.6274528 5	58.5365867 6	0.45864515 7	9.005761	8.783533155	16.41000512
		2006	60.487804 4	54.5454559 3	24.5098037 7	55.6097564 7	1.44234462 2	9.406128	13.82852938	7.203589385
		2007	60.679611 2	56.9377975 5	20.3883495 3	57.2815551 8	11.8109880 4	10.41768	17.02037577	6.613546219
		2008	63.592231 8	59.1346168 5	25.2427177 4	57.7669906 6	34.9498146 3	-2.14052	18.59205892	- 3.117495378
		2009	66.985649 1	55.9241714 5	28.2296657 6	57.8947372 4	27.4988997 3	-1.10718	19.85440491	- 7.691715006
		2010	66.666664 1	55.9241714 5	32.0574150 1	61.7224884	- 4.20410845	5.945431	16.47425454	3.405359247
		2011	65.876777 6	54.9295768 7	35.5450248 7	62.5592422 5	4.48464972 5	7.894706	13.4394931	15.24844371
		2012	66.985649 1	53.5545005 8	42.1052627 6	64.1148300 2	11.0821098 5	6.039788	54.06342778	18.80568461
		2013	67.942581 2	54.5023689 3	42.5837326	63.1578941 3	2.66512548 1	6.622541	4.060061724	- 19.65236668
		2014	66.826919 6	62.5	43.2692298 9	68.2692337	3.14984237 9	3.315792	7.613274439	- 1.255895445
	Vidurkis:		64.230153 9	56.3993499 1	32.2914284 8	60.4954456	10.7284028 5	4.777243	16.20533257	3.573224708
48	Siera Leonė	2004	18.536584 9	11.9617223 7	15.1960783	9.75609779 4	12.8250038 4	6.417537	4.272844007	11.37355792
		2005	12.682927 1	11.9617223 7	14.7058820 7	6.82926845 6	16.6154532 7	4.332484	5.573696545	0.9278088
		2006	12.195121	14.3540668	12.7450981	10.2439022	12.4860645	5.525833	3.122845624	5.866016929

			8	5	1	1	4			
		2007	19.417476 7	15.7894735 3	16.0194168 1	11.6504850 4	6.79615775 2	8.058322	4.422993265	2.201242338
		2008	16.019416 8	19.7115383 1	16.5048542	10.6796112 1	9.99226219 7	5.399677	2.119175784	- 10.36390771
		2009	18.181818	19.4312801 4	23.9234447 5	8.61244010 9	7.78306292 6	3.186806	4.500191915	- 6.432871727
		2010	24.285715 1	18.0094795 2	25.8373203 3	10.0478467 9	17.1769187 8	5.346645	9.247545616	12.30740839
		2011	20.853080 7	21.1267604 8	26.5402851 1	9.95260620 1	17.6691490 2	4.535284	32.76878431	10.22792011
		2012	18.181818	21.8009471 9	26.3157901 8	10.5263156 9	11.7013332 8	15.30962	19.83918437	127.4437309
		2013	18.660287 9	20.8530807 5	25.3588523 9	11.4832534 8	6.69276374 6	20.91179	7.79071241	97.88680462
		2014	15.865385 1	17.7884616 9	24.0384616 9	10.5769233 7	- 0.19057976	4.610101	14.27074837	13.81639755
	Vidurkis:		17.716330 2	17.5262302 9	20.6532258 1	10.0326136 7	10.8679626 9	7.6031	9.81170202	24.11400983
49	Pietų Sudanas	2004
		2005
		2006
		2007
		2008
		2009	- 17.2939729	5.041642
		2010	23.809524 5	21.6279694	5.493416
		2011	0.9478672 7	5.63380289 1	2.84360194 2	0.47393363 7	54.1430715 8	-4.64032
		2012	3.8277511 6	4.73933649 1	6.22009563 4	2.87081337	6.46858279 3	-46.0821

		2013	2.8708133 7	4.26540279 4	4.78468895	0.95693779	13.0212901	13.12973	- 0.588340197	..
		2014	0.9615384 3	0.96153843 4	4.32692289 4	0.48076921 7	- 3.08515639	3.373648	- 5.270257271	..
	Vidurkis:		6.4834989 5	3.90002015 2	4.54382735 5	1.19561350 3	12.4802974 2	-3.94733	- 2.929298734	
50	Sudanas	2004	7.8048782 3	5.26315784 5	11.7647056 6	7.80487823 5	15.6738093 5	3.883307	7.042162873	6.046090691
		2005	2.4390244 5	2.87081337	8.33333301 5	4.87804889 7	8.62486375 9	7.489738	5.887717869	2.803401152
		2006	9.7560977 9	7.17703342 4	10.7843141 6	11.2195119 9	9.37678671 3	10.06431	5.141568882	- 7.008337624
		2007	3.8834950 9	6.69856452 9	8.25242710 1	14.5631065 4	6.66943396 8	11.52191	3.277591068	25.1005575
		2008	2.9126212 6	5.76923084 3	4.85436916 4	8.25242710 1	14.2495838 9	7.801963	3.031769659	- 2.104186355
		2009	7.1770334 2	9.95260620 1	8.13397121 4	7.17703342 4	3.95947682	3.241848	3.247961635	7.301232723
		2010	5.7142858 5	6.63507127 8	7.17703342 4	6.69856452 9	19.5807527 7	3.469335	3.144296497	7.806184135
		2011	6.1611375 8	10.3286380 8	8.05687236 8	5.68720388 4	21.0015802 8	-1.96773	3.436488101	- 8.326086777
		2012	0.9569377 9	9.47867298 1	5.26315784 5	6.22009563 4	27.5854152 2	-2.2147	3.687193619	- 10.32373669
		2013	1.4354066 8	9.47867298 1	6.22009563 4	4.30622005 5	36.6730574 9	3.3	2.538929895	-1.02032548
		2014	3.8461537 4	9.61538505 6	6.73076915 7	3.84615373 6	29.8841338 8	3.1	1.695159225	6.686309427
	Vidurkis:		4.7351883 5	7.56980423 5	7.77918624 9	7.33211309 3	17.5708085 6	4.517271	3.830076302	2.451009337
51	Togas	2004	16.097560	13.8755979	21.0784320	2.43902444	3.01646942	2.119065	3.064318427	-

			9	5	8	8	9			3.746897886
		2005	21.951219 6	14.8325357 4	21.0784320 8	3.90243911 7	7.75250348 5	1.180407	4.537041018	5.0681814
		2006	11.219512	17.2248802 2	18.6274509 4	2.92682933 8	- 0.78052825	4.052413	4.145413584	7.90019345
		2007	15.533980 4	20.5741634 4	18.9320392 6	3.39805817 6	2.64830768 9	2.290454	2.469795687	- 5.686523467
		2008	17.475729	22.5961532 6	18.9320392 6	4.36893224 7	14.5808921 7	2.22548	1.602293479	5.64294052
		2009	15.311004 6	20.3791465 8	21.5311012 3	6.22009563 4	1.85527461 6	3.510297	1.458073544	79.54408346
		2010	18.095237 7	19.9052124	21.0526313 8	5.74162674	1.17724555	3.995679	3.937735235	5.169470402
		2011	17.061611 2	21.5962448 1	17.5355453 5	6.16113758 1	7.52958806 8	4.883764	19.37573997	3.529627787
		2012	16.267942 4	17.5355453 5	21.5311012 3	7.17703342 4	6.49824950 6	5.912491	3.103305753	-35.7735915
		2013	14.354066 8	15.6398105 6	20.0956935 9	9.09090900 4	1.99927476	5.117622	4.511954795	5.159563755
		2014	16.826923 4	18.75	23.0769233 7	9.61538505 6	- 1.40391074	5.708886	6.464294988	3.923681901
	Vidurkis:		16.381344 4	18.4462991 2	20.3155808 9	5.54922461 5	4.07939693 4	3.72696	4.969996952	6.430066348
52	Angola	2004	7.3170733 5	5.74162674	9.8039217	6.82926845 6	42.7054634 8	..	6.153315696	..
		2005	6.3414635 7	6.22009563 4	10.2941179 3	11.2195119 9	25.9546245 5	..	- 3.526655479	..
		2006	7.8048782 3	8.13397121 4	13.7254905 7	5.85365867 6	13.0411796 9	..	- 0.072001021	..
		2007	4.3689322 5	6.22009563 4	16.5048542	8.73786449 4	12.6164324 7	..	- 1.368761628	..
		2008	4.8543691 6	6.73076915 7	16.0194168 1	13.5922327	19.6816089 7	..	1.896315051	..

		2009	2.3923444 7	9.47867298 1	16.2679424 3	15.7894735 3	- 7.41883844	..	3.014436416	..
		2010	3.8095238 2	9.00473976 1	16.2679424 3	11.9617223 7	22.3939235 2	..	- 3.870974556	..
		2011	4.2654027 9	8.92018795	13.7440757 8	10.9004735 9	24.1671720 1	..	- 2.726804766	..
		2012	4.7846889 5	7.10900497 4	18.6602878 6	15.3110046 4	-5.49673547	..
		2013	5.2631578 4	8.53080558 8	15.3110046 4	10.0478467 9	- 5.146127222	..
		2014	3.3653845 8	11.0576925 3	16.8269233 7	12.9807691 6
	Vidurkis:		4.9606562 7	7.92251474 2	14.8569070 6	11.2021660 4	19.1426957 8		- 1.013090271	
53	Gvinėja-Bisau	2004	10.243902 2	11.4832534 8	13.7254905 7	4.87804889 7	- 1.38677412	2.761402	0.325044462	- 14.02228516
		2005	12.195121 8	9.09090900 4	13.2352943 4	5.36585378 6	5.80054673	4.265425	1.48135464	4.364029815
		2006	16.097560 9	9.56937789 9	16.6666660 3	11.7073173 5	- 2.27402633	2.30975	3.022342	0.817878125
		2007	8.7378644 9	7.17703342 4	13.5922327	13.1067962 6	4.38405719 5	3.204669	2.698382277	- 3.226691042
		2008	10.679611 2	5.28846168 5	10.1941747 7	14.0776701	12.4646119 9	3.20491	0.767273976	3.38150562
		2009	10.526315 7	4.73933649 1	10.0478467 9	13.8755979 5	-2.4631639	3.314408	2.287511469	1.553220649
		2010	13.809523 6	5.68720388 4	12.4401912 7	13.8755979 5	3.07732203 3	4.432022	3.09622033	5.524066577
		2011	13.744075 8	6.10328626 6	11.8483409 9	14.6919431 7	13.7959595 9	9.028656	2.267385594	3.892062409
		2012	9.090909	2.36966824 5	10.5263156 9	9.56937789 9	- 3.85399093	-2.23332	0.690917485	2.443477904
		2013	4.7846889 5	1.89573454 9	9.09090900 4	5.26315784 5	- 4.77651924	0.32869	2.074697492	0.362485731

		2014	2.8846154 2	6.25	8.17307663	4.80769252 8	5.40560777 9	2.540286	2.09900549	1.900413058
	Vidurkis:		10.254017 2	6.33220590 2	11.7764126 2	10.1108230 7	2.74305734 5	3.014264	1.891830474	0.635469426
54	Somalia	2004	0	..	0.49019607 9	0	
		2005	0	..	0.49019607 9	0
		2006	0	..	0	0
		2007	0	..	0	0
		2008	0	..	0	0
		2009	0	..	0	0
		2010	0	..	0.47846889 5	0
		2011	0	..	0.47393363 7	0
		2012	0	..	0.47846889 5	0
		2013	0.4784688 9	..	0.47846889 5	0	2.001307922	..
		2014	0.4807692 2	..	1.44230771 1	0	1.848606974	
	Vidurkis:		0.4796190 6		0.61886288 4	0			1.924957448	

2 Priedas. IŠSIVYŠČIUSIŲ ŠALIŲ RODIKLIAI

	Metai	Rodikliai							
Šalis		KK (%)	RK (%)	VE (%)	TV (%)	INF (%)	BVP (%)	PPV (%)	TUI (%)
Norvegija	2004	95.12195	90.68627	97.07317	100	5.835061	3.959038	3.015999	0.962324
	2005	96.58537	91.17647	96.09756	98.56459	8.759465	2.624721	0.490547	3.41071
	2006	97.07317	86.27451	98.04878	99.04306	8.776139	2.395092	-2.22976	3.506011
	2007	94.17476	87.86407	99.02913	99.04306	3.05434	2.929766	-0.79338	6.34928
	2008	93.68932	90.29126	97.08738	100	10.44933	0.384306	-0.76837	5.174082
	2009	95.21531	92.3445	97.12919	98.10426	-5.20497	-1.62253	-3.63152	1.9365
	2010	97.14286	92.82297	97.60766	99.05213	5.963443	0.601934	-2.75789	4.760267
	2011	98.10426	94.3128	97.15639	98.12206	6.76021	0.96878	-1.41127	2.875564
	2012	98.56459	92.3445	98.08612	100	3.363528	2.748769	1.743085	5.341286
	2013	99.04306	94.73684	98.08612	100	2.731191	0.742156	-1.11569	0.19153
	2014	99.03846	92.30769	96.63461	99.03846	0.417735	2.208596	2.630273	2.11793
		96.70483	91.37835	97.45783	99.17888	4.09731	1.630966	-0.43891	3.329589
Japonija	2004	86.34146	82.35294	89.7561	88.03828	-1.35247	2.36073	3.496503	0.167683
	2005	84.39024	86.27451	88.78049	88.03828	-1.25115	1.302728	1.795771	0.119418
	2006	90.2439	87.25491	89.7561	89.95216	-1.12143	1.692904	3.682854	-0.05502
	2007	85.43689	85.43689	88.83495	89.47369	-0.93074	2.192186	3.281029	0.496544
	2008	85.92233	84.46602	88.34952	88.94231	-1.2652	-1.04164	-0.46462	0.507814
	2009	89.95216	82.29665	88.51675	88.15166	-0.50028	-5.52698	-14.6708	0.242823
	2010	91.90476	81.81818	90.43062	88.15166	-2.16442	4.65203	13.68628	0.135404
	2011	91.94313	81.99052	89.57346	86.85446	-1.85125	-0.45272	-2.71263	-0.01441
	2012	91.86603	84.21053	88.51675	87.20379	-0.93118	1.75369	0.449638	0.009186

	2013	92.82297	82.77512	93.77991	89.57346	-0.54843	1.613367	0.99521	0.150664
	2014	93.26923	84.13461	97.11539	89.42308	1.641806	-0.1045	..	0.197108
Vidurkis:		89.46301	83.91008	90.31	88.52753	-0.93407	0.767436	0.953924	0.177929
JAV	2004	92.68293	93.13725	92.19512	91.38756	3.279353	3.732033	5.09025	1.098348
	2005	91.70731	96.07843	91.21951	91.38756	3.217638	3.32975	0.925429	1.151753
	2006	89.7561	95.58823	91.70731	91.86603	3.072267	2.663948	3.499205	2.33649
	2007	90.7767	92.23301	92.71844	91.38756	3.238444	1.797689	1.768925	2.889472
	2008	91.74757	93.20388	92.23301	91.82692	2.085338	-0.17104	-3.49842	2.4286
	2009	86.1244	90.90909	90.43062	91.46919	0.333665	-2.77113	-6.23856	1.123882
	2010	86.19048	91.38756	91.38756	92.41706	1.221349	2.600134	2.629143	1.737583
	2011	86.25592	91.46919	90.99526	91.07981	2.064627	1.713294	0.734126	1.717185
	2012	89.47369	87.55981	90.43062	91.46919	1.795225	2.285132	2.501486	1.507357
	2013	85.16747	86.60287	90.90909	90.52132	1.490054	2.199723	1.787875	1.923268
	2014	89.42308	88.46154	89.90385	89.90385	1.628281	2.392499	..	0.984135
Vidurkis:		89.02779	91.5119	91.28458	91.33782	2.129658	1.797458	0.919946	1.718007